

Dítě v krajině v české fotografii

MICHAELA KROČÁKOVÁ

Teoretická bakalářská práce
Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Institut tvůrčí fotografie

Opava 2023

Michaela Kročáková
ITF FPF Slezské univerzity v Opavě
© 2023

DÍTĚ V KRAJINĚ V ČESKÉ FOTOGRAFII

TEORETICKÁ BAKALÁŘSKÁ PRÁCE
MICHAELA KROČÁKOVÁ

Obor: Tvůrčí fotografie
Vedoucí práce: MgA. Mgr. Ondřej Durczak, Ph.D.
Oponent: Mgr. Štěpánka Bieleszová, Ph.D.

Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Institut tvůrčí fotografie

Opava 2023

SLEZSKÁ UNIVERZITA

itf Institut tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Akademický rok: 2022/2023

Zadávající ústav: Institut tvůrčí fotografie

Studentka: Michaela Kročáková

UČO: 46017

Program: Filmové, televizní a fotografické umění a nová média

Obor: Tvůrčí fotografie

Téma práce: T: Dítě v krajině v české fotografii

Téma práce anglicky: T: Child in landscape in Czech photography

Zadání: Tato bakalářská práce se zabývá spojením motivu dítěte a krajiny v české fotografii. Cílem je mapovat fotografickou tvorbu jednotlivých výrazných autorů, v jejichž pracích se spojení těchto dvou témat objevuje. Často se tak děje napříč mnoha fotografickými žánry, od dokumentární nebo reportážní fotografie až po módní či portrétní fotografii.

Literatura: Bálková Barbora: Dítě v současné české fotografii
Birgus Vladimír, Mlčoch Jan: Česká fotografie 20. století
Birgus Vladimír: Opavská škola fotografie
Dagmar Hochová: Deset, dvacet, třicet, už jdu!
Matuštík Marek: Unspoken games

Vedoucí práce: MgA. Mgr. Ondřej Durczak, Ph.D.

Datum zadání práce: 20. 7. 2020

Souhlasím se zadáním (podpis, datum): 21. 7. 2023

.....
prof. PhDr. Vladimír Birgus
vedoucí ústavu

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se zabývá spojením motivu dítěte a krajiny v české fotografii. Cílem je mapovat fotografickou tvorbu těch výrazných autorů, v jejichž pracích se spojení těchto dvou témat objevuje. Často se tak děje napříč mnoha fotografickými žánry, od dokumentární nebo reportážní fotografie až po módní či portrétní fotografii.

KLÍČOVÁ SLOVA

fotografie, dítě, krajina, česká fotografie, krajinářská fotografie, portrét, městská krajina

ABSTRACT

This Bachelor's thesis concerns itself with connection of motif of a child and landscape in Czech photography. It aims to map photographic work of distinctive authors whose images depict such relation. Often, this connection penetrates through many different photographic genres, from documentary and reportage to fashion and portrait.

KEYWORDS

photography, child, landscape, Czech photography, landscape photography, portrait, urban landscape

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem práci vykonala samostatně na základě svých znalostí a s využitím citovaných pramenů, které uvádím v seznamu použité literatury.

SOUHLAS SE ZVEŘEJNĚNÍM

Souhlasím se zveřejněním této práce a s jejím zařazením do Univerzitní knihovny Slezské univerzity v Opavě, do knihovny Uměleckoprůmyslového muzea v Praze a na internetové stránky Institutu tvůrčí fotografie.

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji vedoucímu práce MgA. Mgr. Ondřeji Durczakovi, Ph.D. za vedení práce, trpělivost a pomoc při zpracování tématu.
Dále děkuji zařazeným autorům za poskytnutí fotografií, ochotu a vstřícné jednání.
Děkuji také všem pedagogům a spolužákům z Institutu tvůrčí fotografie za krásné dny, které jsem s nimi během svého studia strávila.
A v neposlední řadě děkuji Ivaně Dvořákové, babičce svých dcer, za laskavost, se kterou se starala o mé děti, když já jsem studovala.
Nakonec mé díky patří dcerám Martince, Mie a Michalce za trpělivost a čas, o který jsem je psaním této práce ošidila.

V Opavě, 23. března 2023
Michaela Kročáková

OBSAH

1 **Úvod** 15

2 **Stručný úvod do historie** 17

2.1 Frank Meadow Sutcliffe 25

2.2 František Krátký 27

3 **Dítě a krajina (a rodina)** 35

3.1 Rodinná fotografická alba 35

3.1.1 Album mého otce 36

3.1.2 Mé vlastní fotoalbum 42

3.2 Negativy z popelnice 47

4 **Pohled do zahraničí** 57

4.1 Robert Doisneau 57

4.2 Ata Kandó 63

4.3 Edouard Boubat 67

4.4 Sally Mann 71

4.5 Larry Towell 75

4.6 Julie Blackmon 79

4.7 Kata Sedlak 83

4.8 Mathieu Chaze 85

5 **Dítě v krajině v české fotografii 20. století** 89

5.1 Krátký exkurz do historie 89

5.2 Karel Plicka 89

5.3 Ferdinand Bučina 99

5.4 Karel Otto Hrubý 107

5.5 Ladislav Sitenský 111

5.6 Dagmar Hochová 117

5.7 Eva Fuková 127

5.8 Marie Šechtlová 131

5.9 Viktor Kolář 135

5.10 Markéta Luskačová 141

5.11 Jaromír Čejka 147

5.12 Ibra Ibrahimovič 161

5.13 A ti další 169

6 **Dítě v krajině v české fotografii po roce 2001** 189

6.1 Současné trendy (kritický pohled) 189

6.2 Současné trendy (svobodný pohled) 191

6.2.1 Daniel Šperl 191

6.2.2 Jolana Havelková 199

6.2.3 Evžen Sobek 205

6.2.4 Šimon Pikous 209

6.2.5 Marek Matuštík 213

6.2.5.1 Rozhovor s Markem Matuštíkem 221

6.2.6 Eva Bystrianská 223

6.2.6.1 Rozhovor s Evou Bystrianskou 231

6.2.7 Jan Cága 233

6.2.8 Martina Grmolenská 241

6.2.9 Barbora Bálková 249

6.2.10 Bára Prášilová 253

6.2.11 Jaroslav Kocián 255

6.2.12 Eva Němcová 259

6.2.13 Zuzana Malina Černohousová 261

6.2.14 Michaela Spurná 265

6.2.15 Juliana Křížová a Jakub Vlček 271

6.2.16 Tereza Vlčková 275

6.2.17 Kristýna Erbenová 281

6.2.18 Renáta Mia Köhlerová 285

7 **Autorka a fotografie dítěte v krajině** 293

8 **Závěr** 299

9 **Jmenný rejstřík** 301

10 **Použitá literatura** 303

10.1 Zdroje fotografií 303

10.2 Zdroje textů 304

11 **Další prameny a informační zdroje** 306

11.1 Odkazy na zdroje fotografií 306

11.2 Odkazy na zdroje textů 308

1

ÚVOD

Vždy jsem milovala krajinu. Už jako dítě. Otevřené lány polí a rozlehlé rybníky, v jejichž prostředí jsem vyrůstala, spoluutvářely mou osobnost. Příroda mi poskytovala útočiště v těžkých životních obdobích, které přináší dospívaní, škola, vztahy. Útočiště klidné a čisté.

V začátcích své fotografické tvorby jsem chodila na procházky se svým psem a středoformátovou Yashicou. Nefotila jsem mnoho, vnímala jsem hlavně atmosféru místa a světelnou náladu. Pokud jsem cítila v krajině zvláštní energii, pokoušela jsem se to zaznamenat v obraze. Ze své podstaty jsem „nedotažený“ krajinář.

Samotné zaznamenávání krajiny mi přestalo stačit. Jako objekt jsem tedy „instalovala“ do různých míst sebe. Vše jsem fotila na film. Po narození dcer se ale vůně fotokomory rozplynula. Ubylo času, v novém bydlišti nebyla možnost po staru vyvolávat fotky. Pořídila jsem si tedy digitální fotoaparát. Při prvních pokusech jsem ale narazila na realitu obrazu z digitálního přístroje. To, co vyprodukoval, ať už záznam mých dětí či krajiny, vůbec nebylo podle mých představ.

Proto jsem musela při fotografování jít ještě více do hloubky svého prožitku. Fotila jsem nejvíce před setměním a po rozednění. Aby snímky splňovaly mé představy, vyhovovalo mi málo světla. V nové roli matky mi byl k dispozici pouze svět za naší zahradou a dcery. Výsledek je ten, že krajina, kterou jsem zachycovala, byla už pro mě bez mých dětí neúplná.

Děti se staly objektem, v terminologii výtvarného umění stafáží. Ta pravá stafáž ale není hlavním tématem obrazu – dílo pouze doplňuje a oživuje, popřípadě mu dodává měřítko.

V mé krajině naopak dítě výsledný obraz velmi ovlivňuje a hlavní roli hraje vztah krajina–dítě. Je to obraz, příběh, po sobě jdoucí obrazové záznamy, které se před mýma očima udály. Mé děti, zachycené venku při hře, vytvářejí své vlastní i moje vize.

Krajina a dítě v ní pro mě zůstávají nerozlučně spjatou dvojicí, a to je důvod, proč jsem si vybrala pro svou bakalářskou práci téma Dítě v krajině v české fotografii. Chci zde „shromáždit“ nejvýznamnější fotografy, v jejichž tvorbě se dítě v krajině objevuje, a pokusit se zmapovat neprobádané vody jejich myšlenkového vnímaní tohoto tématu. Zajímají mě jejich vlastní cesty, kterými ke spojení dítěte a krajiny dospěli. Obstála by jejich krajina sama o sobě bez motivu dítěte? Vzniklo toto spojení náhodně jako primárně zachycená krajina, v níž se objevilo dítě? Či v ní bylo umístěno záměrně v podobě stafáže? To jsou otázky, které si klade za cíl zodpovědět má bakalářská práce.

2/

STRUČNÝ ÚVOD DO HISTORIE

Kam až historie fotografie sahá, krajina byla zachycována v různých podobách od jejího samého počátku. Děti v krajině se začaly na snímcích častěji objevovat až s výrobou fotografického filmu po roce 1888. V tomto roce uvedl George Eastman na trh první filmový fotoaparát značky Kodak. U nás se začalo experimentovat s používáním filmů až po roce 1890. Zřejmě prvním českým profesionálním fotografem, který filmy využíval, byl **František Krátký** (1851–1924). Děti v krajině jsou vyobrazeny na mnoha jeho snímcích. Jen o dva roky po Františku Krátkém se narodil **Frank Meadow Sutcliffe** (1853–1941). Také on exponoval mnoho snímků dětí v krajině před rokem 1900[1].
Dalším českým fotografem, na jehož snímcích se objevily děti v krajině, byl **Ignác Josef Šechtl** (1840–1911), majitel fotografického ateliéru v Táboře. S oblibou se zabýval místopisnými snímky a dítě v krajině v jeho podání bylo spíše stafáží, oživením fotografických záběrů, nebo fungovalo také jako měřítko v krajině.

Ignác Josef Šechtl: *Tábor v průhledu z lesního prostředí.* Příklad „malířského“ ztvárnění pohledu na město.
Nedatováno, pravděpodobně před rokem 1900.
Zdroj: *Fotografické album Čech 1839–1914*, str. 73.

1 Oběma autorům, které považuji za průkopníky fotografie dětí v krajině, se budu věnovat podrobněji v následující podkapitole.

Na přelomu 19. a 20. století byly děti často fotografovány při práci v polích. Oblíbeným námětem fotografů byly také pastevecké snímky.

Josef Fiedler: *Práce na řepném poli*, Úholičky u Prahy, kolem roku 1900.
Zdroj: *Fotografické album Čech 1839–1914*, str. 207.

Neznámý autor: *Kosení obilí u Roztok nad Vltavou*, kolem roku 1900.
Zdroj: *Fotografické album Čech 1839–1914*, str. 207.

Neznámý autor: *Stodůlky*, kolem roku 1900.
Zdroj: *Fotografické album Čech 1839–1914*, str. 101.

Před rokem 1900 převažovaly ateliérové snímky, jelikož fotografická snímací technika byla velká a těžká. Desky se musely připravovat těsně před fotografováním a snímek bylo potřeba vyvolat ještě za vlhka. Proces navíc komplikovaly dlouhé snímací časy[2]. Zejména komerční fotografové, zabývající se portrétní fotografií, situaci řešili po svém: používali různá krajinná aranžmá a pozadí v zázemí ateliéru.

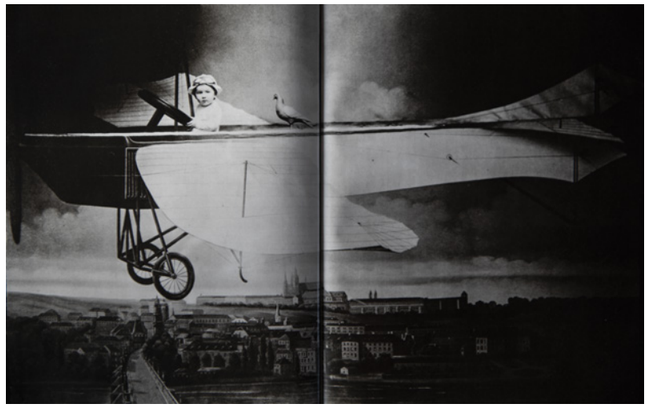

Neznámý autor: *Kompozice s letadélkem v ateliéru*, nedatováno.
Zdroj: *Fotografické album Čech 1839–1914*, str. 418–419.

2 Viz fotografie dětí ze Stodůlek. Spřežení, na rozdíl od chlapců, vydrželo stát nehnutě.

Dalo by se říci, že výtvarně pojatá fotografie dětí v krajině se objevila až v prvních desetiletích 20. století. Důležitou osobností této etapy vývoje české fotografie je **Drahomír Josef Růžička** (1870–1960), který využil své zkušenosti z USA, kde působil jako lékař. Fotografoval v duchu puristického piktorialismu. Dalším z předních amatérských tvůrců té doby byl **Josef Binko** (1879–1960). Dochovalo se několik set jeho gumotisků a olejotisků. Tvořil v duchu secesního piktorialismu. Jeho hlavním námětem se stala krajina Českomoravské vysočiny.

Drahomír Josef Růžička: *Když jsme byli malí chlapci*, rok 1910, platinotypie.
Zdroj: *Česká fotografie 20. století*, str. 18.

Josef Binko: *Bez názvu*, kolem roku 1910, gumotisk.
Zdroj: *Česká fotografie 20. století*, str. 14.

Dalším fotografickým „amatérem“, kterého je potřeba zmínit, byl **Josef Prokop**[3], který s citem pro kompozici umisťoval do krajiny svou dceru. Z jeho fotografií města Písek je evidentní, že krajina s městem mu nestačila, proto oživil snímek portrétem své dcery a jedoucím vlakem. Svou dceru vyfotografoval také na přístavišti s parníky ve stylovém námořnickém oblečení. Zásady malebně působící a vyrovnané kompozice byly pro Josefa Prokopa samozřejmostí. Autor očividně tíhl k portrétování dětí, což je zřejmé i z posledního snímku města Čáslavi, které dává příklad „malířského ztvárnění“ různých pohledů, v nichž mistrně spojuje krajinu a dítě.

Josef Prokop: *Pohled na město Písek s portrétem dcery a jedoucím vlakem*, kolem roku 1905.
Zdroj: *Fotografické album Čech 1839–1914*, str. 73.

Josef Prokop: *Přístaviště s parníky*, Praha, nedatováno.
Zdroj: *Fotografické album Čech 1839–1914*, str. 161.

3 Datum narození a úmrtí nejsou známy.

Josef Prokop: *Koupání dětí v Čáslavi*, nedatováno.
Zdroj: *Fotografické album Čech 1839–1914*, str. 334.

Zůstaneme-li u pohledů na město oživených dětmi, zajímavé jsou také fotografie pražského rodáka, cestovatele a fotografa **Františka Beneše** (1878–1943).

František Beneš: *Holandsko, Haag*, 1928.
Zdroj: archiv Martina Wágnera.

Na českém území ve Skrbovicích u Bruntálu se narodil fotograf **Rudolf Koppitz** (1884–1936). Pocházel z chudé evangelické rodiny. Díky stipendiu vychodil odbornou školu a v roce 1897 se začal učit u fotografa Roberta Rottera v Bruntále. Pracoval jako zakázkový fotograf v ateliérech v Opavě a Brně. V roce 1912 zanechal živnosti a začal studovat na grafické škole ve Vídni, kde jej ovlivnil tamní profesor Karel Novák. Ve své volné tvorbě používal techniky gumotisku, uhlotisku a bromolejotisku. Koppitz patří mezi fotografy vídeňské secese. Proslavil se až po odchodu do Rakouska. Zachycoval náladové krajiny, postavy v pohybu, akty v přírodě.
Po roce 1900 se začal přístup různých autorů k fotografii více profilovat. Již nemusela sloužit jen jako zdroj obživy, měla se také stát prostředkem sebevyjádření a umělecké tvorby. Tento trend se projevil také ve fotografii dítěte a krajiny, jak byly vzájemně spojovány.

Rudolf Koppitz: *Bez názvu*, 1914–1918.
Zdroj: *Česká fotografie 20. století*, str. 116.

Rudolf Koppitz: *Děvče se švihadlem*, rok 1930.
Zdroj: OstLicht Photo Auction.

2.1/

Frank Meadow Sutcliffe *(1853–1941)*

Frank Meadow Sutcliffe se narodil v anglickém Yorkshiru. Pocházel z velké rodiny, jeho rodiče měli šest dětí a jejich domovem bylo přístavní město Whitby. Fotografem se stal již v 17 letech, kdy začínal jako asistent svého otce. Hlavním tématem jeho práce byl každodenní život v rybářské komunitě. S přístavem byl těsně spjat. Přirozenost a nenápadnost jeho fotografií dokazují nejen impozantní fotografické dovednosti, ale také to, jak ho přijímali a respektovali rybáři i jejich rodiny. V roce 1935 za svou tvorbu získal mezinárodní uznání a ocenění od Královské fotografické společnosti.
Jedna z jeho slavných fotografií získala už v roce 1886 ocenění na výstavě Londýnské fotografické společnosti. To Sutcliffovi bylo 33 let. Napsal o ní: „Jednoho horkého rána jsem uviděl tři nahé chlapce, postrkující starou bednu po vodě směrem k přístavu. Šel jsem za nimi a zeptal se, jak dlouho tam budou. Odpověděli, že celý den, i když měli být ve škole. Nabídl jsem jim každému jeden cent, pokud počkají, až si přinesu foťák. Nabídka výdělku byla lákavá, protože když jsem se vrátil, našel jsem na tom místě třináct nahých chlapců. Když mě uviděli, postavili se všichni do řady, ve stejné strnulé pozici. Litoval jsem, že jsem je tak nezachytil. Byl jsem v rozpacích, co dělat s tolika chlapci, protože bedna mohla unést pouze dva. Pak jsem naštěstí uviděl prázdnou loď na druhé straně přístavu.“[4]

Frank Meadow Sutcliffe: *Water Rats*, rok 1886, albuminový tisk.
Zdroj: *Children in photography 150 years.*

Frank Meadow Sutcliffe: *Whitby*, nedatováno.
Zdroj: *Swann auction galleries.*

Frank Meadow Sutcliffe: *Whitby*, nedatováno.
Zdroj: *Swann auction galleries.*

Frank Meadow Sutcliffe: *Whitby*, nedatováno.
Zdroj: *Swann auction galleries.*

4 Z knihy Corkin, Jane: *Children in photography 150 years.*

2.2/

František Krátký *(1851–1924)*

František Krátký: *Kašperské Hory, náměstí.*
Zdroj: *František Krátký: český fotograf před sto lety,* str.115.

Narodil se v Sadské na Poděbradsku. Jeho otec byl malířem, maloval dekorace pro ochotnická divadla, zabýval se také restaurováním obrazů a fresek. Syn mu později vypomáhal. Měl mladšího bratra. Postoje obou chlapců významně ovlivňovalo rodinné prostředí, tíhnoucí k výtvarnému projevu.
Roku 1878 začal František Krátký vypomáhat jako fotograf v ateliéru Antonína Pinkase v Kolíně. V roce 1880 si zde založil společně s bratrem fotografickou živnost. Hlavním zdrojem obživy však pro něj zůstávalo povolání malíře pokojů.
V roce 1883, kdy jeho konkurent A. Pinkas zemřel, se Krátký rozhodl fotografii věnovat intenzivněji. Jeho podnikání v prvních deseti letech bylo zaměřeno na portrétní práce, později začal fotografovat také mimo ateliér. Jeho nejstarší fotografie z exteriéru je z roku 1881.
Krátký měl velké ambice a sledoval nejnovější trendy. Jako jeden z prvních u nás používal fotografické filmy. Jeho velkým tématem se posléze stal člověk v krajině. Zastával názor, že zemi a krajinu nejvýstižněji charakterizují lidé, kteří v ní žijí. Snažil se je zachytit tak, aby působili co nejpřirozeněji. Podnikl také několik cest do zahraničí, například do Ruska a Itálie.
František Krátký přemýšlel o uplatnění svých exteriérových snímků a rozhodl se pro stereofotografii, s níž měl značný úspěch. Zlomovým byl rok 1890. Jeho soubor byl oceněn jako učební pomůcka k vyučování dějepisu a zeměpisu. Po roce 1890 začal experimentovat s používáním filmů, což byla úplná novinka. Vyzkoušel všechny tři druhy filmových materiálů a zůstal věrný celuloidu.
Krátký bezpochyby patří k průkopníkům fotografie všedního života. Největší půvab je právě v oné „obyčejnosti“, která je pro jeho snímky typická. V rámci dokumentování každodenního života pořídil mnoho fotografií dětí v krajině. Přiložené snímky jsou z let 1888–1898.[5]

František Krátký: *Cestou na Hasenburk.*
Zdroj: *František Krátký: český fotograf před sto lety,* str. 36.

5 Z knihy Scheufler, Pavel: *František Krátký: český fotograf před sto lety.*

František Krátký: *Dívky s klestím a jedoucí rychlík u Adamova.*
Zdroj: *František Krátký: český fotograf před sto lety*, str. 78.

František Krátký: *Usedlost u Železné Rudy.*
Zdroj: *František Krátký: český fotograf před sto lety*, str. 58.

František Krátký: *Pohled ke Třístoličnému na Šumavě.*
Zdroj: *František Krátký: český fotograf před sto lety*, str. 59.

František Krátký: *Kunětická hora od západu.*
Zdroj: *František Krátký: český fotograf před sto lety*, str. 73.

František Krátký: *V Hradci Králové.*
Zdroj: *František Krátký: český fotograf před sto lety*, str. 119.

František Krátký: *Capri, přístav.*
Zdroj: *František Krátký: český fotograf před sto lety*, str. 159.

František Krátký: *Praní prádla v Sázavě a zámek v Ledči.*
Zdroj: *František Krátký: český fotograf před sto lety*, str. 76.

3/

DÍTĚ A KRAJINA (A RODINA)

Fotografie dětí a krajiny nejsou samozřejmě doménou pouze profesionálních fotografů; jsou součástí fotoalb, pevných disků či mobilních telefonů téměř každé rodiny. Nejsou to umělecká díla – jsou to momentky z dovolených, výletů, vycházek, významných událostí atd. Dítě je nedílnou součástí snímku.

3.1/

Rodinná fotografická alba

Na fotografiích dětí v krajině z rodinných alb je patrných několik společných znaků. Fotografií je potřeba zaznamenat významná (pro rodinu důležitá) místa zároveň s portrétem potomka. Například vlastní pole, louky, zahradu, cestu, po níž každý den chodíme, ulici, ve které žijeme, sad, stodoly. Jde o místa, ke kterým máme osobní vztah, nebo pozemky, které vlastníme. Fotografování na výletech zase slouží k zaznamenání vzpomínek na konkrétní místa, která jsme navštívili. Typické je zaznamenávání některých životních událostí – první školní den či první cesta do školy. Hodně fotografií vzniká i před domy, v nichž žijeme.

Cestu k tématu proto začínám u sebe, v našich rodinných fotoalbech. Můj dědeček vlastnil fotoaparát, značku si nepamatuji. Děda si fotky vyvolával sám, což bylo obvyklé na tu dobu. Zavřel se do koupelny a nesměli jsme mu tam chodit. Ještě dnes si pamatuji tu vůni improvizované fotokomory, když nás dědeček pustil dovnitř. Můj otec měl díky tomu velmi bohaté fotoalbum fotografií z dětství.

Jako názorný příklad výše zmíněných společných znaků jsem vybrala několik snímků z fotoalba svého otce i z alba vlastního. Nejvíce fotografií, které se vážou k tématu Dítě v krajině, je v tatínkově albu. Já a moje sestra máme spíše fotky z výletů a dovolených.

3.1.1/ Album mého otce

Otec se svou starší sestrou, 1960.

Na ledě, 1963.

Na louce, 1964.

S harmonikou, 1965.

Za zahradou, 1965.

První školní den, 1966.

Náš koník, 1967.

Rekreace v Beskydech, 1971.

Bez popisku, 1974.

Bez popisku, 1974.

Sestry mého otce, 1956.

3.1.2/ Mé vlastní fotoalbum

První školní den, 1991.

Já a sestra, rybník Svět v Třeboni, 1992.

Moje sestra Lenka a sestřenice Veronika na dovolené v Beskydech, 1992.

Já, sestra a sestřenice Veronika v Trojanovicích, 1992.

V Beskydech, 1992.

Já, sestra a bratr u zámku Hluboká nad Vltavou, 1998.

Sestra Lenka na dovolené v Itálii, 2001.

Bez názvu.
Zdroj: archiv Martina Wágnera.

3.2/

Negativy z popelnice

Název facebookové skupiny fotografa Martina Wágnera vznikl díky jeho kamarádovi. Občas mu přinesl negativy, které našel při prohlížení popelnic. Martin Wágner od začátku pandemie koronaviru (jaro 2020) shromažďuje a skenuje nalezené negativy a diapozitivy neznámých autorů. Fotografie digitalizuje a sdílí ve skupině, která se těší velké oblibě – dnes[6] má 12 417 členů. Skupina zároveň umožňuje i ostatním lidem, aby zveřejňovali fotografie ze svých archivů.
Při procházení obsáhlého archivu Martina Wágnera mi bylo jasné, že jeho popelnicové „úlovky“ musí být součástí této práce. Jen za prvních několik hodin prohlížení jsem objevila přes padesát impozantních amatérských záběrů dětí v krajině. U mnoha snímků je až zarážející dokonalá kompozice nebo vynikající technická stránka. Jako by fotografie ani nebyly amatérské, ale mělo je v hledáčku vycvičené oko profesionálního fotografa. Autor žádné z těchto přiložených fotografií není znám.

Bez názvu.
Zdroj: archiv Martina Wágnera.

6 Ke dni 12. 3. 2023.

Bez názvu.
Zdroj: archiv Martina Wágnera.

Bez názvu.
Zdroj: archiv Martina Wágnera.

Bez názvu.
Zdroj: archiv Martina Wágnera.

Bez názvu.
Zdroj: archiv Martina Wágnera.

Bez názvu.
Zdroj: archiv Martina Wágnera.

Bez názvu.
Zdroj: archiv Martina Wágnera.

Bez názvu.
Zdroj: archiv Martina Wágnera.

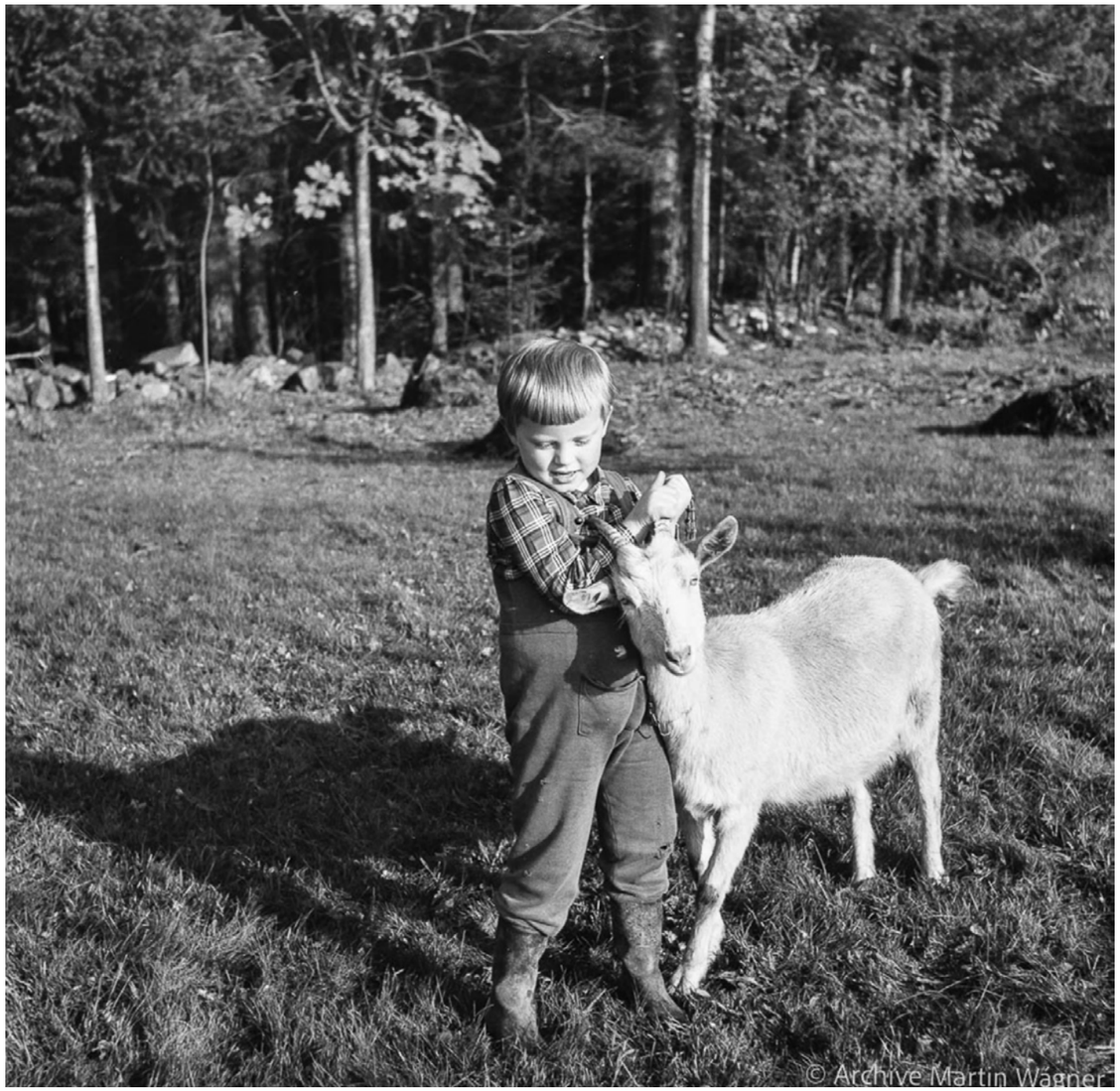

Bez názvu.
Zdroj: archiv Martina Wágnera.

Bez názvu.
Zdroj: archiv Martina Wágnera.

Bez názvu.
Zdroj: archiv Martina Wágnera.

Bez názvu.
Zdroj: archiv Martina Wágnera.

Bez názvu.
Zdroj: archiv Martina Wágnera.

Bez názvu.
Zdroj: archiv Martina Wágnera.

Bez názvu.
Zdroj: archiv Martina Wágnera.

4

4.1/

Robert Doisneau *(1912–1994)*

Patří k nejznámějším francouzským fotografům. Přátelil se s Henri Cartier-Bressonem. Nezaměnitelný byl svým poetickým přístupem k pouliční fotografii. Jeho snímky dětí v městské krajině jsou charakteristické silnou (někdy až ponurou) atmosférou. Autor si vybírá působivá místa, která kontrastují s křehkostí motivu dítěte. Svými kompozicemi vytváří dojem, že je dítě ve městě ztraceno. Jeho snímky mají čestné místo na špici humanistické fotografie tehdejší doby.

Robert Doisneau: *Sběrači uhlí*, 1945.
Zdroj: Holden Luntz Gallery.

Robert Doisneau: *Bez názvu*, nedatováno.
Zdroj: *ExibartStreet – Street Photography Magazine.*

Robert Doisneau: *Náměstí Svornosti*, Paříž, 1969.
Zdroj: *Children in photography 150 years.*

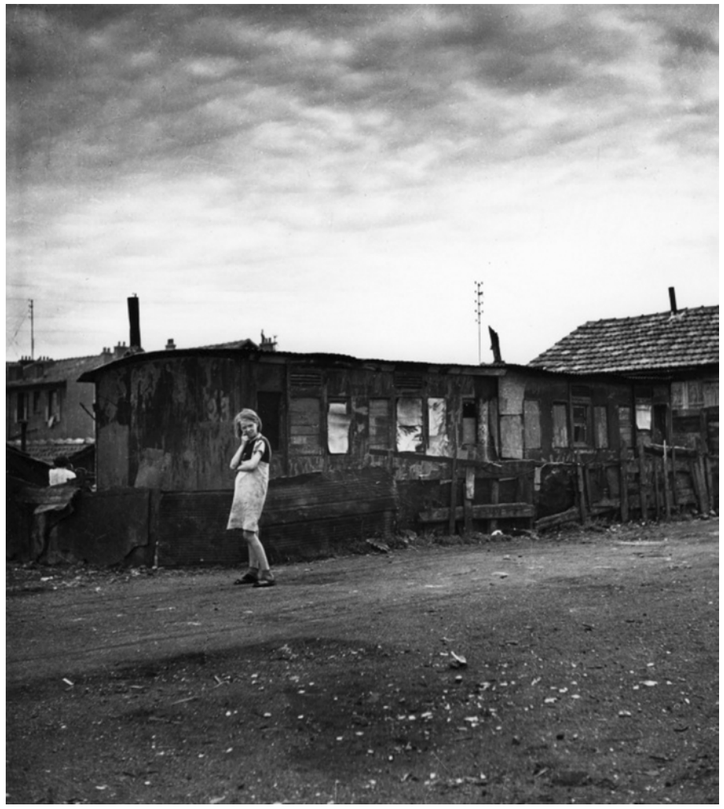

Robert Doisneau: *Ivry*, 1946.
Zdroj: *Fondation Henri Cartier-Bresson*, Copyright © Atelier Robert Doisneau.

Robert Doisneau: *Rozbité auto*, 1944.
Zdroj: *Children in photography 150 years.*

Robert Doisneau: *Bez názvu*, nedatováno.
Zdroj: *ExibartStreet – Street Photography Magazine.*

Robert Doisneau: *Paříž*, 1934.
Zdroj: *Black Camera,* blackcamera.it.

Robert Doisneau: *Bez názvu*, okolo roku 1950.
Zdroj: *MutualArt.com*.

4.2/

Ata Kandó *(1913–2017)*

Holandská fotografka maďarského původu. Přátelila se s Robertem Capou, který jí pomohl získat práci v laboratoři agentury Magnum. Fotografovala také módu. V roce 1959 získala v Mnichově stříbrnou medaili za módní fotografii. Nejvíce se zaměřovala na fotografování vlastních dětí: syna Thomase a o dva roky mladších dvojčat, Juliette a Madeleine. Během prázdnin s nimi cestovala po Evropě a sbírala materiál pro své pohádkové knihy. V roce 1999 získala cenu Asociace maďarských fotografů za celoživotní dílo.
Ata Kandó vydala dvě knihy, které vypráví příběhy skrze fotografie dětí: *Dream in the forest* (1957) a *Kalypso & Nausikaa* (2004). *Dream in the forest* je pohádkový příběh z evropských Alp, který napsal autorčin tehdy 14letý syn Thomas. Zobrazuje snové a místy mystické scény, v nichž se objevují tři děti Aty Kandó. *Kalypso & Nausikaa* je příběh z italského Paestu, kde se nacházejí staré řecké chrámy. Tom hrál Odyssea a dvojčata ztvárnila další Homérovy postavy. Fotografování probíhalo vždy při východu či západu slunce, kdy bylo málo světla. Hotová kniha čekala na vydání téměř půl století, až ji v r. 2004 vydalo nakladatelství *De Verbeelding* s velkým ohlasem.

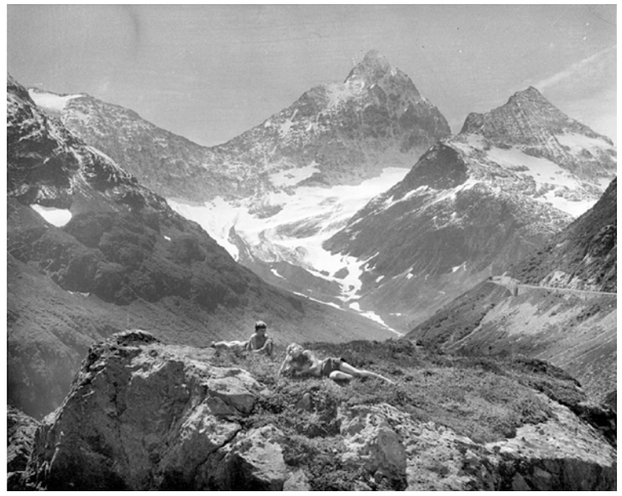

Ata Kandó: *Dream in the forest*, 1957.
Zdroj: Juliette Kandó (archiv Aty Kandó).

Ata Kandó: *Dream in the forest*, 1957.
Zdroj: Juliette Kandó (archiv Aty Kandó).

Ata Kandó: *Dream in the forest*, 1957.
Zdroj: Juliette Kandó (archiv Aty Kandó).

Ata Kandó: *Kalypso & Nausikaa*, 1956.
Zdroj: Juliette Kandó (archiv Aty Kandó).

Ata Kandó: *Kalypso & Nausikaa*, 1956.
Zdroj: Juliette Kandó (archiv Aty Kandó).

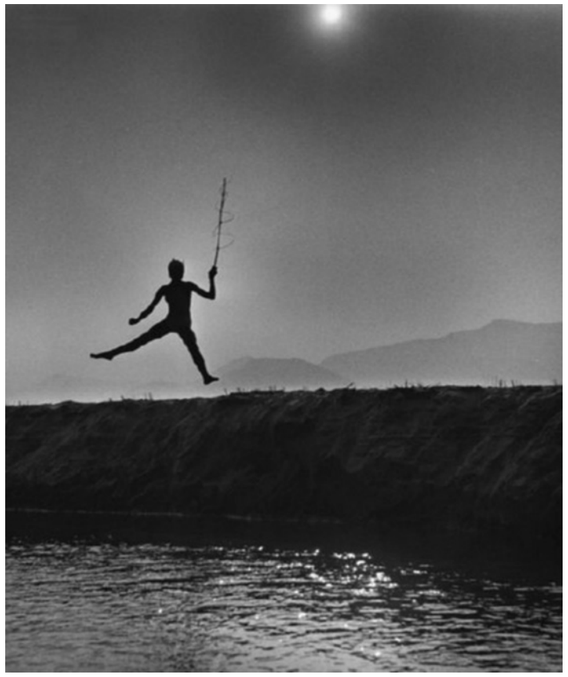

Ata Kandó: *Kalypso & Nausikaa*, 1956.
Zdroj: Juliette Kandó (archiv Aty Kandó).

4.3/

Édouard Boubat *(1923–1999)*

„V okamžiku, kdy se rozhodnete ‚pořídit' fotografii, je něco instinktivního. Není to výsledek myšlenky nebo reflexe. Síla kompozice se vždy rodí z okamžiku rozhodnutí. Připomíná mi to lukostřelbu. Je tu napětí luku a volný let šípu."[7]
Édouard Boubat byl francouzský poválečný fotograf. Cestoval po celém světě. V roce 1955 se zúčastnil výstavy *Lidská rodina*. Dnes jsou jeho díla ve sbírkách Muzea moderního umění v New Yorku. Jeho fotografie dětí v krajině mají „něco navíc", co vyvolává v duši diváka zvláštní chvění. Jsou poezií všedního dne, aniž by byly sentimentální.

Édouard Boubat: *Lucemburská zahrada*, 1955.
Zdroj: Holden Luntz Gallery.

7 Zdroj: https://www.artnet.com/artists/edouard-boubat/.

Édouard Boubat: *Portugalsko*, 1956.
Zdroj: La Galerie Rouge.

Édouard Boubat: *Paříž*, 1956.
Zdroj: Peter Fetterman Gallery.

Édouard Boubat: *Odmítnutí*, 1980.
Zdroj: *Children in photography 150 years.*

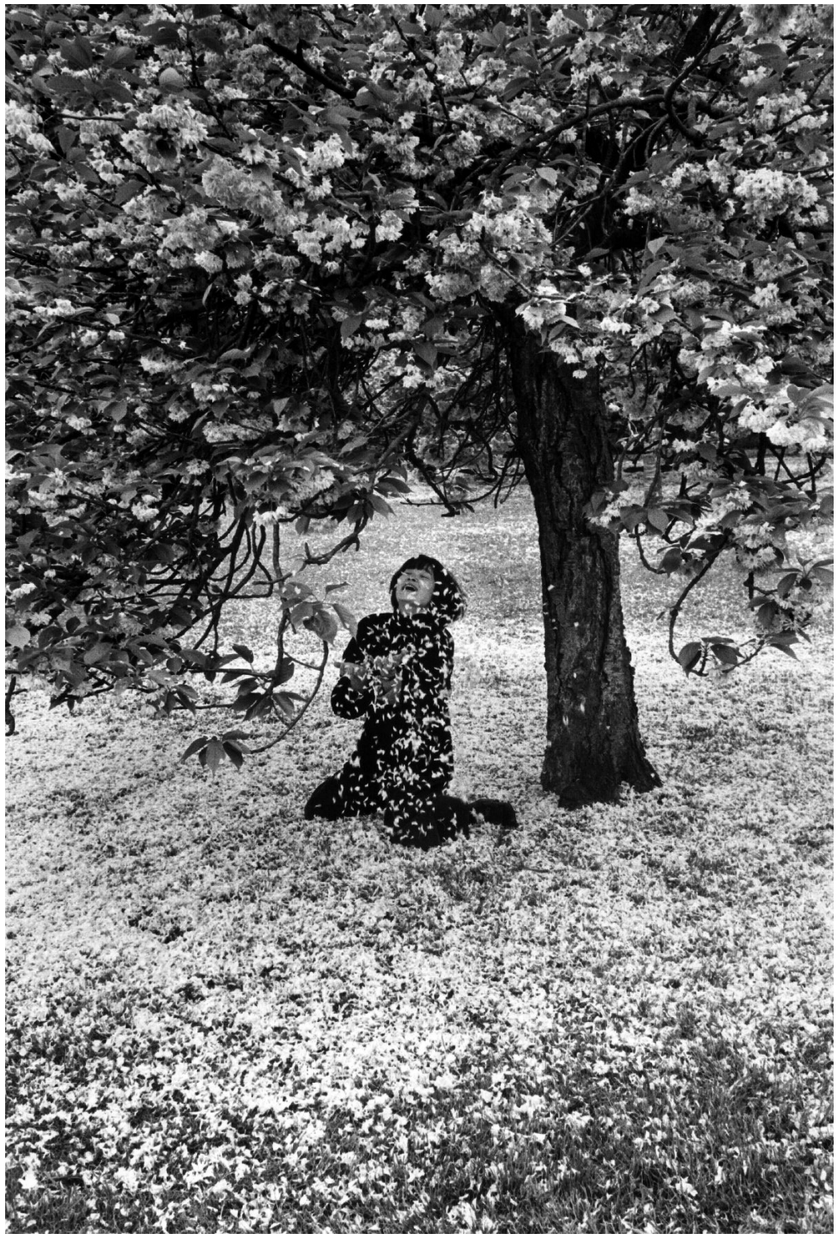

Édouard Boubat: *Třešeň v květu*, 1983.
Zdroj: Longexposureimages.wordpress.com.

4.4/

Sally Mann *(1951)*

„Pravděpodobně žádný fotograf v historii neměl ve světě umění takový úspěch.“[8]
Tvorba americké fotografky Sally Mann rozdělila kritiku i veřejnost na dva tábory. Jedni ji za její odvážné snímky dětí chválili, druzí kritizovali. Umělkyně zachytila dětství svého syna a dcer na rodinné usedlosti ve Virginii. Sama Sally Mann vnímá své fotografie jako běžné zachycení reality a všedního života své rodiny. Vliv její tvorby nicméně zanechal v historii fotografie nesmazatelnou stopu a rozvrátil představy o banální, až dojemné rodinné fotografii.
Tvorba Sally Mann se pro mě osobně stala velkým vzorem. Autorka dalece překročila hranice konvenční fotografie. Její snímky dětí v krajině zobrazují živelnost, spontánnost a přímo nabízí pohled do míst, kde autorčiny děti vyrostly. Z obrazů cítím nespoutanou lásku k životu, radost z dětských her a intenzivní propojení dětí s krajinou, ve které jsou fotografovány.

Sally Mann: *Bez názvu*, nedatováno.
Zdroj: Onedio.com.

8 The New York Times v roce 1992, když byla poprvé vydána kniha jejích fotografií s názvem *Immediate Family (Bezprostřední rodina)*.

Sally Mann: *Velikonoční šaty*, 1986.
Zdroj: Edwynn Houk Gallery.

Sally Mann: *U kněze doma*, 1987.
Zdroj: Swann Auction Galleries.

Sally Mann: *Příkop*, 1987.
Zdroj: Edwynn Houk Gallery.

Sally Mann: *Naposledy, kdy byl nahý Emmett modelem*, 1987.
Zdroj: Edwynn Houk Gallery.

Sally Mann: *Bez názvu*, 1990.
Zdroj: Edwynn Houk Gallery.

Sally Mann: *Vajíčka ze dvora*, 1991.
Zdroj: Edwynn Houk Gallery.

Sally Mann: *Virginia v šesti letech*, 1991.
Zdroj: Edwynn Houk Gallery.

Sally Mann: *Vinland*, 1992.
Zdroj: Edwynn Houk Gallery.

4.5/

Larry Towell *(1953)*

Kanadský dokumentární fotograf, od roku 1993 člen agentury Magnum. Nadaný hudebník. Získal řadu ocenění, včetně ceny World Press Photo. Významné dílo Larryho Towella z hlediska spojení krajiny a dítěte je jeho fotografický soubor s názvem *The World from My Front Porch (Svět z mé verandy)*. Hluboký osobní příběh autora (vydán také knižně) zachycuje rodinný život na venkově v Ontariu.

Larry Towell: *Naomi Towell se svou kočkou*, Ontario, 1990.
Zdroj: Oscar en Fotos/Cultura visual y fotografía.

Larry Towell: *Naomi Towell a sousedka Sarah krmí krávy,* Ontario, 1990.
Zdroj: Oscar en Fotos/Cultura visual y fotografía.

Larry Towell: *Isaac Towell*, Ontario, 1994.
Zdroj: Oscar en Fotos/Cultura visual y fotografía.

Larry Towell: *Naomi, Moses a Noah Towell si hrají ve sněhové vánici*, Ontario, 1992.
Zdroj: Oscar en Fotos/Cultura visual y fotografía.

Larry Towell: *Peter, Susanna a Benjamin v jarní pšenici*, Ontario, 1995.
Zdroj: Oscar en Fotos/Cultura visual y fotografía.

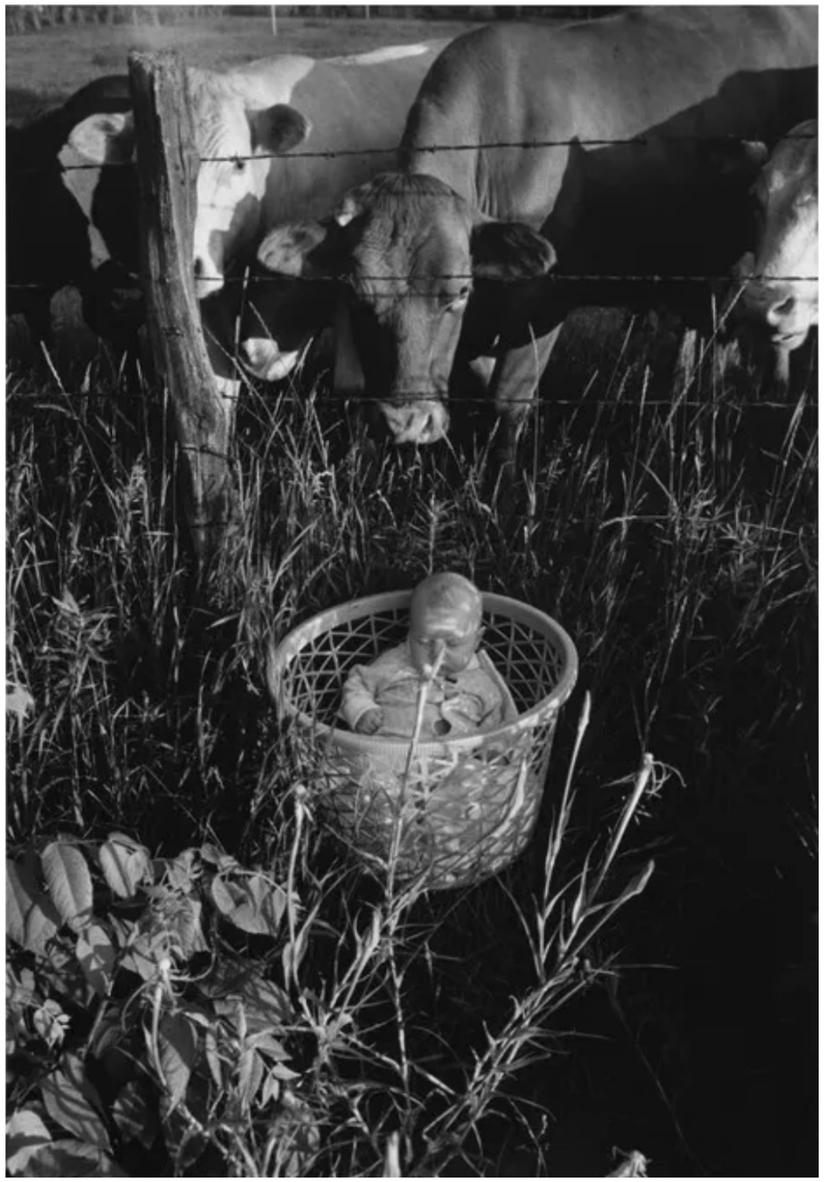

Larry Towell: *Krávy se dívají na malého Isaaca Towella*, Ontario, 1994.
Zdroj: Oscar en Fotos/Cultura visual y fotografía.

4.6/

Julie Blackmon *(1966)*

Originální americká fotografka, původem z Missouri. Nápady pro své snímky čerpá z vlastního dětství; pochází z devíti dětí a vzpomínky na početnou rodinu promítá do své tvorby. Sama je trojnásobnou matkou. Její zdánlivě chaotické rodinné scény jsou plné hravosti a připomínají obrazy nizozemského malíře 17. století Jana Steena. Hlavní charakteristikou je prostředí ušité na míru postavám, nejčastěji dětem. Rekvizity umístěné s citem pro kompozici dotvářejí vyváženost obrazu, který je plný fantazie.

Julie Blackmon: *Ztracený střed.*
Zdroj: Julie Blackmon/Home: julieblackmon.com.

Julie Blackmon: *Pozemek na prodej.*
Zdroj: Julie Blackmon/Home: julieblackmon.com.

Julie Blackmon: *Oheň.*
Zdroj: Julie Blackmon/Home: julieblackmon.com.

Julie Blackmon: *Vor.*
Zdroj: Julie Blackmon/Home: julieblackmon.com.

Julie Blackmon: *Proud vzduchu.*
Zdroj: Julie Blackmon/Home: julieblackmon.com.

Julie Blackmon: *Rušná ulice.*
Zdroj: Julie Blackmon/Home: julieblackmon.com.

Julie Blackmon: *Thin Mints.*
Zdroj: Julie Blackmon/Home: julieblackmon.com.

4.7/

Kata Sedlak *(1978)*

Slovenská fotografka Kata Sedlak se narodila v Piešťanech. Fotografování se začala naplno věnovat po narození svých dětí. Retrospektivně, díky fotografiím si s nimi prožívá vlastní dětství znovu. Je to svým způsobem psychoterapie, protože Sedlak zdánlivě vyrůstala sama, avšak zároveň měla vedle sebe velmi nemocnou sestru-dvojče[9]. Její fotografická esej s názvem *Dětství* je vizuální sondou do křehkého světa jejích dětí. Zachycuje jejich emoce a prožitky. Dotýká se vzájemných sourozeneckých vztahů. Soubor začal vznikat v roce 2013 a není ještě ukončen. V roce 2015 získala 3. místo v soutěži Slovak Press Photo.

Kata Sedlak: Ze souboru *Dětství.*
Zdroj: archiv autorky.

9 Sestra zemřela v 18 letech.

Kata Sedlak: Ze souboru *Dětství*.
Zdroj: archiv autorky.

Kata Sedlak: Ze souboru *Dětství*.
Zdroj: archiv autorky.

4.8/

Mathieu Chaze *(1982)*

Mathieu Chaze žije ve Velké Británii, v hrabství Surrey, kde také fotografuje. Ve svých černobílých fotografiích brilantně spojuje krajinu a děti. Jeho dva synové jako by byli součástí krajinného celku; nijak ji nenarušují, naopak ve výsledném obraze se stávají jejím žádaným doplňkem. V roce 2021 vyšla v nakladatelství *BurnBooks* Chazeho první kniha s názvem *Rock, Paper, Scissors (Kámen, nůžky, papír).*

Mathieu Chaze: *Bez názvu*, nedatováno.
Zdroj: mathieuchaze.com.

Mathieu Chaze: *Bez názvu,* nedatováno.
Zdroj: mathieuchaze.com.

Mathieu Chaze: *Bez názvu,* nedatováno.
Zdroj: mathieuchaze.com.

Mathieu Chaze: *Bez názvu,* nedatováno.
Zdroj: mathieuchaze.com.

Mathieu Chaze: *Bez názvu,* nedatováno.
Zdroj: mathieuchaze.com.

Mathieu Chaze: *Bez názvu,* nedatováno.
Zdroj: mathieuchaze.com.

5/

DÍTĚ V KRAJINĚ V ČESKÉ FOTOGRAFII 20. STOLETÍ

5.1/

Krátký exkurz do historie

Ateliérová portrétní fotografie v minulém století naprosto dominovala. Plnila zakázkové funkce. U většiny dětských portrétů převládala strojenost a chyběla přirozenost a hravost. Trend rodinných alb se udržel převážně v komerční fotografii. Vystřídaly jej momentky ze života. Fotografové se vydávali se stále větší oblibou na toulky do exteriéru, vstříc běžnému životu. Přispělo k tomu rozšíření lehčích fotoaparátů, umožňujících fotografovat bez stativu.

Na prahu 20. století s rozšířením kinofilmu a pohotovějších fotografických přístrojů začala být populární živá fotografie. Vznikaly celé fotografické příběhy s cílenou tematikou.

Nejinak tomu bylo i při fotografování dětí. Začaly převládat spontánní obrazy; důraz byl kladen už nejenom na kompozici, ale také na nevšední a atraktivní úhel pohledu. Důležitou úlohu hrála světelná atmosféra. Není divu, že talentovaní krajináři, fotografující ale zároveň také portréty, se uchylovali k malebné výrazovosti ve spojení světa dítěte a světa krajiny.

5.2/

Karel Plicka *(1894–1987)*

Karel Plicka byl filmař, výtvarník, fotograf, hudebník, vědec. Pro Československo vytvořil dílo, které nemá obdoby. Narodil se ve Vídni v roce 1894 v české rodině. Roku 1900 se celá rodina vrátila do Čech. Začal fotografovat, když mu bylo 12 let. Když ale Plicka poznal Slovensko, byla to láska na celý život. Sám říká, že na počátku cesty za tímto okouzlením byla píseň[10]. Poprvé se pokusil dostat na Slovensko z Velkých Karlovic v roce 1914, pak ale přišla mobilizace a druhý pokus vyšel až po válce v roce 1919. Slovensko už jej připoutalo na trvalo.

Ústředním tématem Plickových fotografií je lidský prvek v lůně panenské přírody – člověk jako nositel lidových tradic. Fotografoval středoformátovou zrcadlovkou Praktisix. V roce 1923 pracoval pro Matici slovenskou, aby dokumentoval lidovou kulturu. V tom období strávil na Slovensku svých nejplodnějších 15 let, během kterých nejen fotografoval, ale natočil také film *Zem spieva* (1933). Později mu bylo kritikou vyčítáno, že ve filmu vykresluje život slovenského lidu idylicky, svátečně, že akcentuje prchající krásu. Pravdou je, že tehdejší životní realita byla v rozporu s jeho filmy i fotografiemi. Plicka v dokumentárním filmu Martina Slivky (1970) říká, že viděl mnoho bídy, on však dokumentuje archaickou krásu, protože odumírá, kdežto těžký život zůstává[11].
V roce 1939 se vrací zpět do Čech a po válce opět na Slovensko, kde se stává předsedou slovenské filmové společnosti. V roce 1946 se v Čechách podílí na založení FAMU a stává se jejím prvním děkanem. Po čtyřech letech FAMU opouští a opět fotografuje na Slovensku. Právě v té době vzniká jeho nejznámější série fotografií s dětmi v krajině slovenských Tater. Plicka dokumentuje dětské hry jako originální součást slovenské lidové kultury. Tím se částečně plní jeho neuskutečněný sen o natočení filmu Pastorále a proměňuje se do sbírky fotografií, kterou vydává v roce 1964 v knize Zlatá brána.

Karel Plicka: *Děvčata z Lužné.*
Zdroj: z knihy *Slovensko*, str. 132.

Karel Plicka: *Letní večer na Horehroní.*
Zdroj: z knihy *Slovensko*, str. 223.

10 Říkal, že „pokud chcete poznat duši nějakého národa, a to co je v ní skryté, je nutné se naučit jeho lidové písně“. Zdroj: https://www.youtube.com/watch?v=DeXCPVI7DmE, Karol Plicka: *Na počiatku bola pieseň* (1970), dokumentární film Martina Slivky o Karlu Plickovi.

11 Zdroj: https://www.youtube.com/watch?v=DeXCPVI7DmE, Karol Plicka: *Na počiatku bola pieseň* (1970), dokumentární film Martina Slivky o Karlu Plickovi.

Karel Plicka: *S dudákem.*
Zdroj: z knihy *Slovensko*, str. 222.

Karel Plicka: *Bez názvu.*
Zdroj: z knihy *Zlatá brána*, str. 127.

Karel Plicka: *Bez názvu.*
Zdroj: z knihy *Zlatá brána*, str. 23.

Karel Plicka: *Bez názvu.*
Zdroj: z knihy *Zlatá brána*, str. 34.

Karel Plicka: *Bez názvu.*
Zdroj: z knihy *Zlatá brána*, str. 91.

Karel Plicka: *Bez názvu.*
Zdroj: z knihy *Zlatá brána*, str. 75.

Karel Plicka: *Bez názvu.*
Zdroj: z knihy *Zlatá brána*, str. 119.

Karel Plicka: *Bez názvu.*
Zdroj: z knihy *Zlatá brána*, str. 16.

Karel Plicka: *Bez názvu.*
Zdroj: z knihy *Zlatá brána*, str. 79.

Karel Plicka: *Bez názvu.*
Zdroj: z knihy *Zlatá brána*, str. 109.

Karel Plicka: *Bez názvu.*
Zdroj: z knihy *Zlatá brána*, str. 24.

Karel Plicka: *Bez názvu.*
Zdroj: z knihy *Zlatá brána*, str. 22.

Karel Plicka: *Bez názvu.*
Zdroj: z knihy *Zlatá brána*, str. 78.

Karel Plicka: *Bez názvu.*
Zdroj: z knihy *Zlatá brána*, str. 59.

Karel Plicka: *Bez názvu.*
Zdroj: z knihy *Zlatá brána*, str. 60.

Karel Plicka: *Bez názvu*.
Zdroj: z knihy *Zlatá brána*, str. 1.

5.3/

Ferdinand Bučina *(1909–1994)*

Ferdinand Bučina se narodil v Praze. Fotografovat začal již velmi mladý, v polovině dvacátých let. Nejstarší dochované fotografie jsou různých žánrů, povětšinou krajiny, skupiny výletníků, skautů. V osmnácti letech poznal na skautském srazu svou budoucí ženu, Vlastu Sichrovskou. Byla výtvarně nadaná a byla to ona, kdo v terénu jako první navazoval kontakt s lidmi, které Bučina pak fotografoval. Cestovali spolu na Podkarpatskou Rus a stali se tak do jisté míry amatérskými etnografy. Řada reportáží vycházela v časopise *Ahoj*. Bučinovy snímky také vycházely v *Ozvěnách*, *Pestrém týdnu*, *Květech* a *Vlastě*.

Jeho klíčovým dlouhodobým fotografickým tématem je cyklus o lidech a krajině Slovácka. Velikou inspirací pro něho byl zcela jistě Plickův film *Zem spieva* (1933). Na snímcích nechyběla bohatá oblaka, což bylo v případě Bučiny způsobeno oranžovými filtry. Bučina dlouhodobě fotografoval v Javorníku pod Bílými Karpaty na Moravě. Z tohoto materiálu vznikla první vydaná kniha *Lidé z Javorníka* (1941). Jeho fotografie působí harmonicky: děti hrající si na loukách, vesničané při práci v polích, někdy i aranžované portréty ze života venkovanů. Vše působí čistě, bez zájmu o hlubší sociální poměry.

Celoživotním Bučinovým zájmem byla příroda, kterou se snažil zprostředkovat čtenáři v publikaci s názvem *Co děti viděly na louce* (1953). Kniha je pojata jako deník z táborového života dětí. Podobně zaměřená byla i publikace *Plátěná osada* (1956). Jde o reportáž z chlapeckého stanového tábora v dobách, kdy byl skauting komunisty již zakázán.

Velkým tématem Ferdinanda Bučiny také byla Praha. Tu fotografoval de facto po celý život. I zde vzniklo několik fotografií dětí v krajině, přičemž tato byla krajinou městskou.

Ferdinand Bučina: *Vzpomínka na Javorník*, nedatováno.
Zdroj: Tomáš Rasl (archiv Ferdinanda Bučiny).

Ferdinand Bučina: *Na Podkarpatské vrchovině*, 1936.
Zdroj: Tomáš Rasl (archiv Ferdinanda Bučiny).

Ferdinand Bučina: *Na Bílé Tise*, 1936.
Zdroj: *Ferdinand Bučina*, str. 138.

Ferdinand Bučina: *Na pastvě*, 1936.
Zdroj: *Ferdinand Bučina*, str. 127.

Ferdinand Bučina: *Tatranský houslista*, nedatováno.
Zdroj: Tomáš Rasl (archiv Ferdinanda Bučiny).

Ferdinand Bučina: Fotografie z nevydané knihy *Zrání, Vzpomínka na Javorník*, nedatováno.
Zdroj: *Ferdinand Bučina*, str. 211.

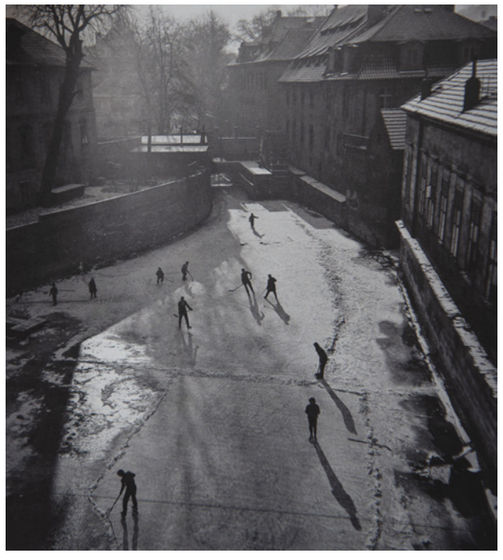

Ferdinand Bučina: *Čertovka, Malá Strana, Praha*, nedatováno.
Zdroj: *Ferdinand Bučina*, str. 83.

Ferdinand Bučina: *Čechy*, nedatováno.
Zdroj: *Ferdinand Bučina*, str. 49.

Ferdinand Bučina: *Alšovo nábřeží, Praha*, nedatováno.
Zdroj: *Ferdinand Bučina*, str. 97.

Maketa nevydané knihy *Horňácké tváře*.
Zdroj: *Ferdinand Bučina*, str. 191.

Maketa vydané knihy *Co děti viděly na louce*.
Zdroj: *Ferdinand Bučina*, str. 25.

Obálka časopisu *Ozvěny*, 1941.
Zdroj: *Ferdinand Bučina*, str. 146.

Javorník. Obálka časopisu *Welt-Illustrierte*, 1953.
Zdroj: Tomáš Rasl (archiv Ferdinanda Bučiny).

Chlapci z Javorníku vítají jaro. Obálka časopisu *Květy*, 1956.
Zdroj: Tomáš Rasl (archiv Ferdinanda Bučiny).

Praha pod sněhem. Obálka časopisu *Vlasta*, 1957.
Zdroj: Tomáš Rasl (archiv Ferdinanda Bučiny).

5.4/

Karel Otto Hrubý *(1916–1998)*

„V mladistvé nerozvážnosti jsem se bez zábran vrhal na vše, co mělo aureolu umění. První obětí bylo malířství, které mě fascinovalo už od útlých školních let. Nedlouho poté můj zájem postihl hudbu. Následovalo několik sebevražedných literárních pokusů a naposled to odnesla fotografie.“[12]
Brněnský fotograf Karel Otto Hrubý studoval práva v Praze, přitom jako samouk fotografoval. Jeho fotografické vidění formovalo také členství v amatérských fotografických spolcích. Do světa fotografie vkročil těsně po druhé světové válce. V té době se stává jedním ze zásadních autorů fotografie všedního dne. Používání nadhledu, podhledu a diagonály vidíme v jeho díle od počátku tvorby. Působil i jako pedagog. V letech 1952–1977 vyučoval fotografii na škole uměleckých řemesel v Brně.
Byl všestranným fotografem, věnoval se několika žánrům, od reportážní fotografie až po krajinu. Projevil zájem také o etnografické náměty. Na Slovensku nasnímal velký soubor fotografií života na venkově. Z hlediska krajinného je Hrubý pro tuto práci důležitý minimalistickým, kompozičně dokonalým obrazem, do kterého umisťuje prvek dítěte. Příkladem je fotografie s názvem *Scéna z ulice*. Zdánlivě chaotickou „krajinu“ pohybujících se chodců skvěle doplňuje postava stojícího dítěte. Přes veškerý zmatek, který se na snímku odehrává, fotografie působí klidným dojmem.

Karel Otto Hrubý: *Na mostě*, před rokem 1970.
Zdroj: *Karel Otto Hrubý. Fotograf, pedagog, teoretik*, str. 174–175.

12 Z knihy *Karel Otto Hrubý. Fotograf, pedagog, teoretik.*

Karel Otto Hrubý: *Gymnastika*, 1964.
Zdroj: *Karel Otto Hrubý. Fotograf, pedagog, teoretik*, str. 269.

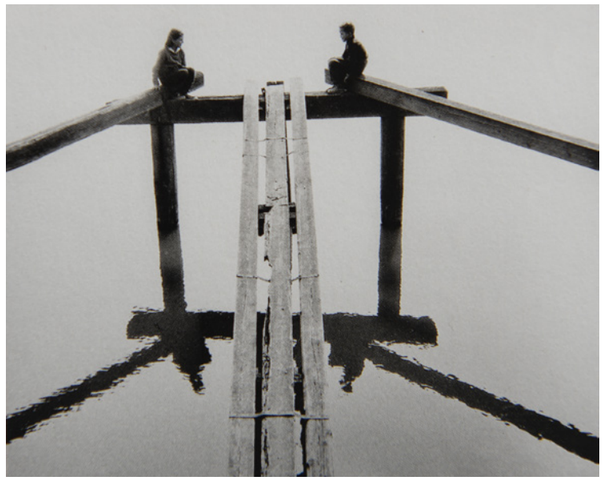

Karel Otto Hrubý: *Na stavidle*, kolem roku 1970.
Zdroj: *Karel Otto Hrubý. Fotograf, pedagog, teoretik*, str. 176.

Karel Otto Hrubý: *Poledne*, 1958.
Zdroj: *Karel Otto Hrubý. Fotograf, pedagog, teoretik*, str. 186–187.

Karel Otto Hrubý: *Brno, Úvoz, Hliník*, 1949.
Zdroj: *Karel Otto Hrubý. Fotograf, pedagog, teoretik*, str. 189.

Karel Otto Hrubý: *Liptov, senoseče*, 1957.
Zdroj: *Karel Otto Hrubý. Fotograf, pedagog, teoretik*, str. 250.

Karel Otto Hrubý: *Scéna z ulice*, 1960.
Zdroj: *Karel Otto Hrubý. Fotograf, pedagog, teoretik*, str. 204.

5.5/

Ladislav Sitenský *(1919–2009)*

Narodil se v Praze ve velmi významné rodině: otec byl právník a diplomat, dědeček známý vědecký badatel. Po gymnáziu Sitenský studoval architekturu a těsně před 2. světovou válkou odešel do Paříže. Na rozdíl od svého otce a děda šel Sitenský cestou bohémského povolání. Jeho velkým vzorem, přítelem a zároveň učitelem byl Karel Plicka. Na rozdíl od něj ale fotografoval prakticky všechno, co mu přišlo do cesty. Byl realista, i když zároveň romantik. Za války fotografoval u československých jednotek v Anglii.

Sitenský také publikoval v různých časopisech – *Ozvěnách*, *Pestrém týdnu* nebo v *Salonu*. Jeho archiv skautských a sokolských fotografií je mimořádně bohatý. Mnohokrát fotografoval i v horách, jeho fotografie dětí v krajině mají vysokou výtvarnou úroveň. Jsou unikátní svou světelnou atmosférou; v každém snímku autor jako by připomínal, že je potřeba snít.

Sitenský nalézá poezii i ve věcech všedních a obyčejných a zprostředkovává ji divákovi. Na přebalu své knihy napsal: „Jestliže z mé tvorby měl alespoň někdo radost i užitek, pak mohu klidně říct – jsem spokojen.“[13] Jeho spojení dítěte a krajiny dává dohromady mistrovské dílo.

Ladislav Sitenský: *Quiberon*. Bretaňské pobřeží, 1966.
Zdroj: Adéla Kándlová (archiv Ladislava Sitenského).

13 Z knihy Sitenský, Ladislav: *Ladislav Sitenský*. Praha: Dita, 1997.

Ladislav Sitenský: *Na venkově*, 1949.
Zdroj: *Ladislav Sitenský*, str. 57.

Ladislav Sitenský: *Sen*, 1952.
Zdroj: *Ladislav Sitenský*, str. 89.

Ladislav Sitenský: *Máchovo jezero*, 1958.
Zdroj: *Ladislav Sitenský*, str. 33.

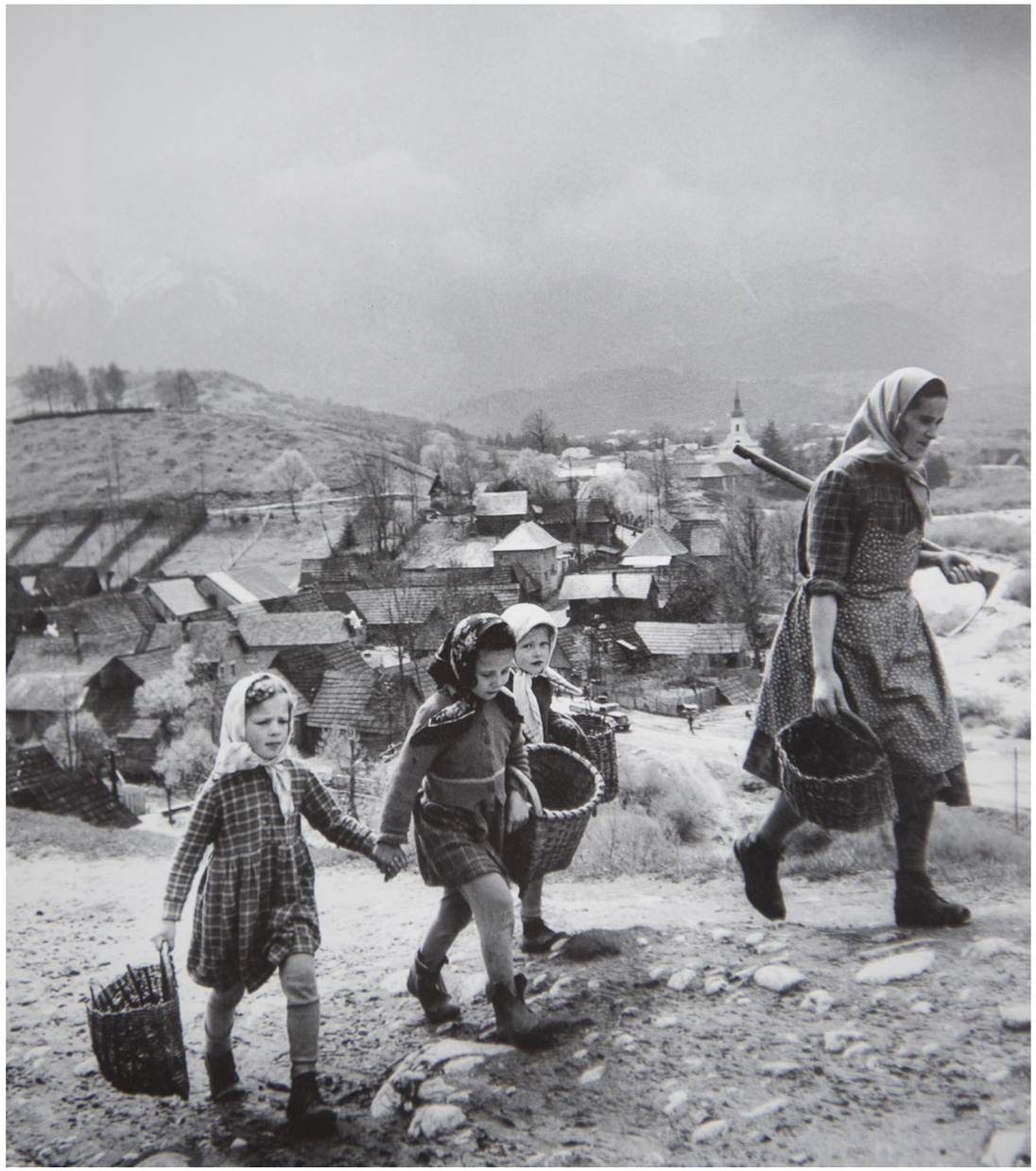

Ladislav Sitenský: *Jde se na brambory*, 1960.
Zdroj: *Ladislav Sitenský*, str. 62.

Ladislav Sitenský: *Pohled z Velké Vysoké*, 1961.
Zdroj: *Ladislav Sitenský*, str. 151.

5.6/

Dagmar Hochová *(1926–2012)*

„Vím, že dítě je básník a když si hraje, bere svou hru naprosto vážně. Musím mezi ně zapadnout a nerušit je, aby mě braly jako jednoho z nich. Jejich fantazie, nápady a třeba i blbnutí mě tak baví, že to dělám s nimi tím, že je fotím.“[14]

Dagmar Hochová se narodila v Praze. Měla další dva sourozence. V letech 1942–1946 studovala na Státní grafické škole v Praze u Jaromíra Funkeho. Na FAMU v letech 1947–1953 studovala obor filmová fotografie a byla jednou z prvních studentek profesora Karla Plicky.

Je představitelkou dokumentární a humanistické fotografie bez přikrášlování a stylizace. Ráda porušuje kompoziční pravidla, nedbá na technickou stránku fotografií, obejde se bez umělého svícení. Její snímky jsou vždy živé a autentické. Veškerou pozornost své celoživotní fotografické tvorby zaměřila na děti. Jejich znázornění v krajině nese typický rukopis Hochové. Například snímky z Bílé hory v Praze díky mlhavému počasí působí, jako by se děj odehrával na Měsíci. Přesto jsou snímky plné života, akce i nálady dětí, zabraných do hry. Hochová je tu v roli pozorovatele, kterého děti v zápalu pro svou činnost ani nevnímají. Bezprostřednost dětí, které se na drtivé většině snímků nedívají do objektivu, je důkazem, že s nimi Hochová strávila při fotografování mnoho hodin.

Dagmar Hochová: *Bez názvu*, nedatováno.
Zdroj: Dagmar Hochová: *Deset, dvacet, třicet, už jdu!*, str. 94.

14 Hochová, Dagmar: *Deset, dvacet, třicet, už jdu!* České Budějovice: Fraktál a Galerie Měsíc ve dne, 2009.

Dagmar Hochová: *Praha*, 1956–1969.
Zdroj: Dagmar Hochová: *Deset*, *dvacet*, *třicet*, *už jdu!*. Úvodní fotografie.

Dagmar Hochová: *Bez názvu*, 1956–1969.
Zdroj: Dagmar Hochová: *Deset*, *dvacet*, *třicet*, *už jdu!*., str. 22.

Dagmar Hochová: *Krompach v Čechách*, 1978.
Zdroj: Dagmar Hochová: *Deset*, *dvacet*, *třicet*, *už jdu!*., str. 116.

Dagmar Hochová: *Bílá hora v Praze*, 1973–1974.
Zdroj: Dagmar Hochová: *Deset, dvacet, třicet, už jdu!*., str. 66.

Dagmar Hochová: *Bílá hora v Praze*, 1973–1974.
Zdroj: Dagmar Hochová: *Deset, dvacet, třicet, už jdu!*., str. 57.

Dagmar Hochová: *Bílá hora v Praze*, 1973–1974.
Zdroj: Dagmar Hochová: *Deset, dvacet, třicet, už jdu!*., str. 62–63.

Dagmar Hochová: *Bílá hora v Praze*, 1973–1974.
Zdroj: Dagmar Hochová: *Deset, dvacet, třicet, už jdu!*., str. 67.

Dagmar Hochová: *Bez názvu*, nedatováno.
Zdroj: Dagmar Hochová: *Deset, dvacet, třicet, už jdu!*., str. 95.

Dagmar Hochová: *Bez názvu*, nedatováno.
Zdroj: Dagmar Hochová: *Deset, dvacet, třicet, už jdu!*., str. 92.

Dagmar Hochová: *Bílá hora v Praze*, 1973–1974.
Zdroj: Dagmar Hochová: *Deset, dvacet, třicet, už jdu!*., str. 68–69.

Dagmar Hochová: *Bílá hora v Praze*, 1973–1974.
Zdroj: Dagmar Hochová: *Deset, dvacet, třicet, už jdu!*., str. 58.

Dagmar Hochová: *Bez názvu*, 1956–1969.
Zdroj: Dagmar Hochová: *Deset, dvacet, třicet, už jdu!.*, str. 25.

5.7/

Eva Fuková *(1927–2015)*

Narodila se v Praze, dětství ale strávila v Beskydech. Její matka byla spisovatelkou, psala o tamějším kraji, krásném a drsném zároveň; Eva chodila s mladší sestrou do školy pěšky šest kilometrů. Velmi ji ovlivnila maminka, která měla mnoho zájmů včetně literatury a hudby, hezky zpívala a vyprávěla příběhy. Také otec byl sžit s přírodou, kterou miloval.

Fuková vystudovala grafickou školu a po válce Akademii výtvarných umění. Byla manželkou malíře Vladimíra Fuky, sama také malovala. V roce 1967 se odstěhovala do USA, roku 1972 obdržela americké občanství.

Zpočátku v její tvorbě převládala sociální fotografie, kterou ale rychle vystřídala poetickým ztvárněním reality. Své fotografie vnímala jako malířský obraz. Tomuto výtvarnému pohledu odpovídá i její zobrazování dětí v (městské) krajině. Ráda pracovala také s pocitem osamocenosti nebo melancholie, které její snímky dětí přináší. Zároveň ale nabízí i tzv. druhý pohled neboli skrytou přidanou hodnotu – například fotografie Barokní ulice může vyvolat pocit, že kamenná socha se otáčí a hledí na dívku zachycenou ve spodní části snímku. Dojemný je i snímek chlapce, hledícího na kolotoč, který je mimo provoz. V případě Fukové nejde jen o pouhé kompoziční hříčky, její fotografie mají za cíl zahrát na jemnější struny duše diváka.

Eva Fuková: *Zklamání*, 1953.
Zdroj: Zuzana Maléřová: *Šťastná hodina: s fotografiemi Evy Fukové*, str. 177.

Eva Fuková: *Barokní ulice*, 1956.
Zdroj: Zuzana Maléřová: *Šťastná hodina: s fotografiemi Evy Fukové*, str. 43.

Eva Fuková: *Cirkus*, 1956.
Zdroj: Zuzana Maléřová: *Šťastná hodina: s fotografiemi Evy Fukové*, str. 19.

5.8/

Marie Šechtlová *(1928–2008)*

Podobně poeticky jako Eva Fuková zachycovala děti v krajině také další známá fotografka Marie Šechtlová. Byla představitelkou stylu „poezie všedního dne“. V jejím díle je silně patrný ženský emotivní pohled a s fotografiemi Fukové mají některé společné prvky, například dojem osamocenosti dítěte. Šechtlová však komponuje obraz trochu více „promyšleně“ a na rozdíl od Fukové netvoří v městské krajině. Snímky obou autorek ale přináší atmosféru téměř totožnou.

Marie Šechtlová: *Bez názvu*, po roce 1963.
Zdroj: fotografii poskytl Ateliér Šechtl & Voseček (archiv Marie Šechtlové).

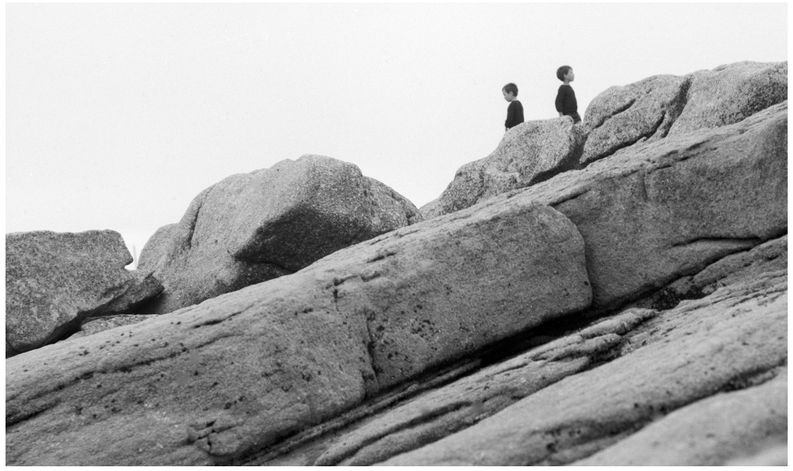

Marie Šechtlová: *Bretaň, dvojčata*, 1968.
Zdroj: fotografii poskytl Ateliér Šechtl & Voseček (archiv Marie Šechtlové).

Marie Šechtlová: *Smutný hokejista*, po roce 1963.
Zdroj: fotografii poskytl Ateliér Šechtl & Voseček (archiv Marie Šechtlové).

Marie Šechtlová: *Pražský plynojem*, 1960–69.
Zdroj: Moravská galerie v Brně.

Marie Šechtlová: *Bez názvu*, po roce 1963.
Zdroj: fotografii poskytl Ateliér Šechtl & Voseček (archiv Marie Šechtlové).

5.9/

Viktor Kolář *(1941)*

Narodil se roku 1941 v Ostravě jako jeden ze šesti dětí. Jeho otec byl majitelem fotoateliéru, což jej přivedlo k fotografii (ateliér byl komunisty v roce 1948 zabaven). Po sametové revoluci Kolář vyučoval fotografii na pražské FAMU.
Tento výrazný dokumentární fotograf se věnuje celoživotní tvorbou Ostravě. Přináší nevšední obrazy dětí z prostředí sídlišť a městských periférií. Mnohé snímky jsou vykresleny z perspektivy krajináře, například fotografie dítěte, stojícího na kopci písku, s paneláky v pozadí. Tato fotografie zachycuje atmosféru a šeď sídlišť typickou pro 80. léta minulého století.
Podobně je tomu i u dalších snímků, kdy častým motivem jsou děti zachycené v dálce. Impozantní je fotografie dětí, pouštějících draka – nepatrné postavy dětí v dálce symbolizují malost a nicotnost lidského elementu v tomto světě.

Viktor Kolář: Z cyklu *Ostrava*, nedatováno.
Zdroj: viktorkolar.com.

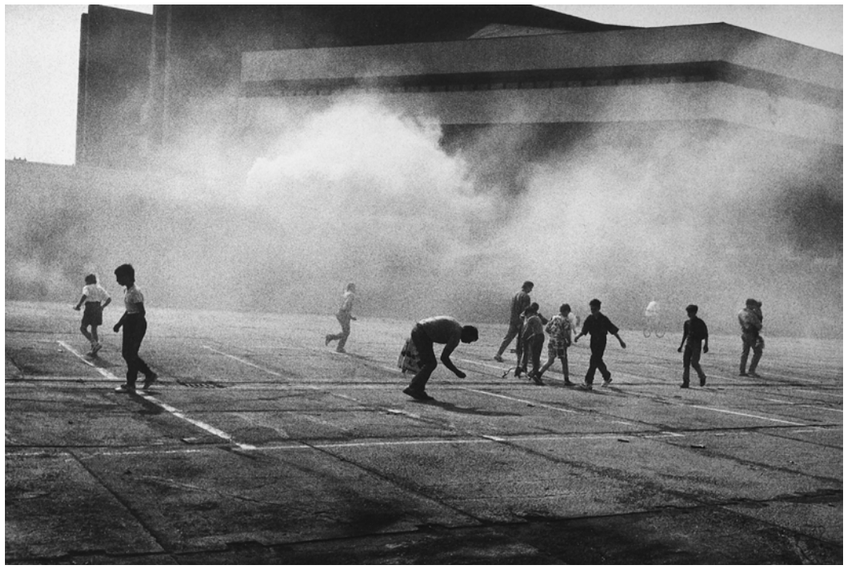

Viktor Kolář: Z cyklu *Ostrava*, 1994.
Zdroj: *Viktor Kolář: Ostrava*, str. 149.

Viktor Kolář: Z cyklu *Ostrava*, 1992.
Zdroj: *Viktor Kolář: Ostrava*, str. 104.

Viktor Kolář: Z cyklu *Ostrava*, 1981.
Zdroj: *Viktor Kolář: Ostrava*, str. 105.

Viktor Kolář: Z cyklu *Ostrava*, 1980.
Zdroj: *Viktor Kolář: Ostrava*, str. 102–103.

Viktor Kolář: Z cyklu *Ostrava*, 1978.
Zdroj: *Viktor Kolář: Ostrava*, str. 66.

Viktor Kolář: Z cyklu *Ostrava*, 1966.
Zdroj: *Viktor Kolář: Ostrava*, str. 22.

Viktor Kolář: Z cyklu *Ostrava*, 1963.
Zdroj: *Viktor Kolář: Ostrava*, str. 27.

5.10/

Markéta Luskačová *(1944)*

Dokumentární fotografka Markéta Luskačová se narodila v Praze. Vystudovala sociologii na Univerzitě Karlově, v letech 1967–1969 studovala fotografii na FAMU. V roce 1975 odešla do Velké Británie.
Mezi její první větší soubory, které začala fotografovat ještě jako studentka sociologie, patřili poutníci ve slovenské Levoči a také život ve slovenské vesničce Šumiac (přelom 60. a 70. let). Pro tvorbu Luskačové je charakteristická blízkost a intimita, se kterou zaznamenává lidské emoce. Sama autorka o svém fotografování slovenských poutníků říká, že je s nimi „potřeba ujít kus cesty, pobýt s nimi a jedině tak oni nastaví tvář bezelstnou a dají nahlédnout i do nestřežených míst svého nitra“.[15]
Její osobitý styl fotografování provází hluboký zájem o člověka, ať už je součástí jakéhokoli tématu. Její fotografie tím získávají hodnotu nejen dokumentární úrovně, ale i básnické.
Děti hrají v cyklech Luskačové zásadní roli od počátku její tvorby. Po narození syna (1977) se však toto téma stalo ještě viditelnějším a bylo součástí všech dalších cyklů vznikajících ve Velké Británii. Asi nejvýznamnější z tvorby Luskačové je pro tuto bakalářskou práci cyklus *Lidé na severovýchodních plážích*, který vznikal v letech 1978–1980 v okolí Newcastlu. Luskačová zde fotografovala spolu s dalšími fotografy agentury Magnum, do jejíž řad byla tehdy nominována. Fotografie rodin a dětí na relativně nehostinných plážích severní Anglie vyšly knižně v roce 2019.[16]

Markéta Luskačová: *Bez názvu*, 1978–1980.
Zdroj: Markéta Luskačová: *By the Sea: Photographs from the North East*, str. 52–53.

15 Monografie M. Luskačové: Luskačová, Markéta: *Markéta Luskačová*. Praha: Torst, 2001.
16 Markéta Luskačová: *By the Sea, Photographs from the North East*. RRB Photobooks.

Markéta Luskačová: *Bez názvu*, 1978–1980.
Zdroj: Markéta Luskačová: *By the Sea: Photographs from the North East*, str. 56–57.

Markéta Luskačová: *Bez názvu*, 1978–1980.
Zdroj: Markéta Luskačová: *By the Sea: Photographs from the North East*, str. 32–33.

Markéta Luskačová: *Bez názvu*, 1978–1980.
Zdroj: Markéta Luskačová: *By the Sea: Photographs from the North East*, str. 74–75.

Markéta Luskačová: *Bez názvu*, 1978–1980.
Zdroj: Markéta Luskačová: *By the Sea: Photographs from the North East*, str. 58–59.

Markéta Luskačová: *Bez názvu*, 1978–1980.
Zdroj: Markéta Luskačová: *By the Sea: Photographs from the North East*, str. 26–27.

Markéta Luskačová: *Bez názvu*, 1978–1980.
Zdroj: Markéta Luskačová: *By the Sea: Photographs from the North East*, str. 1.

Markéta Luskačová: *Bez názvu*, 1978–1980.
Zdroj: Markéta Luskačová: *By the Sea: Photographs from the North East*, str. 30–31.

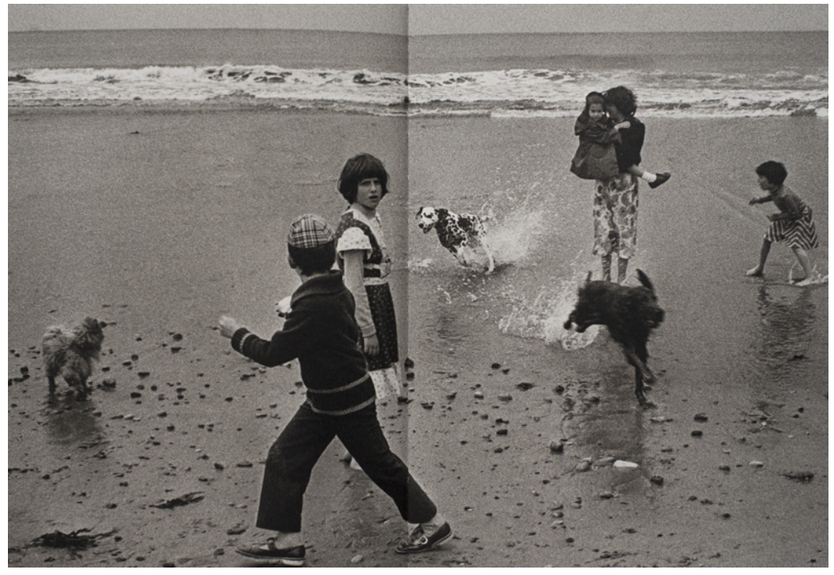

Markéta Luskačová: *Bez názvu*, 1978–1980.
Zdroj: Markéta Luskačová: *By the Sea: Photographs from the North East*, str. 18–19.

Markéta Luskačová: *Bez názvu*, 1978–1980.
Zdroj: Markéta Luskačová: *By the Sea, Photographs from the North East*, str. 29.

5.11/

Jaromír Čejka *(1947–2023)*

Jaromír Čejka se narodil v Miroslavi. V letech 1971–1974 studoval Institut výtvarné fotografie v Brně, od roku 1976 externě studoval na FAMU, kde katedru fotografie tehdy vedl profesor Ján Šmok. První jeho zdařilé fotografické pokusy spadají do srpnových dnů roku 1968, kdy se mezi tanky a vojáky proplétal s miniaturní Mikromou na šestnáctimilimetrový film.

Ještě předtím, když mu bylo patnáct let, si vyfotil letiště s větroněm. Vážněji ale začal fotografovat roku 1969, kdy uviděl Antonioniho film *Zvětšenina*. „Bylo to pro mě zjevení. Zářivý blesk z chmurného nebe a záchranné lano zároveň.“[17]

Čejka tou dobou díky fotografii našel způsob komunikace se světem, ve kterém se už delší dobu beznadějně ztrácel. „Najednou jsem našel naprosto nezávislý důvod pobýt kdekoliv, kde jsem se až dosud cítil většinou nepatřičně. Fotografování je pro mě skoro něco jako dýchání.“[18] Při studiích na FAMU Čejku velmi ovlivnil Pavel Štěcha, vedoucí dokumentaristického semináře. Další vzor viděl také třeba v Josefu Sudkovi.

Čejka nejvíce svého fotografického zájmu věnuje prostředí utvářenému člověkem. Každá jeho fotografie charakterizuje společenskou realitu. Fenomenálním se stal jeho rozsáhlý projekt *Jižní Město*, který realizoval v 80. letech při budování nového pražského sídliště. Obsahuje skoro až přízračné fotografie lidí, kteří se pohybují a žijí ve staveništi gigantických rozměrů. Děti v prostředí Jižního Města vypadají ztraceně, přestože si hrají.

Z rozhovoru s Jaromírem Čejkou, který jsme spolu vedli prostřednictvím e-mailu, vyplynulo, že on sám děti vyhledává pro jejich spontánnost, upřímnost a otevřenost. Zaznamenává děti spjaté s prostředím, ve kterém žijí. V případě Jižního Města to byly bezprizorní prostory rozestavěného sídliště a snímky jsou až bizarní, jako z jiného světa, balancují mezi snem a realitou. Autor nechává divákovi hodně prostoru, aby si mohl zachycené obrazy domyslet nebo dosnít.

V jiných cyklech často nabízí pohledy krajináře, například na fotografiích dětí z polského Fromborku, kam jel s kamarády na svůj první výlet k moři. Na snímcích z Liptovské Tepličky na Slovensku jsou děti zase zachyceny idylicky na pozadí obce. Tyto fotografie ovšem poněkud vybočují z typické Čejkovy tvorby, podobně jako snímek z Prahy z roku 1981. Naopak situace, které zachytil v Miroslavi a Petrovicích jsou typické pro jeho tvorbu.

Jaromír Čejka není úzce zaměřen na dětskou fotografii jako například Dagmar Hochová, to však neubírá na kvalitě vizuálnímu sdělení a výmluvnosti.[19]

17 Čejka, Jaromír: *Jižní Město: fotografický projekt z pražského sídliště z počátku 80. let dvacátého století.*

18 Tamtéž.

19 Jaromír Čejka zemřel 15.4.2023 těsně před vytištěním této bakalářské práce. Celou naši komunikaci provázelo vstřícné jednání. Jaromír Čejka mi i z nemocnice ochotně odpovídal na emaily. Čest jeho památce a nezapomenutelným fotografiím, které vytvořil.

Jaromír Čejka: *Praha*, 1973.
Zdroj: archiv Jaromíra Čejky.

Jaromír Čejka: *Frombork*, 1974.
Zdroj: archiv Jaromíra Čejky.

Jaromír Čejka: *Frombork*, 1974.
Zdroj: archiv Jaromíra Čejky.

Jaromír Čejka: *Jižní Město*, 1979.
Zdroj: archiv Jaromíra Čejky.

Jaromír Čejka: *Jižní Město*, 1979.
Zdroj: archiv Jaromíra Čejky.

Jaromír Čejka: *Frombork*, 1974.
Zdroj: archiv Jaromíra Čejky.

Jaromír Čejka: *Jižní Město*, 1979.
Zdroj: archiv Jaromíra Čejky.

Jaromír Čejka: *Jižní Město*, 1979.
Zdroj: archiv Jaromíra Čejky.

Jaromír Čejka: *Petrovice*, 1979.
Zdroj: archiv Jaromíra Čejky.

Jaromír Čejka: *Jižní Město*, 1980.
Zdroj: archiv Jaromíra Čejky.

Jaromír Čejka: *Jižní Město*, 1980.
Zdroj: archiv Jaromíra Čejky.

Jaromír Čejka: *Jižní Město*, 1980.
Zdroj: archiv Jaromíra Čejky.

Jaromír Čejka: *Jižní Město*, 1980.
Zdroj: archiv Jaromíra Čejky.

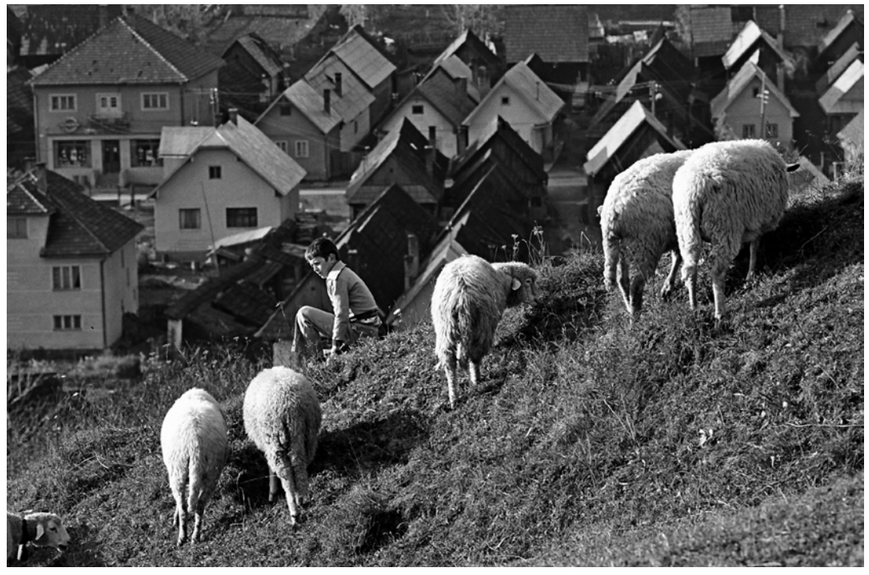

Jaromír Čejka: *Liptovská Teplička*, 1980.
Zdroj: archiv Jaromíra Čejky.

Jaromír Čejka: *Liptovská Teplička*, 1980.
Zdroj: archiv Jaromíra Čejky.

Jaromír Čejka: *Miroslav*, 1980.
Zdroj: archiv Jaromíra Čejky.

Jaromír Čejka: *Praha*, 1981.
Zdroj: archiv Jaromíra Čejky.

Jaromír Čejka: *Bez názvu*, nedatováno.
Zdroj: *Jižní Město: fotografický projekt z pražského sídliště z počátku 80. let dvacátého století*, nestránkováno.

Jaromír Čejka: *Jižní Město*, 1982.
Zdroj: archiv Jaromíra Čejky.

Jaromír Čejka: *Jižní Město*, 1982.
Zdroj: archiv Jaromíra Čejky.

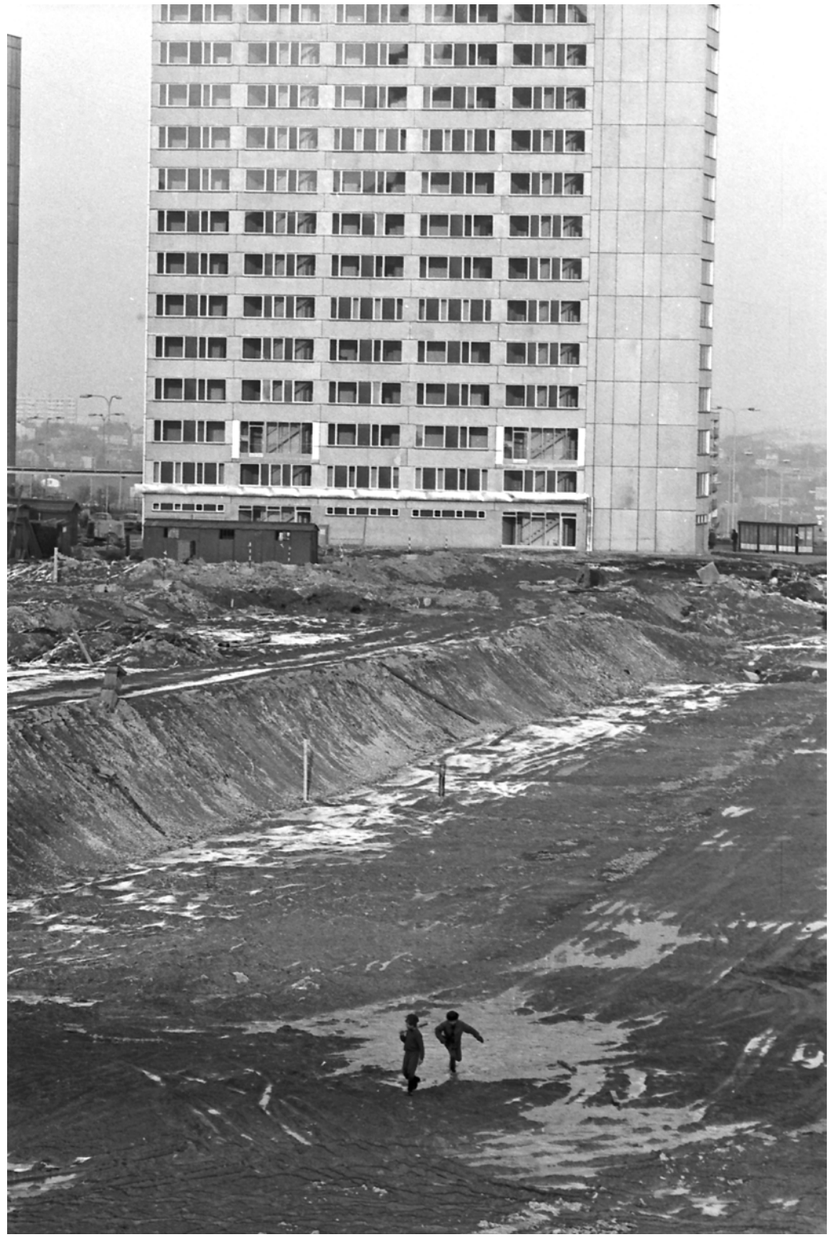

Jaromír Čejka: *Jižní Město*, 1981.
Zdroj: archiv Jaromíra Čejky.

5.12/

Ibra Ibrahimovič *(1967)*

Narodil se v severočeském Mostě. Jméno zdědil po otci albánského původu. Vyrůstal v hornickém sídlišti Meziboří v Krušných horách. Na střední škole strojní propadl kouzlu fotografie. V roce 1986 začal amatérsky fotografovat. Po návratu z povinné vojenské služby (1991) se začal fotografii věnovat profesionálně. Od té doby pracuje jako fotograf na volné noze.

Nejvíce známý je pro svou černobílou dokumentární fotografii. Na mezinárodním poli se stal úspěšným jeho seriál černobílých fotografií o bourání severočeské obce Libkovice z prosince 1992. I když těžba nezačala, přesto byly Libkovice do roku 1994 zbourány. Série snímků byla publikována v knize *Libkovice: Zdař Bůh*, vydané v roce 1999.

Celoživotním tématem Ibry Ibrahimoviče jsou severní Čechy. Fotí zde proměny krajiny, obcí i lidí pod názvem projektu *Střepy severních Čech*. Součástí seriálu ze severu je i příběh o sedláku Rajterovi, který získal hlavní cenu v soutěži Czech Press Photo v roce 2003. Ibrahimovič také fotografoval řadu filmových natáčení jako dokumentarista, např. filmy *Tobruk*, *Lesní chodci*, *Štěstí*, *Roming* či *Václav*.

Spolupracuje i s reklamními produkcemi, pro které pořizuje záznamy z natáčení. V rámci natáčení reklamy pro Mosteckou uhelnou společnost (1994) vznikla fotografie z titulní strany této bakalářské práce. Ibra Ibrahimovič o ní napsal: „Občas asistenti vybalili z tlustých dek malého zrzavého kluka Kubu, který běhal před kamerou v civilním oblečení. Hrál chlapce, který v dole hledá svého otce. Kluk, běžící vstříc svému tatínkovi kolem těžních strojů, mu skočí do náruče a oba po šťastném shledání nastoupí do auta a odjíždí po vrstevnici.“[20]

Ibrahimovič nastartoval svou kariéru právě fotografováním dětí. O víkendech a odpoledne po zaměstnání pořizoval svůj první dokumentární seriál. Nazval jej *Děti z vedlejší ulice* (1986–1987). Šlo o romské děti na předměstí Litvínova, hrající si v okolí starých a rozbitých domů v tehdejší Leninově ulici, kde většina z nich bydlela – ve čtvrti určené k demolici. Později fotil další příběhy týkající se dětí. Například *Vašek Gorol – Kluk ulice* (od 1993), jehož příběh je jakousi ukázkou podobných osudů nadaných romských dětí, vyrůstajících bez opory a vzoru rodičů.

20 Z e-mailové korespondence s autorem, 11. března 2023.

Ibra Ibramovič: *Příběh sedláka Rajtera*, Kopisty u Mostu, 1992.
Zdroj: archiv Ibry Ibrahimoviče.

Ibra Ibramovič: *Romské děti*, Obrnice, 1992.
Zdroj: archiv Ibry Ibrahimoviče.

Ibra Ibramovič: *Rom Vašek Gorol táhne s kamarády do sběrny železný odpad*, Litvínov, 1994.
Zdroj: archiv Ibry Ibrahimoviče.

Ibra Ibramovič: *Romské děti z osady UNO pro sociálně slabé*, za městem Litvínov, 2000.
Zdroj: archiv Ibry Ibrahimoviče.

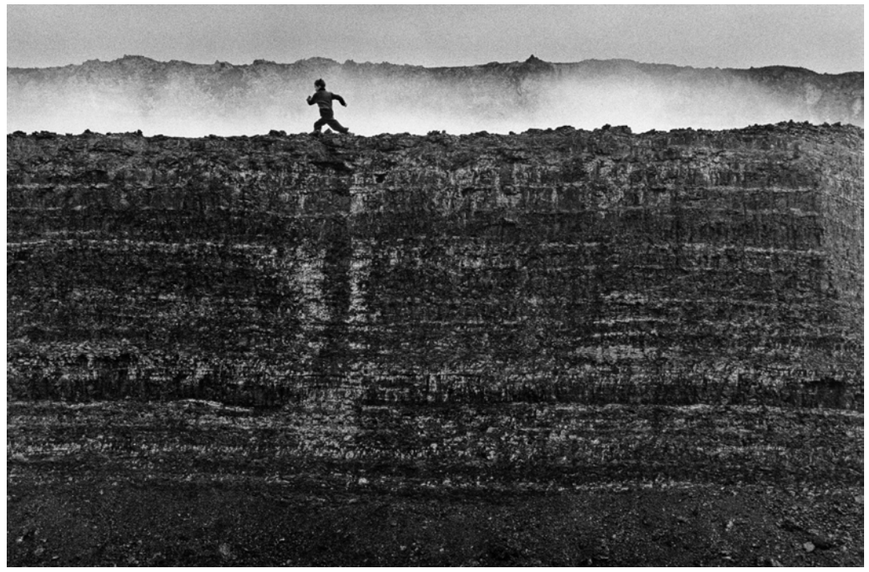

Ibra Ibramovič: *Natáčení reklamy pro MUS v dolu Hrabák*, Čepirohy, 1995.
Zdroj: archiv Ibry Ibrahimoviče.

Ibra Ibramovič: *Střepy severních Čech*, zatopený důl Matylda, 1998.
Zdroj: archiv Ibry Ibrahimoviče.

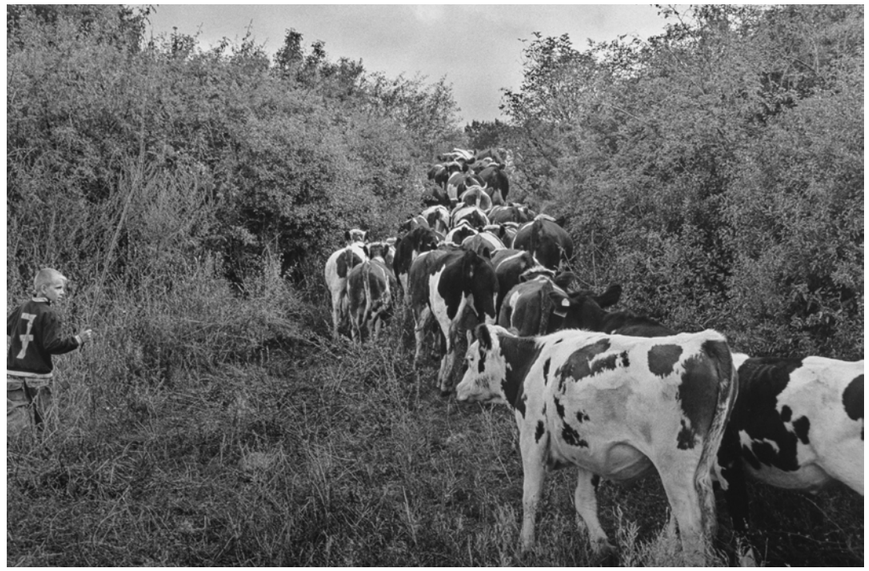

Ibra Ibramovič: *Malý Vašek asistuje sedláku Rajterovi při nahánění jalovic*, Mrzlice, 2002.
Zdroj: archiv Ibry Ibrahimoviče.

Ibra Ibramovič: *Hecování s pomocníky Bobešem a Dankem. Martin Rajter skáče ze slámy*, Moravěves, 2002.
Zdroj: archiv Ibry Ibrahimoviče.

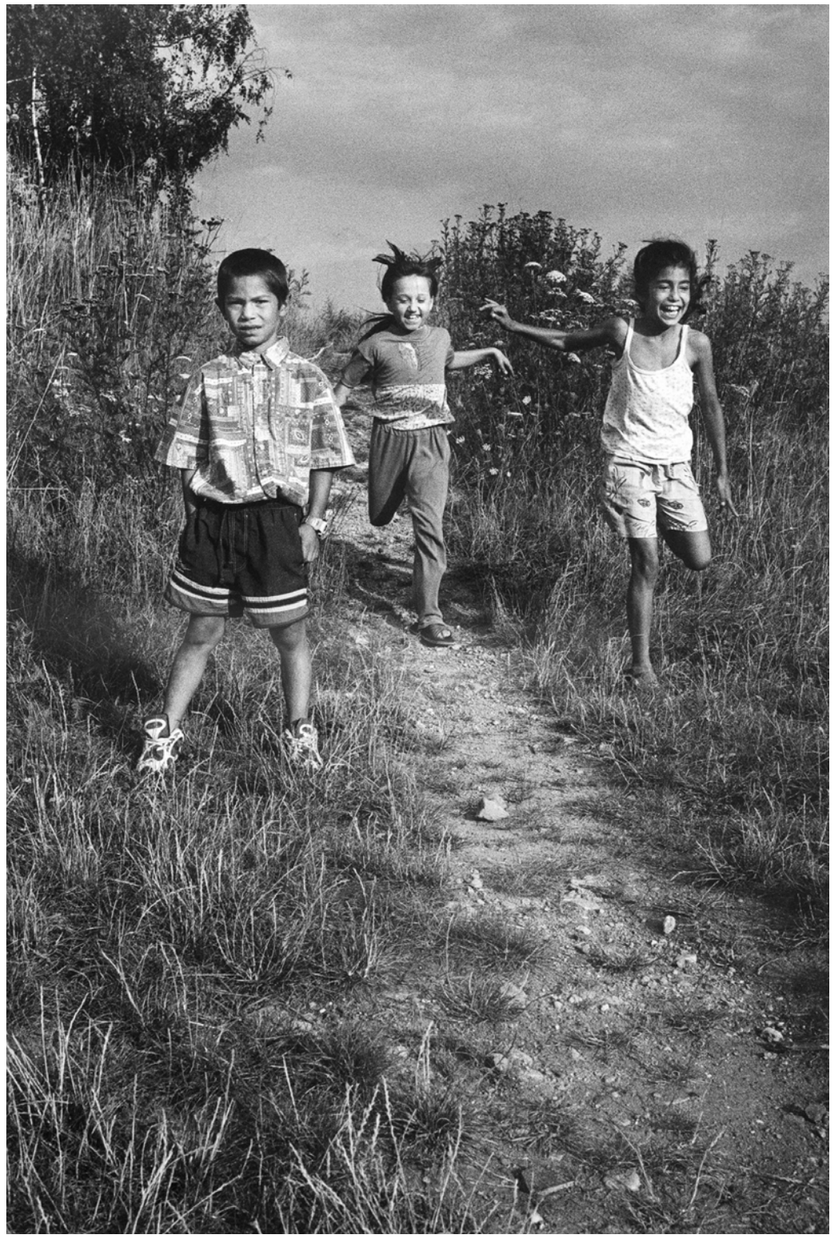

Ibra Ibramovič: *Romské děti z osady UNO pro sociálně slabé*, za městem Litvínov, 2000.
Zdroj: archiv Ibry Ibrahimoviče.

Ibra Ibramovič: *Protesty Romů v Matiční ulici v Ústí nad Labem proti stavbě zdi*, 1999.
Zdroj: archiv Ibry Ibrahimoviče.

Ibra Ibramovič: *Protesty Romů v Matiční ulici v Ústí nad Labem proti stavbě zdi*, 1999.
Zdroj: archiv Ibry Ibrahimoviče.

5.13/

A ti další

V souvislosti s dětmi v krajině je nutné zmínit knihu *Krajinářská fotografie*, vydanou nakladatelstvím Orbis v roce 1974. Jde o publikaci fotografických krajinářů K. O. Hrubého a Antonína Hinšta. Obsahuje 150 vybraných krajinných záběrů řady známých fotografů a je zajímavé sledovat rozličné výtvarné pohledy. Například inscenovaný portrét chlapce s židlí od Antonína Hinšta (1929–2013), dokonale kompozičně vyladěné záběry K. O. Hrubého (1916–1998) nebo minimalistický snímek z pobřeží od Václava Jírů (1910–1980).

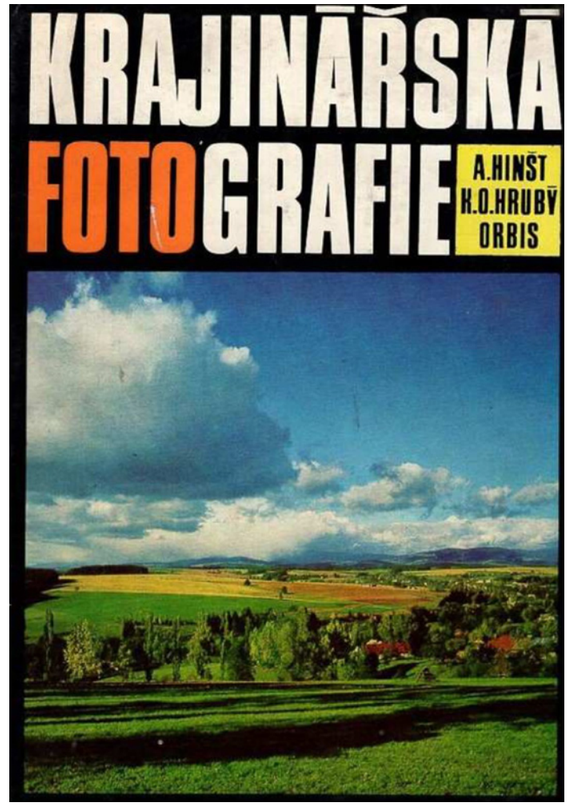

Obálka knihy *Krajinářská fotografie*.

Antonín Hinšt: *Bez názvu*, nedatováno.
Zdroj: Antonin Hinšt, Karel Otto Hrubý: *Krajinářská fotografie*, obr. 117.

K. O. Hrubý: *Bez názvu*, nedatováno.
Zdroj: Antonin Hinšt, Karel Otto Hrubý: *Krajinářská fotografie*, obr. 93.

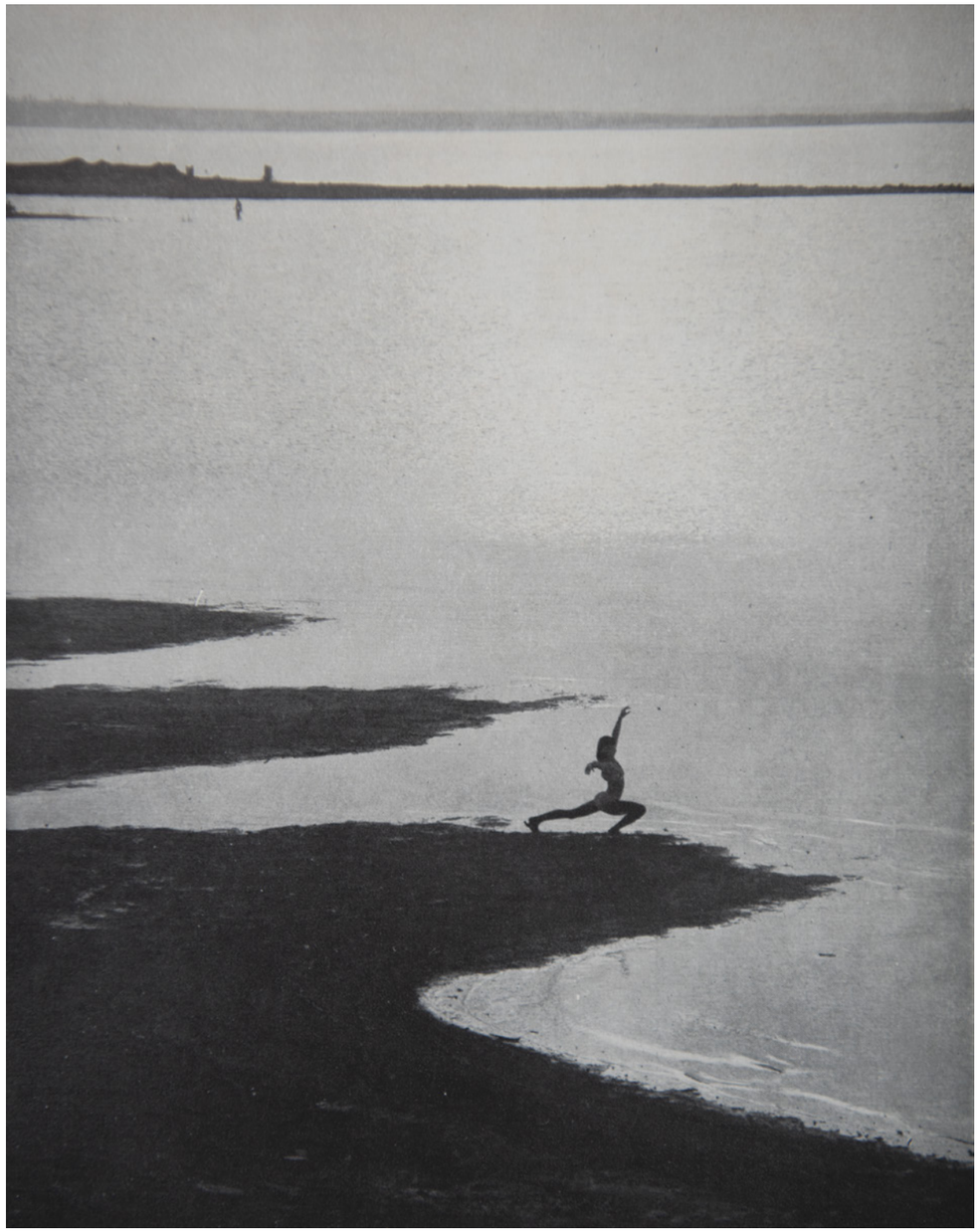

K. O. Hrubý: *Bez názvu*, nedatováno.
Zdroj: Antonin Hinšt, Karel Otto Hrubý: *Krajinářská fotografie*, obr. 56.

K. O. Hrubý: *Kluk z Liptova*, nedatováno.
Zdroj: Antonin Hinšt, Karel Otto Hrubý: *Krajinářská fotografie*, obr. 109.

Václav Jírů: *Bez názvu*, nedatováno.
Zdroj: Antonin Hinšt, Karel Otto Hrubý: *Krajinářská fotografie*, obr. 92.

Okrajově můžeme motiv fotografií dětí v krajině vyzdvihnout také u dalších fotografů 20. století, kteří se spíše věnovali jiným tématům. Například **Gustav Aulehla** (1931–2021) zachycoval výjevy z ulic, měst i motivy z Krnovska, Bruntálska, Olomoucka či Ostravska. Fantastická, až přízračná je jeho fotografie s dětmi a jízdními koly, nasnímaná za deštivého počasí, nebo úžasně kompozičně rozvržená fotografie dětí hrajících si na haldách zeminy u Krnova.

Gustav Aulehla: *Všední život za socialismu*, nedatováno.
Zdroj: Marek Aulehla (archiv Gustava Aulehly).

Gustav Aulehla: *Trať Krnov–Olomouc*, nedatováno.
Zdroj: Marek Aulehla (archiv Gustava Aulehly).

Gustav Aulehla: *Ostrava*, 1960.
Zdroj: Marek Aulehla (archiv Gustava Aulehly).

Gustav Aulehla: *Čekání na závod Míru*, nedatováno.
Zdroj: Marek Aulehla (archiv Gustava Aulehly).

Gustav Aulehla: *Krnov*, 1981.
Zdroj: Marek Aulehla (archiv Gustava Aulehly).

Gustav Aulehla: *Ostrava-Třebovice*, 1985.
Zdroj: Marek Aulehla (archiv Gustava Aulehly).

Podobně zaměřený jako Aulehla je i významný dokumentární fotograf a pedagog **Jindřich Štreit** (1946), který se zaměřuje na sociální fotografii a život na venkově Bruntálska a Olomoucka. Z jeho tvorby podvědomě vybírám sobě blízké snímky. Nezapomenutelná je fotografie malého chlapce skotačícího na hřbitovní zdi, který svým dováděním kontrastuje s náladou žen truchlících u hrobu zesnulého.

Jindřich Štreit: Ze souboru *Lidé Olomouckého okresu*, Štěpánov, nedatováno.
Zdroj: Moravská galerie v Brně.

Jindřich Štreit, nedatováno.
Zdroj: Jindřich Štreit: *Cesta domů*, str. 11.

Jindřich Štreit, nedatováno.
Zdroj: Jindřich Štreit: *Tak blízko, tak daleko*, nestránkováno.

Jindřich Štreit, nedatováno.
Zdroj: Jindřich Štreit: *Tak blízko, tak daleko*, nestránkováno.

Jindřich Štreit, nedatováno.
Zdroj: Jindřich Štreit: *Village people*, str. 159.

Jindřich Štreit, nedatováno.
Zdroj: Jindřich Štreit: *Village people*, str. 9.

Dobře známým představitelem české fotografie 20. století je také **Jan Saudek** (1935). Jeho poněkud patetické fotografie odcházejících dětí probouzí sentiment a hraničí s kýčem.

Jan Saudek: *Osud sestupuje k řece a doprovází dvě nevinné děti*, 1970.
Zdroj: *Jan Saudek: fotograf český*, str. 86–87.

Jan Saudek: *David, navždy sám*, 1969.
Zdroj: *Jan Saudek: fotograf český*, str. 93.

Jan Saudek: *Na cestě*, 1964.
Zdroj: *Jan Saudek: fotograf český*, str. 79.

Považuji za nezbytné zmínit ještě další autory neméně významné, i když zaměřené jiným směrem. Děti v krajině jsou v jejich portfoliích spíše ojedinělé, ale jsou tak silnými a krásnými solitéry, že není možno je nezařadit.

Josef Zink (1952) – Člen skupiny Město, založené roku 1978. Jeho hlavním tématem jsou lidé. Nejčastěji fotí na periféríích měst. V jeho prvním přiloženém snímku je impozantní kontrast velké lopaty rypadla proti postavě malého dítěte.

Josef Zink: *Lidé periferie*, Praha, 1984.
Zdroj: archiv Josefa Zinka.

Josef Zink: *Lidé periferie*, Praha, 1984.
Zdroj: archiv Josefa Zinka.

Josef Moucha (1956) – Fotograf, teoretik, pedagog, kurátor fotografických výstav. Nositel titulu Osobnost české fotografie 2020 za dlouhodobý přínos fotografii. Od něj představuji čtyři poetické snímky dětí v krajině: nejsou přímočaré, uchovávají si tajemství a nechávají prostor divákově fantazii.

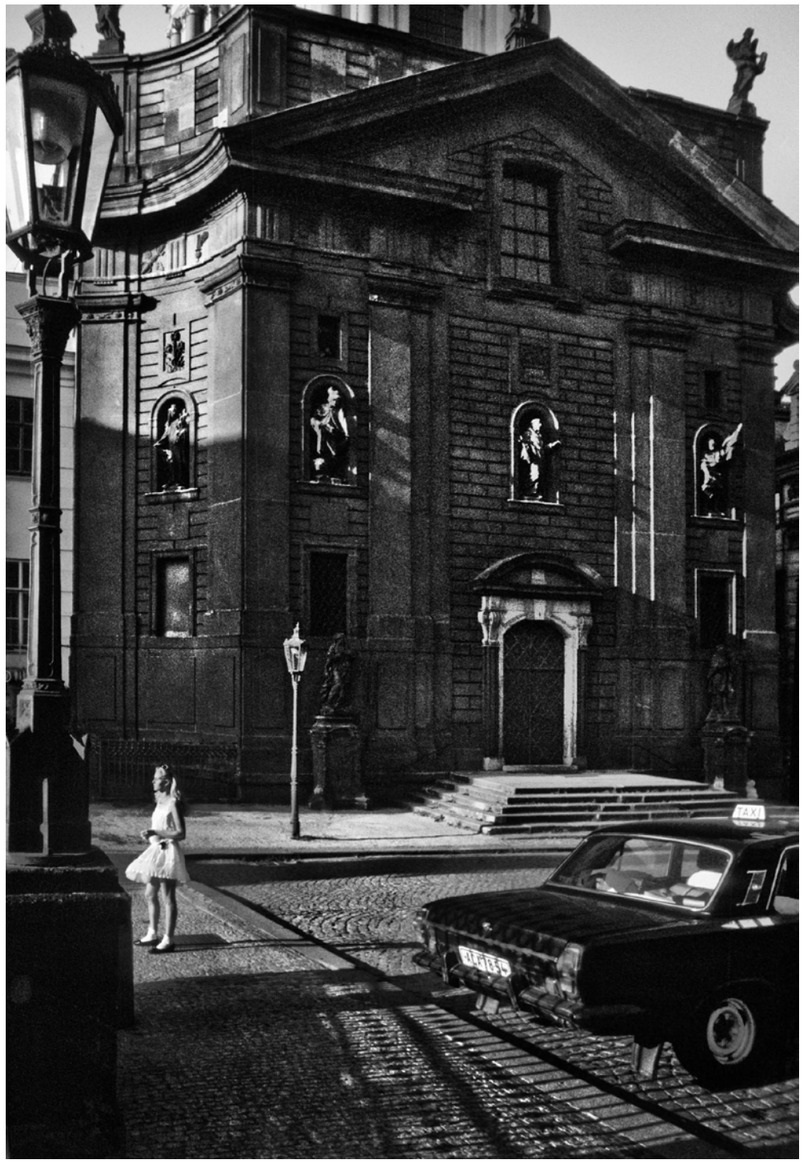

Josef Moucha: *Praha*, 1989.
Zdroj: Josef Moucha: *Doličné okamžiky*, str. 27.

Josef Moucha: *Ostrava*, 1983.
Zdroj: Josef Moucha: *Doličné okamžiky*, str. 59.

Josef Moucha: *Plzeň*, 1981.
Zdroj: Josef Moucha: *Doličné okamžiky*, str. 24.

Josef Moucha: *Lozenec*, 1981.
Zdroj: Josef Moucha: *Doličné okamžiky*, str. 35.

Karel Cudlín (1960) – Byl jedním z oficiálních fotografů prezidenta Václava Havla. V soutěži Czech Press Photo získal šestnáct ocenění. Spolupracuje s vydavatelstvími, televizními a filmovými produkcemi v ČR i zahraničí.

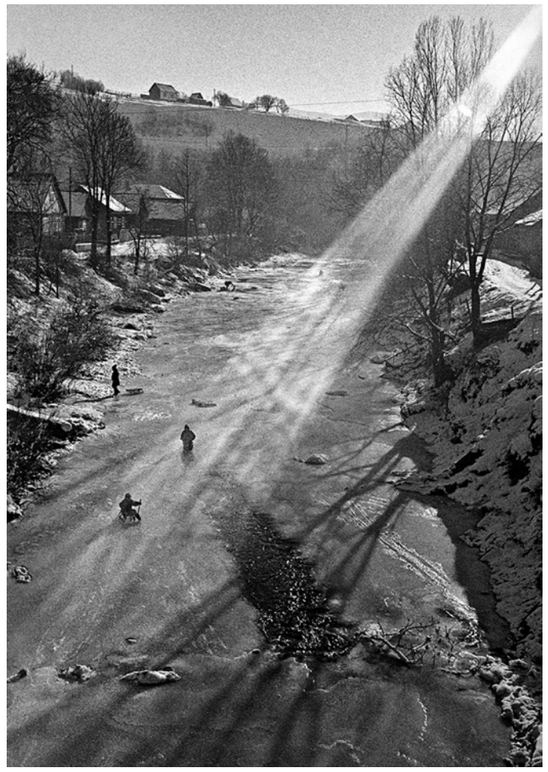

Karel Cudlín: *Ukrajina*, 90. léta 20. století.
Zdroj: archiv Karla Cudlína.

Alena Dvořáková (1970) a **Viktor Fischer** (1967) – Vystupují jako fotografická dvojice a pracují spolu. Zaměřují se na humanitární témata, jejichž součástí jsou i děti.

Alena Dvořáková a Viktor Fischer: *Jižní Afrika*, 1989.
Zdroj: archiv autorské dvojice.

Alena Dvořáková a Viktor Fischer: *Jižní Afrika*, 1989.
Zdroj: archiv autorské dvojice.

Alena Dvořáková a Viktor Fischer: *Kazachstán*, 1993.
Zdroj: archiv autorské dvojice.

Alena Dvořáková a Viktor Fischer: *Chile*, 2001. Vítězná fotografie Czech press photo v kategorii Každodenní život.
Zdroj: archiv autorské dvojice.

6/

DÍTĚ V KRAJINĚ V ČESKÉ FOTOGRAFII PO ROCE 2001

Dalo by se napsat Dítě v krajině v současné české fotografii. Ale jaké je to současné dítě? Jaká je současná krajina? Jaký je současný přístup fotografa k tomuto tématu? Je zde zlom zásadní pro 21. století v otázce fotografování dětí?

6.1/

Současné trendy (kritický pohled)

Začátek 21. století ve fotografii poznamenaly tři důležité milníky: rozšiřující se základna uživatelů digitální fotografie, nástup sociálních sítí a zejména vývoj fotoaparátu v mobilních telefonech.
Kam tím směřuji. Dnes už má téměř každý mobilní telefon, a tím i fotoaparát, vždy a neustále při sobě. Fotí se všechno, od snídaně po večerní procházku, povalování se na gauči se sklenkou vína, domácí mazlíčci a pochopitelně také děti. Děti v krajině nevyjímaje. Touha zachytit svého potomka v rozkvetlém slunečnicovém poli a do pěti minut snímek sdílet na Facebooku je neodolatelná. Fascinovaně hledíme na displej chytrého telefonu a pozorujeme přibývání lajků. Chceme mít vše nádherné, a proto své fotografie okrašlujeme různými, do mobilu staženými filtry. Existují i „retro“ filtry na způsob kinofilmové fotografie. Pravidelně vozíme svá dítka k profesionálnímu fotografovi. Současný „trend kýče“ v komerční fotografii dítěte v krajině je jednoznačný. Jsou populární líbivé fotografie se zvířaty, snímky v tzv. retro stylu, fotografie s přehnaně rozostřeným pozadím. Nemůžou chybět západy slunce.
Jako „reprezentanty“ toho stylu jsem vybrala dvě mladé fotografky **Janinu Foldynovou** a **Petru Petřekovou**, hojně sledované na Instagramu a Facebooku.

Janina Foldynová.
Zdroj: photowithlove.cz

Janina Foldynová.
Zdroj: photowithlove.cz

Petra Petřeková.
Zdroj: petrapetrekova.cz.

Janina Foldynová.
Zdroj: photowithlove.cz

Petra Petřeková.
Zdroj: petrapetrekova.cz.

6.2/

Současné trendy (svobodný pohled)

V předešlé kapitole jsem se pokusila ve zkratce ukázat, kam může dospět fotografie, jejíž hlavním cílem je sběr pochval na sociálních sítích. Ale fotografování v 21. století rozhodně není náročnější, než bylo v tom předešlém, a rozhodně není omezené na sociální sítě. Autorům nic nebrání vydat se cestou osobitého stylu a nepodlehnout trendu líbivosti na první pohled. Je to svobodné rozhodnutí, které si naštěstí můžeme dnes dovolit. Dovolím si zde představit několik fotografů, kteří nejsou unášeni komerčními proudy.

6.2.1/ Daniel Šperl *(1966)*

Daniel Šperl vystudoval v letech 1986 až 1990 fotografii na Institutu výtvarné fotografie Svazu českých fotografů. V roce 1999 ukončil magisterské studium na pražské FAMU. Doktorské studium absolvoval v roce 2019 na Institutu tvůrčí fotografie Filozoficko-přírodovědecké fakulty Slezské univerzity v Opavě.
Věnuje se černobílé dokumentární fotografii. Publikoval řadu knih. Svůj úspěšný cyklus Všední slavnosti vystavoval hojně v zahraničí. Motiv dítěte v krajině není v jeho tvorbě cizí a věnuje mu pozornost napříč všemi svými fotografickými cykly. A právě proto, že není autorem úzce zaměřeným na téma dítěte, bylo pro mě překvapením, když mi do e-mailu poslal více než 50 fotografií dětí v krajině. O to hůře jsem vybírala.

Daniel Šperl: Z cyklu *Amerika*, Bodega Bay, California, 2004.
Zdroj: archiv Daniela Šperla.

Daniel Šperl: Z cyklu s pracovním názvem *Svět*, Mongolsko, 2006.
Zdroj: archiv Daniela Šperla.

Daniel Šperl: Z cyklu *Všední slavnosti*, Malá Hraštice, 2007.
Zdroj: archiv Daniela Šperla.

Daniel Šperl: Z cyklu *Homo Pragensis*, Praha, 2008.
Zdroj: archiv Daniela Šperla.

Daniel Šperl: Z cyklu s pracovním názvem *Svět*, Cape Coast, Ghana, 2012.
Zdroj: archiv Daniela Šperla.

Daniel Šperl: Z cyklu s pracovním názvem *Svět*, Yedi, Turecko, 2013.
Zdroj: archiv Daniela Šperla.

Daniel Šperl: Z cyklu *Všední slavnosti*, Chýňava, 2014.
Zdroj: archiv Daniela Šperla.

Daniel Šperl: Z cyklu *Japonsko*, Shimonita, 2015.
Zdroj: archiv Daniela Šperla.

Daniel Šperl: Z cyklu *Všední slavnosti*, Pohorsko, 2008.
Zdroj: archiv Daniela Šperla.

Daniel Šperl: Z cyklu *Všední slavnosti*, Ořechov, 2022.
Zdroj: archiv Daniela Šperla.

Daniel Šperl: Z cyklu *Všední slavnosti*, Dětenice, 2019.
Zdroj: archiv Daniela Šperla.

Daniel Šperl: Z cyklu *Všední slavnosti*, Mrákov, 2021.
Zdroj: archiv Daniela Šperla.

Daniel Šperl: Z cyklu *Homo Pragensis*, Praha, 2011.
Zdroj: archiv Daniela Šperla.

6.2.2/ Jolana Havelková *(1966)*

Jolana Havelková se narodila v Kolíně. V dětství navštěvovala Základní uměleckou školu Františka Kmocha. V roce 1999 absolvovala na Institutu tvůrčí fotografie Filozoficko-přírodovědecké fakulty Slezské univerzity v Opavě magisterské studium. Od roku 1999 do roku 2008 přednášela předmět *Kritika fotografie* na Univerzitě Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem. Řadu let fotografovala své rodné město. Fotografie byly vydané knižně s názvem *Kolín*.

V počátcích své tvorby Jolana Havelková tíhla k neživé fotografii; fotografovala nalezené předměty a vytvářela asambláže. V 90. letech pracovala se specifickými materiály a rozvinula je například v souboru *Stopy a otisky* (1994–1996). V té době také začala fotografovat soubor akt-portrétů *Podoby mých přátel* (od 1996–dosud), v téže době vnikl také její asi dosud nejznámější soubor *Dočasná setkání* (1999–2002).

Obecněji se dá říci, že důležitým principem v dílech Jolany Havelkové je procesuálnost, prolínání médií, experiment a využívání časosběrného způsobu práce. K některým námětům se ve své tvorbě v průběhu let vrací v nových souvislostech. Často spolupracuje s umělci z jiných oborů (především s muzikanty).

Tématu dětství se autorka věnuje v několika pracích. Zajímavý je autorčin projekt s názvem *Podoby mých přátel* (od roku 1996–dosud). Jde o soubor sociologických akt-portrétů, ve kterém fotografuje své přátele i rodinu. Autorka vysvětluje, že každý portrétovaný je zaznamenán na své vlastní donesené židli a v místě, které si sám vybere. Děti si většinou vybíraly přírodu. Součástí souboru se stal i akt-portrét syna, fotografovaného na židli v přírodě.

Dlouhodobé projekty jsou pro Havelkovou typické. Po narození syna začala vytvářet soubor černobílých fotografií *S tebou mě baví svět* (od 2002–doposud). Zaznamenává různé situace a okamžiky, v nichž se její syn ocitl; na výletě, doma, na různých akcích, s prarodiči, s kamarády. Snímky zachycují obyčejné situace, ale také významnější mezníky jeho života. Soubor nebyl ve větší míře dosud vystaven.

Jolana Havelková: *Podoby mých přátel*, syn Matyáš, 2011.
Zdroj: archiv Jolany Havelkové.

Jolana Havelková: *S tebou mě baví svět*, 2008.
Zdroj: archiv Jolany Havelkové.

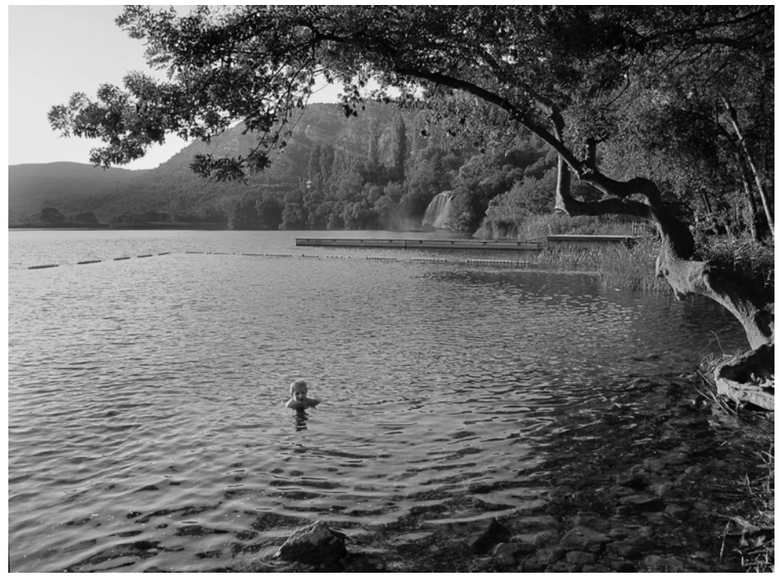

Jolana Havelková: *S tebou mě baví svět*, 2012.
Zdroj: archiv Jolany Havelkové.

Jolana Havelková: *S tebou mě baví svět*, 2014.
Zdroj: archiv Jolany Havelkové.

Jolana Havelková: *S tebou mě baví svět*, 2015.
Zdroj: archiv Jolany Havelkové.

Jolana Havelková: *S tebou mě baví svět*, 2017.
Zdroj: archiv Jolany Havelkové.

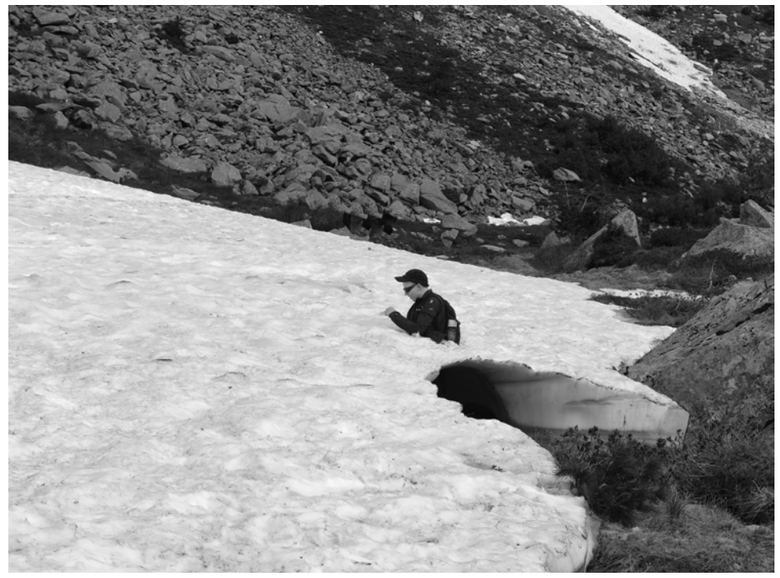

Jolana Havelková: *S tebou mě baví svět*, 2019.
Zdroj: archiv Jolany Havelkové.

Jolana Havelková: *S tebou mě baví svět*, 2017.
Zdroj: archiv Jolany Havelkové.

6.2.3/ Evžen Sobek *(1967)*

Dalším dokumentárním fotografem, kterého je nutno zmínit, je Evžen Sobek. V kontrastu k fotografiím Daniela Šperla přináší ve svých souborech barvu. Vystudoval Institut tvůrčí fotografie Slezské univerzity v Opavě a působí jako volný fotograf. Jeho fotografické projekty získaly mnohá ocenění a jsou vystavovány v prestižních galeriích i za hranicemi České republiky.
Zaměřila jsem se na jeho dlouhodobý projekt *Blue Dreaming*, který zahrnuje tři předchozí série *Under blue sky*, *Life in Blue* a *Europe in Blue*.
Life in Blue: fotografie laděné do modré barvy, vykreslující s ironickým akcentem drobné příběhy jednotlivců u vodní nádrže Nové Mlýny na jihu Moravy. Autor zaznamenává jejich volnočasové aktivity a fenomén tzv. druhého domova.
Under blue sky: cyklus fotografií zaměřený na různé aktivity, které lidé vykonávají pod širým nebem.
Do souboru *Europe in Blue* byla většina fotografií pořízena na německém ostrově Sylt, kde Sobek potkával na plážích lidi v netradičních situacích. Modrá barva je kontrastem proti béžovému písku.
Z jeho souboru *Blue Dreaming* představuji několik fotografií dětí v krajině, které zobrazují jejich prázdninové pobyty u vody.

Evžen Sobek: *Life in Blue*, 2006–2010.
Zdroj: archiv Evžena Sobka.

Evžen Sobek: *Life in Blue*, 2006–2010.
Zdroj: archiv Evžena Sobka.

Evžen Sobek: *Blue Dreaming*, Sylt, 2010.
Zdroj: archiv Evžena Sobka.

Evžen Sobek: *Life in Blue*, 2006–2010.
Zdroj: archiv Evžena Sobka.

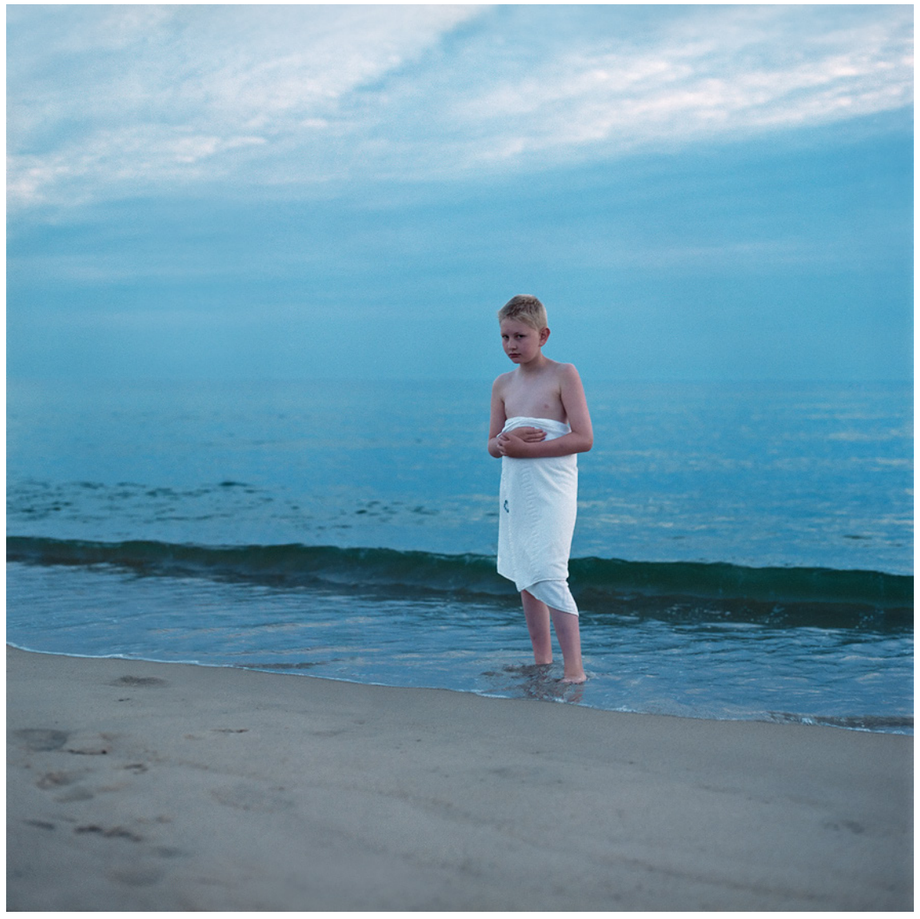

Evžen Sobek: *Blue Dreaming*, Sylt, 2010.
Zdroj: archiv Evžena Sobka.

6.2.4/ Šimon Pikous *(1970)*

Narodil se v Liberci, kde žije a pracuje. Je vyučeným fotografem a magisterské studium absolvoval na Institutu tvůrčí fotografie Slezské univerzity v Opavě. V roce 2016 získal ocenění Czech Press Photo v kategorii Portrét. V současné době učí v Liberecké škole fotografie.

K fotografii jej přivedl otec Jan, sám také známý fotograf. Vzor otce ovlivnil počátek Pikousovy fotografické tvorby. Později se zhlédl v romantismu, který projektuje do fotografií ve svých dvou cyklech *Die Walküre* (2011–2012) a *Temnou nocí běží černý pes* (2017). Téma nočních běsů rozvíjí silně emotivní fotografie z tmavého hustého lesa.

Průběžně si pohrává i s dekadencí. Cyklus *Vanitas* (2017) jsou fotografická zátiší plná podivných předmětů kombinovaných s motivy zvířat. Soubor *Kunstkammer* (2015) ukazuje raritní exponáty z kabinetu kuriozit.

Zajímavý je autorův soubor krajin z rodných Sudet, nesoucí název *Nové horizonty*. Za zmínku také stojí portréty s názvem *Dechberoucí fotografie*. Autor si klade otázku, co je to vlastně ta „dechberoucí fotografie“? Sám si na ni odpovídá a tváře portrétovaných balí do igelitu. Reaguje tak na rostoucí oblibu kýčovitých obrázků na sociálních sítích.

Jak to ale vypadá, když Pikous spojí krajinu a portrét dítěte, se dozvíme v jeho souboru s názvem *Krysař* (2010), který je reakcí na atmosféru animovaného filmu *Krysař* Jiřího Barty. Na fotografiích jsou synové, zahaleni do bílých obleků. Autor k vytvoření atmosféry využívá pro fotografování noční dobu a své modely nasvěcuje.

Šimon Pikous: Ze souboru *Krysař*, 2010.
Zdroj: archiv Šimona Pikouse.

Šimon Pikous: Ze souboru *Krysař*, 2010.
Zdroj: archiv Šimona Pikouse.

Šimon Pikous: Ze souboru *Krysař*, 2010.
Zdroj: archiv Šimona Pikouse.

Šimon Pikous: Ze souboru *Krysař*, 2010.
Zdroj: archiv Šimona Pikouse.

Šimon Pikous: Ze souboru *Krysař*, 2010.
Zdroj: archiv Šimona Pikouse.

Šimon Pikous: Ze souboru *Krysař*, 2010.
Zdroj: archiv Šimona Pikouse.

Šimon Pikous: Ze souboru *Krysař*, 2010.
Zdroj: archiv Šimona Pikouse.

6.2.5/ Marek Matuštík *(1972)*

Marek Matuštík se narodil v Karviné. Přestože jeho otec byl vášnivým fotografem, Matuštík focení ignoroval až do svých 23 let. Pak fotografoval všechna témata a náměty, které ho zaujaly. Největší zlom ve fotografickém vnímání u něj nastal po absolvování Letní fotoškoly Evžena Sobka v Želivi v roce 2012. Časem nachází zalíbení v intimním subjektivním dokumentu, kterému se po celou dobu věnuje.

Na výrazném posunu v jeho tvorbě se podílela také příprava k přijímacím zkouškám na Institut tvůrčí fotografie Slezské univerzity v Opavě, kam se na třetí pokus v roce 2014 dostává. Během svého studia na ITF cítí, že se fotografie pro něho stává velkou vášní.

V subjektivním pojetí (kromě dokumentu) se věnuje také krajině: v souboru s názvem *Kam odlétají tažní ptáci* (2012–2013) nebo v sérii černobílých fotografií s názvem *Mizení* (2012–2015), kde se krajiny prolínají s detaily či nalezeným zátiším.

Nejzásadnější soubor s názvem *Unspoken Games (Nevyřčené hry)* začal vznikat v roce 2013 v rámci přípravy fotografického cyklu k přijímacím zkouškám na Institut tvůrčí fotografie. Matuštík v něm zachycuje své dva syny. Jde o sérii něžných lyrických snímků dětských her a fantazií. Autor jimi neříká vše, ale zároveň při jejich zhlédnutí máme pocit, jako kdybychom se dostali pod pokličku intimního klučičího prožívání. Jde o pouhý letmý pohled, který nechává prostor fantazii. Ve fotografiích se snoubí autorův vztah k vnímání krajiny a otcovský cit k vlastním synům.

Matuštík nefotografuje své syny pouze v krajině (i když v souboru tyto obrazy převažují), nedílnou součástí jsou i snímky z interiérů. Soubor *Nevyřčené hry* vyšel také knižně (2017) za přispění Institutu tvůrčí fotografie.

Výčet jeho fotografických počinů by byl neúplný, kdybychom nezmínili další významný projekt s názvem *Náplavy od Sázavy* (2018–2021). Ve vesnici Čtyřkoly jihovýchodně od Prahy, kde autor žije, stylizuje rodiny svých sousedů v jejich vlastních zahradách do pozic, které jsou charakteristické pro jejich koníčky či volnočasové aktivity. Oblečení a rekvizity si portrétovaní volí sami. Jde vlastně o sociální sondu do soukromí typických zástupců střední třídy.

Matuštík má za sebou několik autorských i skupinových výstav. Jeho projekt *Nevyřčené hry* byl nominován mezi tři nejlepší série na soutěži Czech Press Photo v roce 2016 v kategorii Lifestyle.

Marek Matuštík: *Nevyřčené hry.*
Zdroj: archiv Marka Matuštíka.

Marek Matuštík: *Nevyřčené hry.*
Zdroj: archiv Marka Matuštíka.

Marek Matuštík: *Nevyřčené hry.*
Zdroj: archiv Marka Matuštíka.

Marek Matuštík: *Nevyřčené hry.*
Zdroj: archiv Marka Matuštíka.

Marek Matuštík: *Nevyřčené hry.*
Zdroj: archiv Marka Matuštíka.

Marek Matuštík: *Nevyřčené hry.*
Zdroj: archiv Marka Matuštíka.

Marek Matuštík: *Nevyřčené hry.*
Zdroj: archiv Marka Matuštíka.

Marek Matuštík: *Nevyřčené hry.*
Zdroj: archiv Marka Matuštíka.

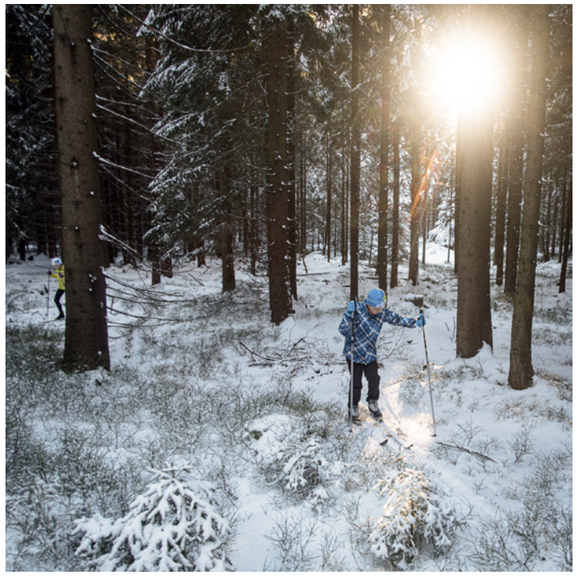

Marek Matuštík: *Nevyřčené hry.*
Zdroj: archiv Marka Matuštíka.

Marek Matuštík: *Nevyřčené hry.*
Zdroj: archiv Marka Matuštíka.

Marek Matuštík: *Nevyřčené hry.*
Zdroj: archiv Marka Matuštíka.

6.2.5.1/ Rozhovor s Markem Matuštíkem[21]

Jak ses dostal ke studiu na Institutu tvůrčí fotografie v Opavě? V čem tě toto studium nejvíce obohatilo?
Můj otec se fotografii amatérsky věnuje celý život. Mě tato záliba po celé dětství i dospívání úplně míjela a fotografické geny se u mě projevily až ve třiadvaceti letech po dokončení školy, kdy jsem si pořídil svůj první bakelitový kompakt a o rok později zrcadlovku Canon, se kterou jsem začal fotit vše okolo: krajinky, zátiší, portréty, městská zákoutí a podobně.
Někdy v roce 2011 jsem začal navštěvovat kurz výtvarné fotografie Pavla Mately a o rok později se zúčastnil Letní fotoškoly Evžena Sobka v Želivi. Tam jsem se ve větším měřítku setkal s uměleckou fotografií a tato zkušenost úplně změnila můj pohled na fotografii a vlastní tvorbu. Co jsem do té doby považoval za hodnotné, se postupem času začalo jevit jako bezcenné, a opačně. Začal jsem více fotograficky myslet a snímky stavět více na obsahu než pouhém vizuálu.
Fotografie mě úplně pohltila, toužil jsem se dále vzdělávat a zdokonalovat. Proto jsem se zkusil přihlásit na ITF. Jak z dnešního pohledu vidím, nebyl jsem v té době ještě dostatečně fotograficky zralý, a vyšlo to až na třetí pokus v roce 2014.
Zpětně hodnotím studium na Institutu jako jedno z nejlepších rozhodnutí svého života. Potkal jsem zde skvělé přátele, výtečné pedagogy a hlavně poznal svět tvůrčí fotografie, o kterém jsem si do té doby jenom četl v časopisech a na webu, zevnitř a velmi důkladně. A to nejen po teoretické, ale i praktické stránce.

Věnuješ se převážně subjektivnímu dokumentu. Kdy vzniklo to nejzásadnější z tvé fotografické tvorby?
Byl to vlastně dost výrazný posun – od skalního krajináře z mého „amatérského“ období k subjektivnímu dokumentu, kterému jsem se začal věnovat někdy v roce 2013 a pokračoval během celého studia na Institutu. Za svůj nejzásadnější kousek tvorby, ať to zní jakkoli honosně, pokládám soubor Unspoken Games, kterému jsem se věnoval po dobu zhruba sedmi let. Vydal jsem jej i knižně a umístil se s ním na Czech Press Photo.

Přibližně v roce 2013 jsi začal fotografovat své syny. Co tě k tomu vedlo?
Ano, šlo o výše zmíněný soubor Unspoken Games. Začal jsem fotit své nejbližší okolí, to jest své syny. Hlavně ten mladší, Vítek, byl ve věku, kdy vymýšlel spoustu skopičin a vytvářel nevědomky fotograficky velmi zajímavé situace. Pak už stačilo být jen s foťákem ve střehu a zachycovat ty správné momenty v životě kluků, ať už doma nebo na výletech a dovolených, které rezonovaly s pojetím souboru. Namísto vysmátých nebo aranžovaných fotek do rodinného alba mi šlo spíše o snímky zadumané, mnohoznačné, s lehce „mystickou“ atmosférou, zrcadlící ony nevyřčené hry dětí. Souboru dost pomohlo rozhodnutí komponovat na čtvercový formát a lehce potlačit barevnost – vše inspirace, respektive až jisté „prozření“

21 Rozhovor se uskutečnil 2. března 2023.

z Želivi. Zpětně můžu vcelku zodpovědně říct, že nebýt kluků a základů „nového“ fotografického vidění, které mi dal Želiv, nikdy bych se na ITF nedostal.

Co pro tebe znamená pobyt v krajině? V tvých souborech se objevuje krajina spíše subjektivní. Jak ji tedy vnímáš?
Krajinu miluju, ve všech podobách. Už od puberty, kdy jsme jezdili s kamarády na první vandry, přes mé krajinářské období, kdy jsem výtvarné kvality krajiny hltal plnými doušky, až po současnost, kdy do přírody vyrážím na dlouhé procházky nebo na kole, přemýšlím, rozjímám, zklidňuji duši a občas si i něco vyfotím.
Vlastně i v mých snímcích subjektivního dokumentu je krajina silně zastoupená – ať už coby prostředí, ve kterém jsem dokumentoval kluky v souboru Unspoken Games, tak ve formě doprovodných snímků k mému druhému většímu souboru Náplavy od Sázavy, které ale měly zastoupení jen v knižním provedení cyklu.

V souboru Nevyřčené hry je převážná většina fotografií tvých synů z venkovního prostředí. Má to nějaký konkrétní důvod, popř. hlubší význam? Nebo jde spíše o náhodu?
Nebyl to úplně záměr, kluky jsem fotil jak v interiérech, tak převážně venku při různých výletech, akcích, dovolených, a podobně, jak už jsem zmínil. Tam byla jejich kreativita největší a možnosti fotografovat nejpestřejší.

Kolik je klukům dnes? Jak se změnil jejich postoj k tvému fotografování v průběhu těch deseti let?
Kristianovi je dvaadvacet, studuje magistra na ČVUT a Vítek je ve svých šestnácti letech na gymplu v Praze. Jak kluci postupně dospívali, jejich životní styl se stával čím dál usedlejší, méně akční a nápaditý. Když teď prosedí většinu dne na mobilu nebo u kompu, tak se moc zajímavých fotek udělat nedá. A i na výletech a o dovolených, pokud ještě občas vyrazíme spolu, se už projevují mnohem více jako dospělí, chybí tomu ta hravost, kterou jsem zachycoval. To je jedním z důvodů, proč jsem celý cyklus před zhruba třemi lety uzavřel – už nebylo skoro co fotit. Jinak se ale s nimi pracovalo po většinu času skvěle, neměli s focením problém a fotky byly většinou přirozené a hravé, jak jsem potřeboval. Až s příchodem puberty se začali občas focení vyhýbat nebo se záměrně šklebit.

Tvé fotografické vzory?
Asi jsem nikdy neměl přímo fotografické vzory, které bych se snažil napodobit a být jako oni. Samozřejmě se mi líbily a stále líbí práce celé řady autorů počínaje fotografy dětí, například skvělé fotky Míši Spurné nebo tvoje, ze zahraničních třeba od Alana Laboile, přes dokumentaristy jako jsou Antonín Kratochvíl, Josef Koudelka, Jindřich Štreit, Sebastião Salgado a další, až po známá jména subjektivní a výtvarné fotografie, třeba Vladimír Birgus, Ivan Pinkava nebo Gregory Crewdson. Velkou slabost mám pro intimní snímky Vojty Slámy, pořizované flexaretou, a taky celou tvorbu Václava Jiráska, o kterém jsem psal bakalářku. Skvělé je také poznávat nové, hlavně mladé autory, zejména na fotofestivalech v Blatné, Bratislavě nebo v Arles.

6.2.6/ Eva Bystrianská *(1972)*

Eva Bystrianská se narodila v Třinci. Absolvovala Střední umělecko-průmyslovou školu v Uherském Hradišti. Od dětství chtěla být malířkou. Fotografovat začala až s nástupem digitální technologie. Od roku 1990 se zabývá grafickým designem a ilustrací, žije a pracuje v Jihlavě. Od roku 2020 studuje na Institutu tvůrčí fotografie Slezské univerzity v Opavě.
S fotoaparátem se Bystrianská pohybuje převážně v krajině – v lesích, na předměstí, na sídlišti i jihlavských skládkách. V její tvorbě se často objevují ekologická témata – například kampaň *Jihlava bez odpadu* (2019) nebo soubor *Horror Vacui* (2020). Počátek série fotografií na téma strachu z prázdnoty vychází z pozorování kůrovcem napadených mizejících lesů na Vysočině.
Paralelně s nimi vznikají snímky použitých vánočních stromků odložených u popelnic, které pak na skládce za městem čekají na rozdrcení do bioodpadu, nebo fotografie s nafukovacími růžovými jednorožci a dalšími symboly; slouží jí k zaplnění prázdnoty na obrazech. Může se za ně ale také „ukrýt“, jako za svůj fotoaparát? Každý se tak trochu toužíme schovat. Eva však prostřednictvím fotografování právě svou komfortní zónu záměrně opouští. Myslím, že jí ale zatím vyhovuje sledovat lidi spíše zpovzdálí.
Cyklus *Hledání Velké nádhery* začal vznikat spontánně kolem roku 2017. Jedná se, až na výjimky, o fotografie z autorčina nejbližšího okolí – z jihlavských sídlišť a krajiny městu přilehlé. I v tom nejpodivnějším prostředí a nejhorším počasí vždy objevila „něco nádherného“.[22]
Bystrianská bydlí v panelácích odjakživa, vystřídala celkem sedm panelových bytů. „Stovky lidí se pohybují po svých drahách, aniž by se srazily (pohledem). Vznešení jako na oltářních obrazech. Do toho další vrstvy – stromy, ptáci, zvuky praček a televizních detektivek z otevřených oken,“ popisuje svou cestu za nádherou. A ještě dodává: „Spousta lidí to bere jako nádheru v uvozovkách. Tak já to ale nevidím, pro mě je to skutečně nádhera.“[23]
Její děti na fotografiích v krajině jihlavských sídlišť se opravdu pohybují po svých drahách jako malé planetky obíhající kolem své hvězdy. Děti na snímcích, někdy zdvojené v grafickém programu, budí dojem povznesenosti, oduševnělosti. Toto spojení s dokonalou kompozicí a pastelovými barvami dávají dohromady opravdu velkou nádheru.

22 „Sídliště vnímám od dětství jako místo kondenzovaného života – na relativně malé ploše se proplétá množství životních příběhů.“ Z e-mailové komunikace s E. B.

23 Z nevydané knihy Evy Bystrianské *Hledání Velké nádhery*.

Eva Bystrianská: Z cyklu *Horror Vacui*.
Zdroj: archiv Evy Bystrianské.

Eva Bystrianská: Z cyklu *Horror Vacui*.
Zdroj: archiv Evy Bystrianské.

Eva Bystrianská: Z cyklu *Hledání Velké nádhery*.
Zdroj: archiv Evy Bystrianské.

Eva Bystrianská: Z cyklu *Hledání Velké nádhery*.
Zdroj: archiv Evy Bystrianské.

Eva Bystrianská: Z cyklu *Hledání Velké nádhery.*
Zdroj: archiv Evy Bystrianské.

Eva Bystrianská: Z cyklu *Hledání Velké nádhery.*
Zdroj: archiv Evy Bystrianské.

Eva Bystrianská: Z cyklu *Hledání Velké nádhery*.
Zdroj: archiv Evy Bystrianské.

6.2.6.1/ Rozhovor s Evou Bystrianskou[24]

Co pro tebe znamenají děti? Vím, že jsou součástí tvého souboru Hledání Velké nádhery. Znamená to, že byly nádherné, tak jak jsi je našla?
To, že mohu být máma, je zásadní, láskyplný rozměr mého života. Děti jsou už dospělé a jsme rádi spolu – držíme při sobě. K dětem obecně cítím respekt a pochopení. Vidím je očima mámy i dospělého, bývalého dítěte. Často mě překvapí citlivostí a moudrostí. Zároveň jsou důvěřivé a křehké.
Na mých fotografiích se objevuje mnoho dětí, ale i žen a mužů všeho věku. Děti jsou zkrátka taky lidi! Vlastně to moc nerozlišuju. Hranice mezi dětstvím a dospělostí není možná tak jednoznačná.

Na některých fotkách, je dokonce zdvojuješ, proč to děláš?
Dělám to někdy s dětskými, ale i dospělými postavami. Je to pro mne symbol vnitřního dialogu – ponoření se do vlastního světa. Člověk nikdy není sám.

Součástí tvých souborů jsou velice často růžovobílí jednorožci. Vnímám je jako hodně silný dětský motiv. Cítíš to také tak?
Vím, že je to dětský motiv, ale vnitřně ho vnímám spíš obecněji. Před časem jsem měla silný sen, který mi přinesl odpověď na mé pochybnosti – sama jsem se v něm v jednorožce proměnila. Ale to bylo skutečné silné živé bájné zvíře. Lehce kýčovité nafukovací jednorožce nebo třeba umělé vánoční stromky ve fotografiích symbolicky používám v sérii Horror Vacui jako člověkem vyrobené plastové náhrady mizejícího nebo chybějícího světa. Tématem je nejen environmentální žal.
Postava jednorožce navíc přináší rozměr touhy po zázraku, po jednoduchých řešeních. Je to spíš ironie a sebeironie – mířím i na sebe.
Tak to čtu já, každý však může najít v obrazech něco jiného. Vizuální forma mi vyhovuje právě nejednoznačností, možností mnoha výkladů. Vkládám do fotek spíš emoce než přesná sdělení.

Proč ale tolik růžových jednorožců?
U pojmu Horror Vacui jsem našla na wikipedii toto: Ve vizuálním umění je horror vacui nebo kenofobie vyplněním celého povrchu prostoru nebo uměleckého díla detaily. Ve fyzice odráží Aristotelovu představu, že „příroda se děsí prázdnoty". Zaplňuji prázdnotu po malých kouscích.

Růžové jsou i nafukovací nápisy, které se běžně používají na dětských oslavičkách. Ty je ale věšíš na šňůru, jako prádlo, do veřejného prostoru. Co tím chceš říct?
Nafukovací písmena jsem na oslavě zažila jen jednou – byly to sedmdesátiny mé maminky.
Je to pořád stejná konfrontace uměle vytvářeného světa lesklého staniolu a reality. Je to humor i blyštivý výkřik. Nafukovací rekvizity jsem si oblíbila taky pro jejich váhu. Někdy jdu fotit s konkrétní představou

24 Rozhovor se uskutečnil 10. března 2023.

na vytipované místo, ale často naopak improvizuju – nesu si foťák, stativ a rekvizitu a teprve hledám místo, situaci. Chodím často dlouho po lese nebo po sídlišti. Nafukovací jednorožci a nápisy se tolik nepronesou. A navíc obměkčí kolemjdoucí – když mi za batohem vlaje jednorožec, nepodezírají mě, že fotím do novin.

Stále se motáme kolem růžové: růžový kočárek, dětské houpačky. To dítě je cítit z mnoha tvých fotografií. Neřešíš tak trochu tu malou holčičku v sobě? Jaké jsi měla dětství?
Mám ráda barvy. Mám ráda výrazné červené, žluté i růžové tóny – dodají obrazu šťávu. Růžovou nevnímám jako primárně dětskou barvu. Je i velmi elegantní, vyskytuje se v přírodě, v prostředí města na omítkách domů. Může symbolizovat čistotu, lásku, snění, ale i odtržení od reality, růžové brýle. V ostřejších tónech podtrhne umělost některých objektů.
Nemyslím si, že bych řešila malou holčičku v sobě. Možná se k ní spíš vracím. Právě ona ve mně je nejvíc v pohodě! Je můj zdroj síly – upřímná, s lehkou hlavou, pořád zvědavá, co bude.
V dětství jsem měla, jako každé dítě, velmi otevřené vnímání, hlavně vizuální. Pamatuji si silné pocity jednoty a propojení, které jsem zažívala v krajině, v přírodě. S rodiči jsme chodili po horách, jezdili jsme s bráchou na dětské tábory, hodně jsem kreslila na zahradách babiček, četla jsem pod stromy… Vybavuju si zvuky a barvy rodinných oslav na zahradě, meruňkový dort, rozhovory… Krásné vzpomínky. Zažívala jsem jako každý v rodině i méně příjemné, komplikované situace, ale i ony byly důležité a utvářely mě. Nepiju například alkohol – a to je fajn!

Promiň, jestli jdu do hloubky. Ovlivnilo tvé dětství tvou fotografickou tvorbu?
Jako u každého člověka ovlivnilo mou osobnost. Bylo plné intenzivních vizuálních vjemů. Odjakživa, nevím přesně proč, jsem chtěla být malířka. Nikdy jsem o tom jako dítě nepochybovala. Fotografování je jedním z projevů výtvarného směřování.

A co tvé vlastní děti? Jsou dospělé. Můžeš říci, že jsi jim připravila šťastné dětství? Ptám je jako matka fotografka matky fotografky.
To je spíš otázka na děti. Není asi možné zajistit nepřetržité bezstarostné štěstí, není možné jej ani zažívat. Vyrostly z nich silné upřímné osobnosti, poctivě si hledají na věci vlastní názor, mají velký smysl pro humor. Tak doufám, že nakonec i chyby, které každý rodič dělá, byly snesitelnou dávkou nepohodlí užitečnou pro jejich vlastní život. Výzvy spojené s rodičovstvím rozhodně za to stály. Jsem šťastná, že je mám.

6.2.7/ Jan Cága *(1976)*

Jan Cága se narodil v jihomoravském Hodoníně. Vystudoval Průmyslový design na VUT v Brně. Po škole pracoval pro různá periodika. Jako fotograf cestuje po celém světě a zaměřuje se na dlouhodobé projekty. K zachycení situací a emocí využívá svůj subjektivní pohled. Fotografii vnímá jako prostředek dialogu s divákem: „Teprve tehdy, když se fotografii podaří vstoupit do niterného prostoru diváka, způsobit určitou vnitřní rezonanci, vyvolat nové otázky nebo přehodnotit postoje, pak svůj účel splnila.“[25]
Má dva syny. Po jejich narození začal vznikat fotografický příběh s názvem *Rodina v nás* (2007–2013) na téma rodičovství, dětství a hlavně vzájemného prolínání světů jednotlivých členů rodiny, schopnosti žít jeden pro druhého.
Z této série se později vyprofiloval cyklus s názvem *Bratři* (2013–dosud), v němž dominují černobílé fotografie dětí zachycených v krajině. Otec-fotograf zaznamenává lehkost a hravost jejich dětství. Sám považuje za důležité, aby si děti mohly hrát tak dlouho, jak budou potřebovat, a nezatěžuje je zbytečnými povinnostmi. Hra je totiž, podle něj, výsadou hlavně dětství. V sérii zdůrazňuje spojenectví a bratrskou lásku. Zaměřuje se na vzájemný vztah obou chlapců. Svět jejich pohledem je jedinečný a obohacující.
„Jako každý rodič se snažím, aby kluci vyrostli a nestrádali, a oni mě za to vyučují, jak žít. Zní to možná banálně, ale ono to tak opravdu je. V čem jsou děti opravdovými mistry, je umění žít. My si bláhově myslíme, že nic neumí a že se musí všemu teprve naučit. Jenže děti už žít umí a umí to naprosto dokonale. To my žijeme pouze v jakési představě života, kterou jsme si sami stvořili a tuto nesvobodnou představu v podobě výchovy pak následně nutíme i našim dětem.“[26]
Jeho snímky dětí v krajině jsou charakteristické především skvěle zachyceným momentem. Fotografie mají dynamiku, zachycují akci i emoce.
Jan Cága získal různá fotografická ocenění, například deset cen v soutěži Czech Press Photo, New York Photo Awards, International Photography Awards a další.

25 Zdroj: http://caga.cz/.
26 Tamtéž.

Jan Cága: *Rodina v nás.*
Zdroj: archiv Jana Cágy.

Jan Cága: *Rodina v nás.*
Zdroj: archiv Jana Cágy.

Jan Cága: *Rodina v nás.*
Zdroj: archiv Jana Cágy.

Jan Cága: *Rodina v nás.*
Zdroj: archiv Jana Cágy.

Jan Cága: *Rodina v nás*.
Zdroj: archiv Jana Cágy.

Jan Cága: *Rodina v nás*.
Zdroj: archiv Jana Cágy.

Jan Cága: Z cyklu *Bratři*.
Zdroj: archiv Jana Cágy.

Jan Cága: Z cyklu *Bratři*.
Zdroj: archiv Jana Cágy.

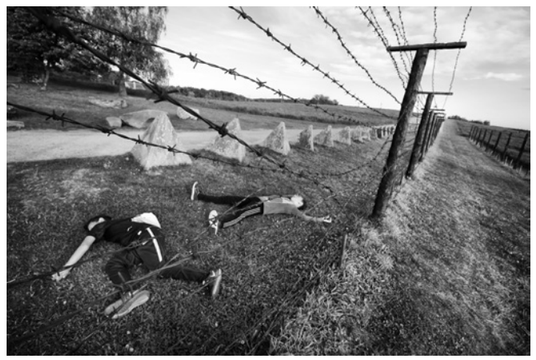

Jan Cága: Z cyklu *Bratři*.
Zdroj: archiv Jana Cágy.

Jan Cága: Z cyklu *Bratři*.
Zdroj: archiv Jana Cágy.

Jan Cága: Z cyklu *Bratři*.
Zdroj: archiv Jana Cágy.

Jan Cága: Z cyklu *Bratři*.
Zdroj: archiv Jana Cágy.

Jan Cága: Z cyklu *Bratři*.
Zdroj: archiv Jana Cágy.

6.2.8/ Martina Grmolenská *(1978)*

Narodila se v Olomouci. Absolvovala Seminář dějin umění Filozofické fakulty Masarykovy univerzity. Je editorkou časopisu *FOTO*, kam pravidelně píše své články. Grmolenská sama sebe řadí mezi „amatérské“ fotografky. Tento přívlastek pro ni znamená svobodu projevu ve vizuálním zpracování témat. Žije v Brně, pracuje v cestovním ruchu, má tři děti.

V létě roku 2017 se vydala s dětmi na měsíční cestu po západě USA. Tam vznikla série fotografií dětí v krajině s názvem *Double trouble on the road*. Impulsem k cestě se stala myšlenka strávit co nejvíce času na čerstvém vzduchu a zároveň odolat lákadlům moderní technologie. Dětem dopřála volnost, mohly jíst, kdy chtěly, koupat se, jak dlouho si jim líbilo… Krom nutných přesunů v autě byly celou dobu v přírodě. Grmolenské se povedlo zachytit tyto okamžiky ve vysoké vizuální a výtvarné kvalitě. Černobílé podání podtrhuje emoce a umocňuje prožitek ze shlédnutí výsledných fotografií.

Dětství svých potomků ale Grmolenská dokumentuje průběžně od jejich narození. Tyto fotografie seskupila pod pracovním názvem *00–10 (2010–2020)*, přičemž číslo označuje věk dětí.

Martina Grmolenská: *00–10 (2010–2020)*.
Zdroj: archiv Martiny Grmolenské.

Martina Grmolenská: *00–10 (2010–2020)*.
Zdroj: archiv Martiny Grmolenské.

Martina Grmolenská: *00–10 (2010–2020)*.
Zdroj: archiv Martiny Grmolenské.

Martina Grmolenská: *00–10 (2010–2020)*.
Zdroj: archiv Martiny Grmolenské.

Martina Grmolenská: *Double trouble on the road*, 2017.
Zdroj: archiv Martiny Grmolenské.

Martina Grmolenská: *Double trouble on the road*, 2017.
Zdroj: archiv Martiny Grmolenské.

Martina Grmolenská: *Double trouble on the road*, 2017.
Zdroj: archiv Martiny Grmolenské.

Martina Grmolenská: *Double trouble on the road*, 2017.
Zdroj: archiv Martiny Grmolenské.

Martina Grmolenská: *Double trouble on the road*, 2017.
Zdroj: archiv Martiny Grmolenské.

Martina Grmolenská: *Double trouble on the road*, 2017.
Zdroj: archiv Martiny Grmolenské.

Martina Grmolenská: *Double trouble on the road*, 2017.
Zdroj: archiv Martiny Grmolenské.

Martina Grmolenská: *Double trouble on the road,* 2017.
Zdroj: archiv Martiny Grmolenské.

6.2.9/ **Barbora Bálková** *(1978)*

Narodila se v Českých Budějovicích. Zabývá se výtvarným uměním i fotografií, často prvky malby a fotografie spojuje. Jejím stěžejním tématem je proměna lidské identity. Pracuje také s novými médii, kresbou a sochařstvím.

Bálková se vždy snaží o ucelené koncepty, které sledují jedno konkrétní téma. K výtvarnému zaměření se poprvé dostala při studiu na Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, kde studovala obor Výtvarná výchova pro Základní umělecké školy. Současně také navštěvovala Akademii výtvarných umění v Praze, ateliér vizuálních komunikací, ateliér malby a ateliér nových médií. Na AVU promovala v roce 2006.

Na poli fotografie Bálková dosáhla výrazných úspěchů; její dílo *Masky* se stalo v roce 2008 logem mezinárodní fotografické přehlídky v Lyonu ve Francii.

Tématu dětství se Bálková věnuje ve více projektech, např. v díle *Zranění* (2011), *Dětské hry* (2011–2013), *Poslední okamžiky ráje* (2014–2015), *Zlomový bod* (2016) a *Puberta* (2017–2019).

Poslední okamžiky ráje a *Puberta* jsou stylizované časosběrné projekty, které pojednávají o jednotlivých fázích dětství. Na fotografiích z *Posledních okamžiků ráje* jsou autorčiny neteře v období posledních okamžiků dětství, v idylické krajině se zvířaty, před přechodem do puberty. Naopak fotografie ze souboru *Puberta* jsou plné vzdoru, který je patrný v postoji i výraze zachycených dospívajících dívek. Společným jmenovatelem těchto fotografií je stylizace. V případě *Posledních okamžiků ráje* autorka zasazuje objekt (své neteře) do čisté krásné krajiny, která představuje symboliku čistého a krásného dětství. Naproti tomu krajina ze snímků série *Puberta* působí značně neklidným dojmem, který je podtržen mimikou a gesty dospívajících dívek.

Barbora Bálková: *Poslední okamžiky ráje*.
Zdroj: archiv Barbory Bálkové.

Barbora Bálková: *Poslední okamžiky ráje*.
Zdroj: archiv Barbory Bálkové.

Barbora Bálková: *Puberta*.
Zdroj: archiv Barbory Bálkové.

6.2.10/ Bára Prášilová *(1979)*

Významnou autorkou současné fotografické scény je také originální fotografka Bára Prášilová. Vystudovala Institut tvůrčí fotografie v Opavě. V roce 2014 vyhrála soutěž Hasselblad Masters Award a na kontě má ještě další významná ocenění.
Její surrealistické obrazy se pohybují někde mezi reálným a fiktivním prostředím. Snímky jsou jednoduché, ale plné symbolů: „Balancují na hraně krásy a podivnosti," napsala o nich autorka na svém webu[27]. Všechny své záběry s dokonalou precizností připravuje dopředu. Součástí jsou nákresy, rekvizity, kostýmy. Její inscenované fotografie s přidanou trochou absurdity jsou dnes známé po celém světě.

Bára Prášilová: Ze série *Never happened*, 2008.
Zdroj: archiv Báry Prášilové.

27 https://www.baraprasilova.com/.

Bára Prášilová: *Anděl*. Ze série *Circles*, 2021.
Zdroj: archiv Báry Prášilové.

Bára Prášilová: *Bez mraků*. Ze série *Circles*, 2022.
Zdroj: archiv Báry Prášilové.

6.2.11/ Jaroslav Kocián *(1979)*

Jaroslav Kocián pochází z Havířova. Fotografovat začal po vystudování střední školy. V letech 2003–2010 studoval Institut tvůrčí fotografie Slezské univerzity v Opavě. Patří mezi nejvýraznější představitele portrétní a dokumentární fotografie u nás.

Jeho tvorbu nejvíce ovlivňuje prostředí, ze kterého pochází. Inspirací jsou mu hlavně lidé, které potkává. Od dvaceti let žije na sídlišti. „Bylo to něco úplně jiného, než jsem do té doby znal.“[28]

Soubor *Panelákové děti* (2003–2005) začal vznikat postupně od roku 2003 jako klauzurní práce na Institutu tvůrčí fotografie. Na klasických černobílých fotografiích, exponovaných na střední formát 6x6 zrcadlovkou Rolleiflex zachycuje portréty dětí sídliště při hrách, objevování a zkoumání všedních věcí. Ve většině výrazů tváří portrétovaných nevidíme radost ani úsměvy, ale cítíme plachost, strach, nejistotu a prázdnotu „betonové džungle“. Nejvýmluvnější jsou výrazy těch nejmenších. Negativní klasický materiál s teplým tónem, dodává portrétům s fragmenty sídliště v pozadí snový nádech.

Další portrétní sérií se staly *Sestry* (2007–2008). Na rozdíl od *Panelákových dětí* se vzdaluje dokumentárnímu portrétu. *Sestry* jsou většinou inscenované dvojportréty sester různého věku, rozličného společenského postavení a různých charakterů. Patří k sociologickým sondám, v nichž má autentičnost a prostředí zásadní význam. Zachycuje různé typy interiérů a exteriérů, v nichž dívky a ženy před kamerou vyrůstaly nebo kde tráví volný čas. Autor se je snaží stylizovat do gest a mimických projevů, které symbolicky naznačují jejich povahy i vzájemné vztahy.

28 ČT art: https://www.ceskatelevize.cz/porady/1183619616-kultura-cz/412234100152010/.

Jaroslav Kocián: *Panelákové děti.*
Zdroj: archiv Jaroslava Kociána.

Jaroslav Kocián: *Panelákové děti.*
Zdroj: archiv Jaroslava Kociána.

Jaroslav Kocián: *Panelákové děti.*
Zdroj: archiv Jaroslava Kociána.

Jaroslav Kocián: *Sestry.*
Zdroj: archiv Jaroslava Kociána.

Jaroslav Kocián: *Sestry.*
Zdroj: archiv Jaroslava Kociána.

Jaroslav Kocián: *Sestry.*
Zdroj: archiv Jaroslava Kociána.

6.2.12/ Eva Němcová *(1980)*

Eva Němcová se narodila v Českých Budějovicích. Fotografování se amatérsky věnuje od roku 2011. V současné době studuje Institut tvůrčí fotografie na Slezské univerzitě v Opavě. Hlavním tématem jsou děti jejích dvou sester; jejich společné vztahy a proměny v čase. Fotografuje také nalezená zátiší, přírodu a subjektivní dokument. Experimentuje se starými objektivy, upřednostňuje autentičnost, příběh, atmosféru. Fotografii vnímá intuitivně, výsledkem je poetičnost a výtvarnost. Většina tvorby Němcové je černobílá a je v ní patrný melancholický podtext.
Dlouhodobý soubor *Jiterní Ves* (2015–dosud), na kterém Němcová pracuje, vzniká v okolí jihočeské vesničky stejného názvu. Právě tam Eva fotografuje – u babičky a dědy, kde se pravidelně celá rodina schází. Námětem pro její fotografie je pět synovců a neteří od jejích dvou sester, fascinující proměny dětské tváře i povahy[29]. Se zaujetím pozoruje to, co oni ještě nemohou – čas. Do děje nezasahuje, snaží se o autentičnost okamžiku. Krajiny s dětmi v citlivém podání Němcové působí zasněně, jako by se v nich zastavil čas. Probouzí u diváka touhu, vydat se do těchto poetických míst a zažít atmosféru na vlastní kůži.

Eva Němcová: *Jiterní Ves.*
Zdroj: archiv Evy Němcové.

29 „Jsem tichý pozorovatel. Postupně tvořím obrazovou kroniku jejich dětství. Za pár let je život zavane každého jiným směrem a já doufám, že se na tomto krásném místě budou alespoň občas scházet dál a nad mými fotografiemi se jim opět vybaví příběhy jejich malých přátelství.“ Z rozhovoru s Evou Němcovou, 14. února 2023.

Eva Němcová: *Jiterní Ves.*
Zdroj: archiv Evy Němcové.

Eva Němcová: *Jiterní Ves.*
Zdroj: archiv Evy Němcové.

6.2.13/ Zuzana Malina Černohousová *(1980)*

Pochází z Orlických hor. Dětství strávila na koních zkoumáním lesů česko-polského pomezí. Nyní žije mezi Českem a Mallorcou, mezi těmito dvěma místy objevuje společné kořeny. Původ její vize je v samotné inspiraci způsobem života Ludvíka Salvátora Toskánského, evropského cestovatele, myslitele, vědce, spisovatele, ochránce přírody a podporovatele umění, který také žil mezi Čechami a Mallorcou.

Černohousová nejraději fotografuje analogem Canon EOS 3000. Obecně jsou pro ni fotografie spíše poznámkami, na svých souborech pracuje dlouhodobě. Skrze ně zkoumá iluzi identity, vztah mezi člověkem a elementy, vnitřními a vnějšími světy. Má dvě děti, které jsou často objekty jejích fotografických vizí[30]. Všechny její práce jsou částečně autobiografické. Je pro ni důležité poznávat prostor moře, o němž je autorčin cyklus s názvem *Život pochází z moře* (2019–dosud). Jedná se o dlouhodobý projekt, který zachycuje překonávaní obav z neznámého, prostřednictvím dcery zkoumá podmořský prostor a rozvíjí povědomí o jeho významu pro život.

Další její soubor, který se týká tématu dětí a krajiny, nese název *Krajinou mysli* (2017–dosud). Tento jednoduchý experiment ve formě diptychů zkoumá, jak rozdílné jsou naše prožitky z obrazu, na kterém je zachyceno dítě v krajině, a ze snímku „čisté“ krajiny.

Zuzana Malina Černohousová: *Krajinou mysli.*
Zdroj: archiv Zuzany Maliny Černohousové.

30 „Být matkou mě přirozeně vede k uvažovaní o podstatě života.“ Z rozhovoru se Zuzanou Malina Černohousovou, 17. března 2023.

Zuzana Malina Černohousová: *Krajinou mysli.*
Zdroj: archiv Zuzany Maliny Černohousové.

Zuzana Malina Černohousová: *Krajinou mysli.*
Zdroj: archiv Zuzany Maliny Černohousové.

Zuzana Malina Černohousová: *Krajinou mysli.*
Zdroj: archiv Zuzany Maliny Černohousové.

Zuzana Malina Černohousová: *Krajinou mysli.*
Zdroj: archiv Zuzany Maliny Černohousové.

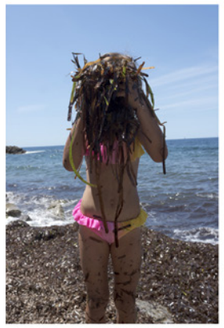

Zuzana Malina Černohousová: *Život pochází z moře.*
Zdroj: archiv Zuzany Maliny Černohousové.

6.2.14/ Michaela Spurná *(1981)*

Narodila se v Olomouci. O fotografii se začala zajímat po narození dcery v roce 2008. Toužila zachytit její dětství, protože když byla ona malá, její rodiče fotoaparát neměli. Aby se fotografovat naučila, začala chodit do fotografického kurzu v Olomouci. Později se učila ve Fotoškole Brno u Evžena Sobka a následně vystudovala Tvůrčí fotografii na Slezské univerzitě v Opavě.

Svou tvorbu popisuje jako proces hledání dokonalého obrazu, dokonalé situace, na kterou čeká. Z větší části se zaměřuje na dceru Lauru a vlastní rodinu. Na snímcích je patrný náznak ironie, ale zároveň vřelost. Svou dceru v krajině zobrazuje napříč všemi fotografickými cykly. Například v souboru *Karneval* (2008) jde o autorčin první ucelený fotografický soubor; fotí dceřiny hry na dětských festivalech. Jsou zachyceny převážně ve večerní krajině a dosvíceny externím zdrojem světla, což fotografiím propůjčuje dramatičnost a jistou teatrálnost.

Mezi její další projekt patří *Neviděl někdo mé dítě?* (2013). Jedná se o portrét dcery v krajině, tvář ale zůstává divákovi skryta. Cyklus *Rodina* (2014–dosud) zobrazuje nejenom dceru, ale i ostatní členy rodiny. Nejznámější je série s názvem *Ona* (2015– dosud), který dokumentuje s lehkou nadsázkou Lauřin život. První fotografie z toho souboru (str. 269), která zachycuje dceru v přírodě, vyniká vyváženou kompozicí. Lauřino bílé tričko ladí s mraky v horní části snímku i s jejich odrazem v kapotě auta ve spodní polovině fotografie. Druhý snímek z této série je strukturální a barevnou hříčkou zároveň – vzhled koupací čepice připomíná mořskou trávu na snímku. Fotografie je tonálně vyladěná a působí velice poeticky.

Michaela Spurná: *Karneval.*
Zdroj: michaelaspurna.com.

Michaela Spurná: *Karneval.*
Zdroj: michaelaspurna.com.

Michaela Spurná: *Karneval.*
Zdroj: michaelaspurna.com.

Michaela Spurná: *Neviděl někdo mé dítě?*
Zdroj: archiv Institutu tvůrčí fotografie.

Michaela Spurná: *Neviděl někdo mé dítě?*
Zdroj: archiv Institutu tvůrčí fotografie.

Michaela Spurná: *Rodina.*
Zdroj: michaelaspurna.com.

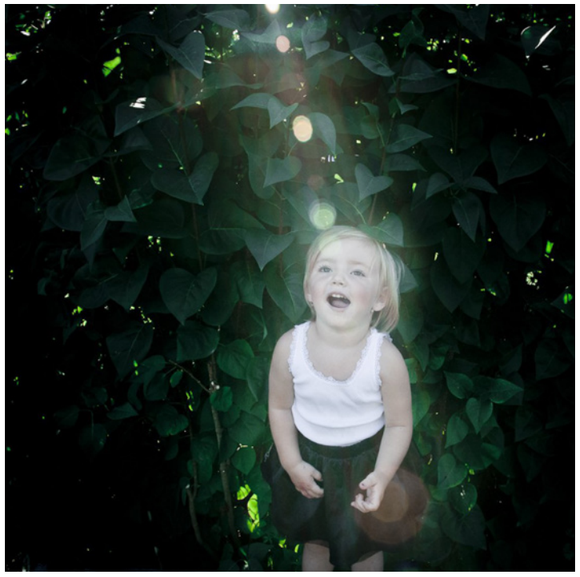

Michaela Spurná: *Rodina.*
Zdroj: michaelaspurna.com.

Michaela Spurná: *Ona.*
Zdroj: michaelaspurna.com.

Michaela Spurná: *Ona.*
Zdroj: michaelaspurna.com.

6.2.15/ Juliana Křížová *(1986)* a Jakub Vlček *(1982)*

Jsou absolventy bakalářského studia Univerzity J. E. Purkyně, Fakulty umění a designu, Ateliéru užité a reklamní fotografie. Jako autorská dvojice pracují společně od roku 2006. Byli úspěšní například v soutěži Frame (2. místo), International Photography Awards 2009 nebo Czech Grand Design (2010). Jejich snímky jsou vždy detailně promyšlené, pečlivě inscenované, s jasným konceptem. Ve všech jejich projektech hraje důležitou roli prostředí.
V cyklu *Transcendence* (2009) věnují pozornost vnitřnímu rozpoložení mladého člověka na prahu dospělosti. Vyjadřuje přerod osobnosti z dítěte v dospělého jedince; formování, kterým musí/měl by každý projít. Jde o téma vlastního sebenaplnění, po kterém každý touží, ale není lehké jej dosáhnout. Pocity nepochopení, sociální izolovanosti a zmatku jsou součástí tohoto stavu. Různá prostředí ilustrují hledání odpovědí na otázku smyslu a existence lidského bytí. Obrazy nás zavádějí do krajiny vznešené i znejišťující.

Juliana Křížová a Jakub Vlček: *Transcendence.*
Zdroj: archiv autorské dvojice.

Juliana Křížová a Jakub Vlček: *Transcendence.*
Zdroj: archiv autorské dvojice.

Juliana Křížová a Jakub Vlček: *Transcendence.*
Zdroj: archiv autorské dvojice.

Juliana Křížová a Jakub Vlček: *Transcendence.*
Zdroj: archiv autorské dvojice.

Juliana Křížová a Jakub Vlček: *Transcendence*.
Zdroj: archiv autorské dvojice.

6.2.16/ **Tereza Vlčková** *(1983)*

Narodila se v Třebíči. Vystudovala dvě vysoké školy najednou: Ateliér reklamní fotografie na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně a Institut tvůrčí fotografie Slezské univerzity v Opavě. Původně chtěla studovat malbu, ale propadla kouzlu fotografie. Má na kontě mnohá významná ocenění, např. Young Talent Award z veletrhu Prague Foto (2008), Frame 2008 (první místo v kategorii Láska), Czech Grand Design 2008 (2. místo za sérii dvojčat) nebo Prix de la Photographie v Paříži. Její tvorba je zastoupena ve sbírkách Musée de l´Élysée ve švýcarském Lausanne, Bowdoin College Museum of Art v Brunswicku v USA nebo pražském PPF Art., ART Collection.

Vlčková patří mezi fotografky, pro něž je krajina hlavním zdrojem inspirace. Ráda balancuje na hranici mezi uměním a líbivostí. Klade otázku, kde jsou hranice krásy. Často zpracovává téma identity. V jejích dílech jsou převážně prvky módní a portrétní fotografie. Příroda je pro ni ideálem čistoty, neposkvrněnosti i duchovní hloubky. Lokality pro fotografování si vybírá tak, aby zapadly do jejích projektů. Je ráda, když se na místo může vracet a sledovat měnící se světelnou atmosféru.

Nejúspěšnější autorčinou sérií je soubor *Two* (2008), s nímž se v roce 2008 prosadila na fotografickém festivalu ve francouzském Arles. Série se skládá ze 14 fotografií postavených na hádance: autorka fotografovala identická dvojčata a zároveň vytvářela dvojčata fiktivní – klon jednoho skutečného jedince. Nechává na divákovi, aby se pokusil odhalit, která z fotografií je skutečným portrétem dvojčat a na které fotografii je druhé dvojče pouhou fikcí. Portréty zasazuje do tajemné a snové krajiny.

Další známá série *A Perfect Day*, *Elise* (2007) podtrhuje křehkost dospívajících dívek, levitujících na pozadí beskydských kopcovitých krajin. Symbolicky se vymaňují z gravitace, aby se vznesly z přízemních myšlenek do duchovních výšek.

Tereza Vlčková: *Two.*
Zdroj: archiv Institutu tvůrčí fotografie.

Tereza Vlčková: *Two.*
Zdroj: archiv Institutu tvůrčí fotografie.

Tereza Vlčková: *Two.*
Zdroj: archiv Institutu tvůrčí fotografie.

Tereza Vlčková: *Two.*
Zdroj: archiv Institutu tvůrčí fotografie.

Tereza Vlčková: *Two.*
Zdroj: archiv Institutu tvůrčí fotografie.

Tereza Vlčková: *Two.*
Zdroj: archiv Institutu tvůrčí fotografie.

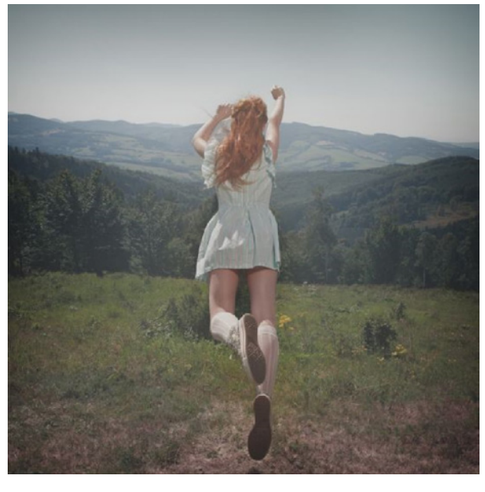

Tereza Vlčková: *A Perfect Day, Elise.*
Zdroj: terezavlckova.com.

Tereza Vlčková: *Bez názvu*, 2008.
Vítězná série FRAME, 1. místo v kategorii láska.
Zdroj: fotoframe.net.

6.2.17/ Kristýna Erbenová *(1987)*

„Mým hlavním tématem je člověk a krajina. Být sám, uvnitř sebe. Momenty, které nás vedou k hlubšímu prožití místa a prostoru kolem nás i sebe sama.“[31]
Narodila se v Kutné Hoře. Vystudovala kolínské gymnázium a poté obor Filmová věda na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. Následovalo studium na Institutu tvůrčí fotografie Slezské univerzity v Opavě. Zajímá ji především umělecká fotografie se zaměřením na vztah mezi člověkem a krajinou. Všechny své projekty fotí na středoformátový film. Erbenovou charakterizují jemné a poetické fotografie, pro něž nachází náměty na zdánlivě obyčejných místech.
Projekt s názvem *Dny, které jsem prožila s tebou* (2010–2013) je velmi osobní výpovědí. Skrze kamarádku Anežku, kterou fotografuje na různých místech v krajině, autorka vzpomíná na vlastní dětství a proměnu v dospělost. Znovu pociťuje chvíle strachu, zmatku a osamělosti. Anežka je ve stejném období, její myšlenky a emoce se mění, potýká se s rostoucím vzdorem, strachem ze smrti a ztráty. Spolupráce s ní nabízí jak estetické momenty, tak i empatický vhled do ubíhajícího času dětství, který můžeme pozorovat a zaznamenat, ale nemůžeme jej zastavit, ani vrátit zpět.

Kristýna Erbenová: *Dny, které jsem prožila s tebou.*
Zdroj: archiv Kristýny Erbenové.

31 Zdroj: http://www.kristynaerbenova.com/.

Kristýna Erbenová: *Dny, které jsem prožila s tebou.*
Zdroj: archiv Kristýny Erbenové.

Kristýna Erbenová: *Dny, které jsem prožila s tebou.*
Zdroj: archiv Kristýny Erbenové.

Kristýna Erbenová: *Dny, které jsem prožila s tebou.*
Zdroj: archiv Kristýny Erbenové.

Kristýna Erbenová: *Dny, které jsem prožila s tebou.*
Zdroj: archiv Kristýny Erbenové.

6.2.18/ Renáta Mia Köhlerová *(1991)*

Vystudovala Institut tvůrčí fotografie Slezské univerzity v Opavě. Náměty čerpá z mytologie, teologie a literatury. Inspiruje ji pocit svobody; ráda se toulá. Zhmotňuje mytologické představy z vlastních snů a vytváří imaginární krajiny. Do svých obrazů promítá vlastní a ideální snové prostředí. Jde o tenkou linku mezi realitou a fantazií. Nalézá kouzlo v běžných věcech, které přetváří v něco magického a nadpozemského – je to jako procházka fantastickou pohádkovou zemí. Její fotografie svou atmosférou připomínají díla starých holandských mistrů.

Umění propojuje také se svou komerční tvorbou. Dlouhodobě fotila dětskou módu pro značku ŠimiDo nebo kolekce pro českou návrhářku šperků Karlu Olšákovou. I v této oblasti vytváří čarovné země plné dětských poetických fantazií.

Soubor *Kintsukoroi* (2015) zapadá do konceptu japonské keramické techniky stejného názvu. Je to umění, které opravuje zlatem keramické nádobí, které spadlo a rozbilo se, a věří, že tento pád je součástí historie objektu a miska tak získává na hodnotě. Tuto filozofii si autorka propůjčuje a aplikuje ji na věci, které se dějí v její blízkosti. Samotné fotografie žijí vlastním životem, jsou odhalením autorčina podvědomí více než je ona sama schopna si uvědomit.

Další série snímků nesoucí název *Ayin and Yesh*[32] (2017) doplňuje předchozí soubor *Kintsukoroi*. Jeden cyklus bez druhého jako by nemohl existovat, dochází k harmonii lásky a smrti, krásy a bolesti.

Fotografka považuje všechny své fotografie za zrcadlo jí samotné. Mia Köhlerová je mou nejoblíbenější autorkou, co se fotografií dětí v krajině týče. Atmosféra v jejích fotografiích je tajemná a nezaměnitelná (platí to i pro její komerční tvorbu). Má rozpoznatelný rukopis a je až s podivem, jak si v dnešní době drží svůj nepodbízivý styl.

32 Ayin v hebrejštině znamená zápor. Yesh je s ním v kontrastu a znamená bytí. Odkazuje na autorčina milovaná místa v Izraeli.

Renáta Mia Köhlerová: Ze souboru *Kintsukoroi*.
Zdroj: archiv Mii Köhlerové.

Renáta Mia Köhlerová: *ŠimiDo*, nedatováno.
Zdroj: archiv Mii Köhlerové.

Renáta Mia Köhlerová: *Emma*, nedatováno.
Zdroj: archiv Mii Köhlerové.

Renáta Mia Köhlerová: Ze souboru *Ayin and Yesh*.
Zdroj: archiv Mii Köhlerové.

Renáta Mia Köhlerová: *Lucia*, nedatováno.
Zdroj: archiv Mii Köhlerové.

Renáta Mia Köhlerová: *Pro studio Karly Olšákové*, nedatováno.
Zdroj: archiv Mii Köhlerové.

7/

AUTORKA A FOTOGRAFIE DÍTĚTE V KRAJINĚ

Autorka této práce se fotografováním dětí v krajině zabývá od roku 2012, kdy se jí narodila první dcera. Před rokem 2012 se věnovala převážně fotografii krajiny a autoportrétu (rovněž v krajině). Příroda jí skýtá útočiště a inspiraci. Pro nutkavou potřebu sebevyjádření prostřednictvím fotoaparátu našla po narození dětí nové téma. Začala využívat nejblíže dostupné modely (své dcery) a krajinu v okolí svého domova na Novohradsku.

Vždy šlo o autoterapii; do obrazů projektuje vlastní prožitky a problémy. Vůbec první cyklus, který začal takto vznikat, se jmenuje *Vyprávěj potichu* (2012–2017). V čerstvé roli matky nedokázala hospodařit efektivně s časem, rozvrhnout si denní aktivity a na procházku s dvěma malými dětmi se dostala až v podvečer. Dcerky se bály tmy, proto si cestou začaly vyprávět pohádky. Ony byly hlavními hrdinkami pohádkové scény, která se odehrávala v hledáčku fotoaparátu.

Druhý soubor s názvem *Já v tom vidím pohádku* (2016–dosud) je o strachu ze smrti a také je snahou vyrovnat se s ním. Autorka se bojí o své děti, o svého psa, o sebe… Zároveň jde o živou vzpomínku na vlastní matku, která zemřela a chybí – jako babička i kamarádka. Tento soubor není uzavřen, strach ze smrti přetrvává.

Nejnovější cyklus *V jiné zemi* (2019–dosud) je zhmotněním touhy vymanit se z vlivu partnerových rodičů, se kterými autorka žije. Touha po svobodě, upřímnosti a vlastní cestě se promítá do fotografií, ve kterých však zatím není patrno mnoho naděje na změnu.

Napříč všemi cykly se zdá být charakteristické pojetí fotografie jako obrazu, vždy komponovaného na šířku. Autorka vyčkává na vhodný moment, sleduje scénu, do které nijak výrazně nezasahuje. Nechává rozehrát hru vlastních dcer, sporadicky s použitím masek a rekvizit. Fotografuje často v podvečer, za mlhy nebo šera. Minimum světla je ideálem pro zachycení poetické atmosféry.

Vystavuje doma i v zahraničí. Studuje na Institutu tvůrčí fotografie Slezské univerzity, žije v podhůří Novohradských hor a má tři dcery.

Michaela Kročáková: *Vyprávěj potichu*, 2016.
Zdroj: archiv Michaely Kročákové.

Michaela Kročáková: *Vyprávěj potichu*, 2016.
Zdroj: archiv Michaely Kročákové.

Michaela Kročáková: *Vyprávěj potichu*, 2016.
Zdroj: archiv Michaely Kročákové.

Michaela Kročáková: *Vyprávěj potichu*, 2017.
Zdroj: archiv Michaely Kročákové.

Michaela Kročáková: *Já v tom vidím pohádku*, 2017.
Zdroj: archiv Michaely Kročákové.

Michaela Kročáková: *Já v tom vidím pohádku*, 2017.
Zdroj: archiv Michaely Kročákové.

Michaela Kročáková: *V jiné zemi*, 2021.
Zdroj: archiv Michaely Kročákové.

Michaela Kročáková: *V jiné zemi*, 2022.
Zdroj: archiv Michaely Kročákové.

8/

ZÁVĚR

V této bakalářské práci je zmíněno 51 českých autorů, jejichž fotografická tvorba se dotýká tématu dítěte v krajině, ať již okrajově nebo více do hloubky. Celková obsáhlost tohoto sledovaného předmětu se napříč posledními desetiletími příliš neměnila. Dítě v krajině se prolíná napříč všemi fotografickými žánry: od dokumentu přes módní, inscenovanou či portrétní až po krajinářskou fotografii. Je součástí autorských konceptů. Nutno říci, že vždy je primární myšlenka. Motiv, prostřednictvím kterého ji sdělíme, je až druhotný. Nezřídka se stává, že pod vlivem mateřství/otcovství se v autorovi probouzí nové emoce, které jej ovlivňují a se kterými se učí pracovat. Rodič-fotograf nachází snáze cestu k dětem, a to i k dítěti jakožto objektu při fotografování.

Typicky matka-fotografka má nejblíže po ruce ke zprostředkování svých autorských vizí právě vlastní děti. To může představovat nejschůdnější cestu k její umělecké tvorbě a sebevyjádření. Stejné je to u otce-fotografa, například Pikouse, Matuštíka, Cágy.

U většiny různě zaměřených autorů způsob vyobrazení motivu dítěte v krajině kopíruje jejich specifické fotografické styly a žánry, kterým se věnují. Tento motiv se stal nástrojem k řešení různých témat: dospívání, osamělost, sourozenecké vztahy, znovu prožívání vlastního dětství…

Je zajímavé sledovat individuální cesty k tomuto námětu. Někomu k tématu dítěte v krajině dopomohla náhoda (například Jaroslav Kocián), další zase motiv „ztraceného“ dítěte v bizarním prostředí vyhledával (Jaromír Čejka).

Z této bakalářské práce vyplývá, že českých autorů, pro něž je téma dítěte v krajině zásadní, není mnoho. Patří mezi ně Karel Plicka, který dětem ze slovenských Tater věnuje celou jednu knihu, nebo Dagmar Hochová, která veškerou svou pozornost zaměřila na děti svým dokumentaristickým okem, děti v krajině nevyjímaje.

Důležitým současným autorem je Marek Matuštík a jeho způsob propojení těchto dvou světů. Mezi zásadní autory dnešní doby co se tématu dítěte v krajině týče patří Eva Němcová, jejíž tvorba se sice teprve profiluje, ale je vidět, že už teď se ubírá jasným směrem a dítě v krajině převažuje i v její tvorbě. Nemůže chybět ani Michaela Spurná, známá svými fotografickými cykly, v nichž hraje hlavní roli její dcera. Do povědomí se zásadně vryla Tereza Vlčková se svými dvojčaty v mystickém prostředí lesů a luk. A v neposlední řadě je důležitá také volná i komerční tvorba Mii Köhlerové, která si svým výtvarným pojetím dětí v krajině vydobyla místo na slunci.

Závěrem si dovolím říci, že snad již neexistují u nás mnou neprobádané vody, týkající se autorů tématu Dítěte v krajině v české fotografii. Pátrala jsem skutečně pečlivě a pevně doufám, že jsem nikoho důležitého neopomenula.

9/ JMENNÝ REJSTŘÍK

A

Aulehla, Gustav **173**, 174, 175

B

Bálková, Barbora **249**, 250, 251, 252
Beneš, František 22
Binko, Josef 20
Blackmon, Julie **79**, 80, 81, 82
Boubat, Édouard **67**, 68, 69, 70
Bučina, Ferdinand **99**, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106
Bystrianská, Eva **223**, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232

C

Cága, Jan **233**, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 299
Cudlín, Karel **185**
Čejka, Jaromír **147**, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 299
Černohousová, Zuzana Malina **261**, 262, 263, 264

D

Doisneau, Robert **57**, 58, 59, 60, 61, 62
Dvořáková, Alena **186**, 187

E

Erbenová, Kristýna **281**, 282, 283, 284

F

Fiedler, Josef 18
Fischer, Viktor **186**, 187
Foldynová, Janina 189, 190
Fuková, Eva **127**, 128, 129, 130

G

Grmolenská, Martina **241**, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248

H

Havelková, Jolana **199**, 200, 201, 202, 203, 204
Hinšt, Antonín 169, 170
Hochová, Dagmar **117**, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 299
Hrubý, Karel Otto **107**, 108, 109, 110, 169, 170, 171, 172

CH

Chaze, Mathieu **85**, 86, 87

I

Ibrahimovič, Ibra **161**, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168

J

Jírů, Václav 169, 172

K

Kandó, Ata **63**, 64, 65, 66
Kocián, Jaroslav **255**, 256, 257, 258, 299
Kolář, Viktor **135**, 136, 137, 138, 139, 140
Koppitz, Rudolf 23
Köhlerová, Renáta Mia **285**, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 299
Krátký, František 17, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33
Kročáková, Michaela **293**, 294, 295, 296, 297
Křížová, Juliana **271**, 272, 273, 274

L

Luskačová, Markéta **141**, 142, 143, 144, 145, 146

M

Mann, Sally **71**, 72, 73, 74
Matuštík, Marek **213**, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 299
Moucha, Josef **182**, 183, 184

N

Němcová, Eva **259**, 260, 299

P

Petřeková, Petra 189, 190
Pikous, Šimon **209**, 210, 211, 212, 299
Plicka, Karel **89**, **90**, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 299
Prášilová, Bára **253**, 254
Prokop, Josef 21, 22

R

Růžička, Drahomír Josef 20

S

Saudek, Jan **179**, 180
Sedlak, Kata **83**, 84
Sitenský, Ladislav **111**, 112, 113, 114, 115, 116
Sobek, Evžen **205**, 206, 207, 208
Spurná, Michaela **265**, 266, 267, 268, 269, 270, 199
Sutcliffe, Frank Meadow 17, 24, **25**
Šechtl, Ignác Josef 17
Šechtlová, Marie **131**, 132, 133, 134
Šperl, Daniel **191**, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198
Štreit, Jindřich **176**, 177, 178

T

Towell, Larry **75**, 76, 77, 78

V

Vlček, Jakub **271**, 272, 273, 274
Vlčková, Tereza **275**, 276, 277, 278, 279, 280, 299

W

Wágner, Martin 46, **47**, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55

Z

Zink, Josef 181

10/ POUŽITÁ LITERATURA

10.1/ Zdroje fotografií

25 let institutu tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě. Praha: Kant, 2015. 381 stran. ISBN 978-80-7437-165-3

1999: fotografie české společnosti. Praha: České foto, 2000. 92 stran. ISBN 80-900903-7-0

Birgus, Vladimír – Mlčoch, Jan: *Česká fotografie 20. století*. Praha: Kant, 2010. 390 stran. ISBN 978-80-7437-026-7

Corkin, Jane: *Children in photography 150 years*. Willowdale: Firefly book, 1990. 312 stran. ISBN 0-920668-68-2

Čejka, Jaromír: *Jižní Město: fotografický projekt z pražského sídliště z počátku 80. let dvacátého století*. Druhé upravené vydání. Frýdek-Místek: Lukáš Horký – Surbanz, 2020. 187 stran. ISBN 978-80-907872-0-9.

Hinšt, Antonín – Hrubý, Karel Otto: *Krajinářská fotografie*. Praha: Orbis, 1974. 171 stran.

Hochová, Dagmar: *Deset, dvacet, třicet, už jdu!* České Budějovice: Fraktál a Galerie Měsíc ve dne, 2009. 126 stran. ISBN 978-80-902860-6-1

Hrubý, Karel Otto: *Karel Otto Hrubý. Fotograf, pedagog, teoretik*. Brno: Barrister & Principal Publishing, 2017. 302 stran. ISBN 978-80-7485-148-3

Kolář, Viktor: *Ostrava – Viktor Kolář*. Praha: Kant, 2010. 202 stran. ISBN 978-80-7437-030-4

Luskačová, Markéta: *By the Sea, Photographs from the North East*. Bristol: RRB Photobooks, 2019. 132 stran. ISBN 9781916057517

Maléřová, Zuzana: *Šťastná hodina: s fotografiemi Evy Fukové*. Řitka: Čas, 2010. 201 stran. ISBN 978-80-87470-04-6

Moucha, Josef: *Doličné okamžiky*. Brno: Mushroom on the Walk - Rixard s.r.o., 2018. 111 stran. ISBN 978-80-907446-0-8

Plicka, Karel: *Slovensko vo fotografii Karola Plicku*. Třetí vydání. Martin: Matica slovenská, 1950. 224 stran.

Plicka, Karel: *Zlatá brána: Slovenské deti vo svojich tradičných hrách*. První vydání. Martin: Osveta, 1964. 168 stran.

Rasl, Tomáš – Vytejčková, Kateřina (eds.): *Ferdinand Bučina*. Praha: Spolek Ferdinanda Bučiny, 2020. 224 stran. ISBN 978-80-270-8978-9

Saudek, Jan: *Jan Saudek: fotograf český*. Praha: Slovart, 2005. 480 stran. ISBN 80-7209-727-X

Scheufler, Pavel: *Fotografické album Čech 1839–1914*. Praha: Odeon, 1989. 459 stran. ISBN 80-207-0058-7

Scheufler, Pavel: *František Krátký: český fotograf před sto lety*. Praha: Baset, 2004. 190 stran. ISBN 80-7340-054-5

Sitenský, Ladislav: *Ladislav Sitenský*. Praha: Dita, 1997. 255 stran. ISBN 80-85926-99-7

Štreit, Jindřich: *Cesta domů*. Hlaváček, Václav (text.) Praha 2010. 138 stran. ISBN 978-80-254-8806-5

Štreit, Jindřich: *Tak blízko, tak daleko*: Čečna a Ingušsko 2003. Praha: Sdružení Česká katolická charita, 2003. 171 stran. ISBN 80-239-1950-4

Štreit, Jindřich: *Village people 1965–1990*. Praha: KANT, 2020. 183 stran. ISBN 978-80-7437-324-4

10.2/ Zdroje textů

Birgus, Vladimír – Mlčoch, Jan: *Česká fotografie 20. století*. Praha: Kant, 2010. 390 stran. ISBN 978-80-7437-026-7

Dítě v současné české fotografii: Praha: B.I.G. Prague, 2013. 88 stran. ISBN 978-80-903693-1-3

Opavská škola fotografie: Dvacet let Institutu tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě: Opava: Slezská univerzita v Opavě ve spolupráci s nakl. KANT, 2011. 295 stran. 978-80-7248-654-0

Corkin, Jane: *Children in photography 150 years*. Willowdale: Firefly book, 1990. 312 stran. ISBN 0-920668-68-2

Čejka, Jaromír: *Jižní Město: fotografický projekt z pražského sídliště z počátku 80. let dvacátého století*. Druhé upravené vydání. Frýdek-Místek: Lukáš Horký – Surbanz, 2020. 187 stran. ISBN 978-80-907872-0-9.

Hochová, Dagmar: *Deset, dvacet, třicet, už jdu!* České Budějovice: Fraktál a Galerie Měsíc ve dne, 2009. 126 stran. ISBN 978-80-902860-6-1

Hrubý, Karel Otto: *Karel Otto Hrubý. Fotograf, pedagog, teoretik*. Brno: Barrister & Principal Publishing, 2017. 302 stran. ISBN 978-80-7485-148-3

Luskačová, Markéta: *Markéta Luskačová*. Praha: Torst, 2001. 159 stran. ISBN 80-7215-129-0

Maléřová, Zuzana: *Šťastná hodina: s fotografiemi Evy Fukové*. Řitka: Čas, 2010. 201 stran. ISBN 978-80-87470-04-6

Matuštík, Marek: *Unspoken games*. Čerčany: Marek Matuštík ve spolupráci s Institutem tvůrčí fotografie Slezské univerzity v Opavě, 2017. 62 stran. ISBN 978-80-270-1057-8

Plicka, Karel: *Zlatá brána: Slovenské deti vo svojich tradičných hrách*. První vydání. Martin: Osveta, 1964. 168 stran.

Rasl, Tomáš – Vytejčková, Kateřina (eds.): *Ferdinand Bučina*. Praha: Spolek Ferdinanda Bučiny, 2020. 224 stran. ISBN 978-80-270-8978-9

Scheufler, Pavel: *Fotografické album Čech 1839-1914*. Praha: Odeon, 1989. 459 stran. ISBN 80-207-0058-7

Scheufler, Pavel: *František Krátký: český fotograf před sto lety*. Praha: Baset, 2004. 190 stran. ISBN 80-7340-054-5

Sitenský, Ladislav: *Ladislav Sitenský*. Praha: Dita, 1997. 255 stran. ISBN 80-85926-99-7

11/ DALŠÍ PRAMENY A INFORMAČNÍ ZDROJE

11.1/ Odkazy na zdroje fotografií

BENEŠ, FRANTIŠEK [online]. Dostupné z: https://www.facebook.com/HistoricalPhotos.eu

BLACKMON, JULIE. Julie Blackmon | Home. *Julie Blackmon | Home* [online].
Dostupné z: https://www.julieblackmon.com/

BOUBAT, EDOUARD. Home – Holden Luntz Gallery Palm Beach, Florida. *Home – Holden Luntz Gallery Palm Beach, Florida* [online]. Copyright © 2022 Holden Luntz Gallery [cit. 20.03.2023]. Dostupné z: https://www.holdenluntz.com/

BOUBAT, ÉDOUARD. *La Galerie Rouge* [online]. Dostupné z: https://lagalerierouge.paris/

BOUBAT, ÉDOUARD. [online]. Dostupné z: https://prabook.com/

BOUBAT, ÉDOUARD. Peter Fetterman Gallery. *Peter Fetterman Gallery* [online]. Copyright © 2023 Peter Fetterman Gallery [cit. 20.03.2023]. Dostupné z: https://www.peterfetterman.com/

DOISNEAU, ROBERT. Robert Doisneau Photography – Holden Luntz Gallery. *Home – Holden Luntz Gallery Palm Beach, Florida* [online]. Copyright © 2022 Holden Luntz Gallery [cit. 20.03.2023].
Dostupné z: https://www.holdenluntz.com/artists/robert-doisneau/

DOISNEAU, ROBERT. *ExibartStreet – Street Photography Magazine: News, Interviews & Reviews* [online]. Dostupné z: https://www.exibartstreet.com/news/robert-doisneau-the-poetic-approach-to-street-photography

DOISNEAU, ROBERT. MutualArt.com – The Web's Largest Art Information Service. *MutualArt – Auctions, Exhibitions & Analysis for +644k artists* [online]. Copyright © 2023 MutualArt Services, Inc. [cit. 20.03.2023].
Dostupné z: https://www.mutualart.com/Artwork/Enfant/85EC73E77FCAA2F137D8966B365705BA

DOISNEAU, ROBERT. Robert Doisneau in mostra a CAMERA Torino | Black Camera. *Black Camera* [online]. Copyright ©Irene [cit. 20.03.2023].
Dostupné z: https://blackcamera.it/robert-doisneau-in-mostra-a-camera-torino/

DOISNEAU, ROBERT. Robert Doisneau – Fondation Henri Cartier-Bresson. *Accueil – Fondation Henri Cartier-Bresson* [online]. Copyright © Atelier Robert Doisneau [cit. 20.03.2023].
Dostupné z: https://www.henricartierbresson.org/en/expositions/robert-doisneau-2/

FOLDYNOVÁ, JANINA. [online]. Dostupné z http://photowithlove.cz/

CHAZE, MATHIEU. [online]. Dostupné z: https://www.mathieuchaze.com/

KANDÓ, ATA. Ata Kandó Photographer – Drawing with Light. *Ata Kandó Photographer – Drawing with Light* [online]. Copyright © 2023 Ata Kandó Photographer. All Rights Reserved, Ata Kandó.org [cit. 20.03.2023]. Dostupné z: https://www.atakando.org/

KOLÁŘ, VIKTOR. [online]. Dostupné z: https://viktorkolar.com/

KOPPITZ RUDOLF. OstLicht Photo Auction: Vintage, Fine Art Prints & Fotobücher. *OstLicht Photo Auction: Vintage, Fine Art Prints & Fotobücher* [online]. Copyright © William Klein [cit. 20.03.2023]. Dostupné z: https://www.ostlicht-auction.com/de

MANN, SALLY. *Edwynn Houk Gallery | New York* [online]. Dostupné z: https://www.houkgallery.com/

MANN, SALLY. *Swann Auction Galleries – New York City's Oldest Specialty Auction House* [online]. Dostupné z: https://www.swanngalleries.com/

MANN, SALLY. [online]. Dostupné z: https://brightestyoungthings.com/articles/study-intimacy-sally-mann-national-gallery-art

MANN, SALLY. [online]. Dostupné z: https://onedio.com/haber/bir-galeride-icinize-kasvet-doldura-cak-sally-mann-fotograflari-451518

PETŘEKOVÁ, PETRA. [online]. Dostupné z https://www.petrapetrekova.cz/

SEDLAK, KATA. Kata Sedlak | Photographer. *Kata Sedlak | Photographer* [online].
Dostupné z: https://katasedlak.com/

SPURNÁ, MICHAELA. *MICHAELA SPURNA Photography* [online].
Dostupné z: https://www.michaelaspurna.com/

SUTCLIFFE, FRANK MEADOW. Dostupné z https://www.swanngalleries.com/

TOWELL, LARRY. Larry Towell: Galería + Mini Bio | *Oscar en Fotos. Oscar en Fotos | Cultura visual y fotografía* [online]. Copyright ©Larry Towell [cit. 20.03.2023].
Dostupné z: https://oscarenfotos.com/2017/03/11/larry-towell-galeria-mini-bio/

VLČKOVÁ, TEREZA. Tereza Vlckova. *Tereza Vlckova* [online]. Copyright © Tereza Vlčkov [cit. 20.03.2023]. Dostupné z: http://www.terezavlckova.com

VLČKOVÁ, TEREZA. *Studentské a závěrečné práce ITF* [online]. Dostupné z: https://itf-new.slu.cz/sprava-studentu/workdetail/909

VLČKOVÁ, TEREZA. 1. cena – Tereza Vlčková | Frame. *Frame | Mezinárodní fotografická soutěž* [online]. Copyright © Frame [cit. 20.03.2023]. Dostupné z: http://fotoframe.net/?page_id=267

11.2/ Odkazy na zdroje textů

AULEHLA, GUSTAV. *Gustav Aulehla.* [online]. Dostupné z: http://aulehla-gustav.wz.cz/index_cz.html

BÁLKOVÁ, BARBORA. Barbora Balek. *Barbora Balek* [online]. Dostupné z: http://www.barborabalkova.cz/

BENEŠ, FRANTIŠEK. [online]. Dostupné z: https://www.facebook.com/HistoricalPhotos.eu

BINKO, JOSEF. objev: josef binko | Fotograf Magazine. *Fotograf Magazine* [online]. Copyright © 2023 [cit. 20.03.2023]. Dostupné z: https://fotografmagazine.cz/?magazine=objev-josef-binko

BLACKMON, JULIE. Julie Blackmon | Home. *Julie Blackmon | Home* [online]. Dostupné z: https://www.julieblackmon.com/

BOUBAT, ÉDOUARD. [online]. Dostupné z: https://www.artnet.com/artists/edouard-boubat/

BYSTRIANSKÁ, EVA. *Eva Bystrianska*. [online]. Dostupné z: https://evabystr.cz/

CÁGA, JAN. *caga.cz* [online]. Dostupné z: http://caga.cz/

ČEJKA, JAROMÍR. Jaromír Čejka. *Jaromír Čejka* [online]. Dostupné z: http://jaromircejka.cz/

DOISNEAU, ROBERT. Robert Doisneau Photography – Holden Luntz Gallery. *Home – Holden Luntz Gallery Palm Beach, Florida* [online]. Copyright © 2022 Holden Luntz Gallery [cit. 21.03.2023]. Dostupné z: https://www.holdenluntz.com/artists/robert-doisneau/

ERBENOVÁ, KRISTÝNA. Kristýna Erbenová | Czech contemporary photographer currently living in Australia. *Kristýna Erbenová | Czech contemporary photographer currently living in Australia* [online]. Dostupné z: http://www.kristynaerbenova.com/

GRMOLENSKÁ, MARTINA. PhotoGenia | Martina Grmolenská. *PhotoGenia | vše spojené s fotografií* [online]. Dostupné z: http://www.photo-genia.com/martina-grmolenska/

GRMOLENSKÁ, MARTINA. [online]. Dostupné z: https://martinagrm.wixsite.com/photography/about

GRMOLENSKÁ, MARTINA. Martina Grmolenská | Planeta lidí. *Planeta lidí | Přírodní národy | Kmenové umění* [online]. Copyright © David Švejnoha [cit. 21.03.2023]. Dostupné z: https://www.planetalidi.cz/autor-martina-grmolenska

CHAZE, MATHIEU. [online]. Dostupné z: https://www.mathieuchaze.com/

IBRAHIMOVIČ, IBRA. [online]. Dostupné z: http://www.ibraphoto.net/

KANDÓ, ATA. Ata Kandó Photographer – Drawing with Light. *Ata Kandó Photographer – Drawing with Light* [online]. Copyright © 2023 Ata Kandó Photographer. All Rights Reserved, Ata Kandó.org [cit. 21.03.2023]. Dostupné z: https://www.atakando.org/

KOCIÁN, JAROSLAV. [online]. Dostupné z: https://www.ceskatelevize.cz/porady/1183619616-kultura-cz/412234100152010/

KOLÁŘ, VIKTOR. [online]. Dostupné z: https://viktorkolar.com/

KÖHLEROVÁ, MIA. Renáta Mia Köhlerová po stopách mikulovské chasidské dynastie | EuroZprávy.cz. *Zprávy – Zpravodajství z domova i ze světa | EuroZprávy.cz - důvěryhodné a ověřené* [online]. Copyright © 2009 [cit. 21.03.2023]. Dostupné z: https://eurozpravy.cz/kultura/umeni/81488-renata-mia-kohlerova-po-stopach-mikulovske-chasidske-dynastie

KÖHLEROVÁ, MIA. Mia Kõhlerová | LensCulture. *LensCulture – Contemporary Photography* [online]. Copyright © 2023 LensCulture, Inc. Photographs [cit. 21.03.2023]. Dostupné z: https://www.lensculture.com/mia-kohlerova

KÖHLEROVÁ, MIA. Vampire Maison. *Vampire Maison* [online]. Dostupné z: https://www.vampiremaison.com/

KŘÍŽOVÁ JULIANA, VLČEK JAKUB. Juliana Křížová a Jakub Vlček | Transcendence | 2. 11. – 4. 12. 2011. *Úvod – Galerie Fotografic | galerie současného umění v Praze* [online]. Dostupné z: https://fotografic.cz/project/juliana-krizova-jakub-vlcek/

MANN, SALLY. [online]. Dostupné z: https://www.sallymann.com/

MATUŠTÍK, MAREK. Marek Matustik. *Marek Matustik* [online]. Copyright © Marek Matustik [cit. 21.03.2023]. Dostupné z: http://marekmatustik.com/

PLICKA, KAREL. Karol Plicka – Na počiatku bola pieseň (1970) – YouTube. *YouTube* [online]. Copyright © 2023 Google LLC [cit. 21.03.2023]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=DeXCPVl7DmE

PRÁŠILOVÁ, BÁRA. [online]. Dostupné z: https://www.baraprasilova.com/

SEDLAK, KATA. Kata Sedlak | Photographer. *Kata Sedlak | Photographer* [online]. Dostupné z: https://katasedlak.com/

SOBEK, EVŽEN. Dostupné z: http://www.evzensobek.com/

SPURNÁ, MICHAELA. [online]. Dostupné z: https://ct24.ceskatelevize.cz/kultura/2405530-u-nas--neni-idealni-fotografka-michaela-spurna-si-ale-preje-aby-bylo

SPURNÁ, MICHAELA. *MICHAELA SPURNA Photography* [online]. Dostupné z: https://www.michaelaspurna.com/

SUTCLIFFE, FRANK MEADOW. A LIFE IN PICTURES – Snapshot of Victorian Photographer, Frank Meadow Sutcliffe (1853-1941) | *ALIKIVI : NORTH EAST UK. ALIKIVI : NORTH EAST UK | FILM : MUSIC : CULTURE : SOCIAL HISTORY* [online]. Dostupné z: https://garyalikivi.com/2020/03/22/a-life-in-pictures-snapshot-of-victorian-photographer-frank-meadow-sutcliffe-1853-1941/

SUTCLIFFE, FRANK MEADOW. [online]. Dostupné z: http://www.whitby-yorkshire.co.uk/sutcliffe/sutcliffe.htm

ŠECHTLOVÁ, MARIE. [online]. Dostupné z: https://sechtl-vosecek.ucw.cz/

ŠIMON, PIKOUS. [online]. Dostupné z: https://pikous.com/

ŠIMON, PIKOUS. Kurzy fotografování, grafiky, … | LŠF, kurzy a školení. *Kurzy fotografování, grafiky, … | LŠF, kurzy a školení* [online]. Dostupné z: https://lsfliberec.cz/

ŠPERL, DANIEL. [online]. Dostupné z: https://danielsperl.wixsite.com/danielsperl/o-autorovi

TOWELL, LARRY. Larry Towell • Photographer Profile • Magnum Photos. *Magnum Photos | Iconic images, authentic visual storytelling* [online]. Copyright © 2023 Magnum Photos [cit. 21.03.2023]. Dostupné z: https://www.magnumphotos.com/photographer/larry-towell/

VLČKOVÁ, TEREZA. Tereza Vlčková | ART ANTIQUES - měsíčník o umění, architektuře, designu a starožitnostech. *Březen 2023 | ART ANTIQUES – měsíčník o umění, architektuře, designu a starožitnostech* [online]. Dostupné z: https://www.artantiques.cz/tereza-vlckova

VLČKOVÁ, TEREZA. Fotografie mladé fotografky Terezy Vlčkové v pražské Galerii Gambit | Vltava. *Český rozhlas Vltava* [online]. Copyright © 1997 [cit. 21.03.2023]. Dostupné z: https://vltava.rozhlas.cz/fotografie-mlade-fotografky-terezy-vlckove-v-prazske-galerii-gambit-5079411

VLČKOVÁ, TEREZA. Tereza Vlčková v Galerii fotografie Louvre | Vltava. *Český rozhlas Vltava* [online]. Copyright © 1997 [cit. 21.03.2023]. Dostupné z: https://vltava.rozhlas.cz/tereza-vlckova-v-galerii--fotografie-louvre-5078190

VLČKOVÁ, TEREZA. Tereza Vlčková – Wikipedie. [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Tereza_Vl%C4%8Dkov%C3%A1

VLČKOVÁ, TEREZA. Tereza Vlckova. *Tereza Vlckova* [online]. Copyright © Tereza Vlčková [cit. 21.03.2023]. Dostupné z: http://www.terezavlckova.com/

VLČKOVÁ, TEREZA. Tereza Vlčková: Když jsem propadla fotografii, už nebylo cesty zpět – Deník.cz. *Deník.cz – informace, které jsou vám nejblíž* [online]. Copyright © [cit. 21.03.2023]. Dostupné z: https://www.denik.cz/umeni/tereza-vlckova-kdyz-jsem-propadla20100902.html

DÍTĚ V KRAJINĚ V ČESKÉ FOTOGRAFII

TEORETICKÁ BAKALÁŘSKÁ PRÁCE
MICHAELA KROČÁKOVÁ

Obor: Tvůrčí fotografie
Vedoucí práce: MgA. Mgr. Ondřej Durczak, Ph.D.
Oponent: Mgr. Štěpánka Bieleszová, Ph.D.
Grafické zpracování a sazba: MgA. Kristýna Boleslav
Počet úhozů: 80 689
Počet normostran: 45

Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Institut tvůrčí fotografie

Opava 2023